

Бот. Гуаякільський парадокс
Макс Кідрук

У минулому найкращий програміст компанії «ТТР», Тимур більше не здатний займатися програмуванням. Він намагається забути події п'ятирічної давнини, коли створені ним боти втілилися у плоті й перетворилися на жадливіх убивць. Але він іще не здогадується, що боти вже поширюють нову епідемію агресії в Гуаякілі. Величезна кількість людей потрапляє до психіатричної клініки після скоєння особливо жорстоких злочинів. Усі вони малюють однакові фрактали та повторюють ім'я ТИМУР..

Обережно! Ненормативна лексика!

Макс Кідрук

Бот. Гуаякільський парадокс

© Макс Кідрук, 2015, 2020

© DepositPhotos.com / vitaliy_sokol, обкладинка, 2015

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2020

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2020

* * *

Можливо, ми потрапляємо в пекло
не за ті вчинки, які зробили.
Можливо, ми потрапляємо в пекло
за вчинки, які не зробили.
За справи, які не довели до кінця.

Чак Поланік

Епізоди: Початок

I

Середа, 7 січня, 10:47 (UTC[1 - Coordinated Universal Time (UTC) - Синхронізований світовий час. Загальноприйнята точка відліку локального часу в часових поясах. За опорний UTC узято місцевий час на довготі Гринвіча чи Лондона (нульовий часовий пояс). UTC - 5 («мінус п'ять») означає, що поясний час в Екваторі на 5 годин відстає від поясного часу в Британії.] -5).

1°31'49'' пд. ш. 81°06'19'' зх. д.

Тихий океан: 32 км на захід від селища Пуерто-Лопес, Еквадор

Давним-давно, ще коли йому не виповнилося вісімнадцяти, Тіто Мелендес зрозумів, що він не такий, як усі, що не лише думки, але й спосіб мислення вирізняє його серед безпретензійних і простодушних братів-риболовів, які щодня разом із батьком із серпоподібної бухти Пуерто-Лопес на латаних-перелатаних човнах вирушали в океан по тунця чи жовтохвостів. Щоправда, знадобилося три десятиліття, щоб збагнути, що ні до чого доброго це не призвело. Допмагаючи батькові відсікати частину косяка, а потім тягнути з води наповнені живим сріблом сіті, молодий Тіто міркував над тим, що не хоче змарнувати життя за принципом «зловив - продав - напився». У ті роки Тіто майже не пив, не частіше одного разу на тиждень - переважно у неділю ввечері, - дозволяючи собі перехилити келих імбирного пива, і зовсім не палив, що було вкрай незвично в середовищі еквадорських метисів. Наприкінці 1970-х, після кількох вдалих років, коли на човнах, що повертались із уловом до Пуерто-Лопес, не було де стати, а сидіти можна було лише на рибі, Тіто Мелендес запропонував батькові, Альфредо Мелендесу, і трьом старшим братам витратити зароблені гроші на купівлю більших човнів і вантажівки. Пуерто-Лопес було рибальським поселенням від моменту заснування. У 70-х про екотуризм на еквадорському узбережжі ще не чули, ніхто не думав, що можна заробляти гроші, показуючи багатим американцям горбатих китів чи возячи їх споглядати пташок, які окупували посивілі від посліду скелі Ісла-де-ла-Плата, тому всі чоловіки у прибережних селищах ділилися на дві чіткі категорії: риболови та каліки. Інших не було. Упродовж десятиліть чоловіки Пуерто-Лопес виходили в океан, повертались з рибою і відразу після світанку збували улов на місцевому ринку. Частину риби скуповували жителі сусідніх сіл, проте більшість денного улову забирали перекупники, що приїжджали на вантажівках із Гуаякіля[2 - Гуаякіль (ісп. Guayaquil) - найбільше місто Еквадору із населенням 2,7 млн жителів, приблизно за 100 км на південний схід від селища Пуерто-Лопес; комерційна столиця Еквадору.]. Тіто Мелендес запропонував батькові придбати більші човни, щоб ловити більше риби, а також вантажівку, щоби самим постачати улов на ринки Гуаякіля, де кілограм свіжого тунця коштував утричі, а то й учетверо дорожче, ніж на ринку в Пуерто-Лопес. 1979-го в Еквадорі нарешті завершилося десятиліття

диктатури, коли одна військова хунта змінювала іншу, парламент ухвалив нову конституцію, а 29 квітня відбулися президентські вибори, на яких переміг демократ і реформатор Хайме Ролдо?с Агілера. Народ очікував на зміни. Альфредо Мелендес мав гроші, щоб купити кращі човни, і міг без проблем узяти в банку кредит на вантажівку. На той час у нього було достатньо коштів, щоб просити кредит на траулер – із траловою лебідкою, навігаційним обладнанням і великими морозильними камерами для зберігання виловленої риби. Траулер, на якому Альфредо міг би запливати далі, ніж будь-хто з його предків наважувався мріяти! На жаль, старий рибалка не зрозумів, про що говорить його молодший син. Коли через кілька тижнів Тіто насмілювався ще раз натякнути батькові на купівлю нових човнів і вантажівки, Альфредо Мелендес нам'яв сину вуха і, не шкодуючи лайливих висловів, наказав Тіто не вдавати із себе розумнішого, ніж він є насправді. Мелендес-старший і так був одним із найзаможніших жителів Пуерто-Лопес – на дідька йому п'ястися ще вище? За зароблені протягом 1976–1979 років гроші Альфредо збудував двоповерховий особняк у колоніальному стилі наприкінці вулиці Абдона Кальдерона, посеред укутаних зеленню пагорбів навколо Пуерто-Лопес.

У грудні 1979-го риба пішла, вилови різко впали. На початку 1980-го у найкращий день у сітях опинялося вдсятеро менше риби, ніж у той самий час 1979-го.

Улітку 1981-го, за місяць після того, як президент Еквадору Агілера, його дружина та міністр оборони Марко Мартінес загинули в авіакатастрофі неподалік перуанського кордону, Альфредо Мелендес помер. Лікар сказав, що через тромб, який обірвався та закупорив артерію. Старші брати Тіто почали люто гризтися за спадщину, не знаючи, як поділити добудований, але ще необставлений будинок. Тіто в суперечку не встрявав, заявивши, що батьківський особняк його не цікавить, натомість попросив собі один із рибальських човнів. Брати перечити не стали.

Невдовзі після похорону Тіто перефарбував сімнадцятифутове [3 – 17 футів = 5,18 м.] суденце у яскраво-зелений колір, перебрав підвісний двигун і подав оголошення в газети Гуаякіля: «Морські екскурсії: спостереження за китами у відкритому океані. Тіто Мелендес, Пуерто-Лопес, провінція Манаб?». Через три дні, здійнявши бурю осуду серед жителів приморського селища, позаяк минув лише тиждень від смерті Альфредо Мелендеса, перед Тіто постав довготелесий франт у костюмі-трійці із блискучим від гелю волоссям і з готовим контрактом у шкіряному дипломаті. 1981-го не так багато людей подорожувало світом, але й Тіто був один такий у Еквадорі. Перші клієнти прибули до Пуерто-Лопес в останній день червня – пара багатих пенсіонерів із Орегону, США. Після них неначе дамбу прорвало. Охочі подивитися на сорокатонних ссавців приїжджали ледве не щодня.

Горбаті кити з'являються біля еквадорського узбережжя з червня до вересня. Найбільші шанси на зустріч – у липні-серпні. У цей час дощів немає взагалі, на небі – ні хмаринки, море спокійне й лагідне, тож сім із десяти організованих Тіто морських прогулянок завершувалися фотографуванням на тлі китових фонтанів, а деяким групам екскурсантів навіть щастило зняти, як гігантська тварина вилітає сторчака з води та падає назад у океан, здіймаючи хмари бризок і високу хвилю. Клієнтами Тіто були швейцарські банкіри, біржові брокери з Нью-Йорка, відомі актори та музиканти із Британії. Вражені побаченням, вони часто лишали по кількадесят доларів

чайових – у 1980-х неабиякі гроші. За перший, по суті, неповний сезон Тіто заробив більше, ніж за рік валандання із сітьми у пошуках риби. Із того часу його шляхи із братами розійшлися. Односельці теж стежили за молодшим Мелендесом із недовірою та погано прихованим осудом. Ви ж пам'ятаєте неписаний закон Пуерто-Лопес: якщо ти не рибалка, то – каліка.

Тіто не зважав. Узимку 1981–1982 років, поки китів не було, він придумав возити туристів до Ісла-де-ла-Плата, острівця, який за кілька років турагенти Еквадору називатимуть «Галапагосами для бідних», – споглядати морських левів, пеліканів, альбатросів, а також іншу живність. На жаль, розвинути бізнес не вдалося. Туристичні агенції виростали наче гриби після дощу. «Machalilla Tours», «Tournaments», «Pesca Tours», «Ecuagringo Adventures» – відкривали окремі представництва просто в Пуерто-Лопес. Компанії мали гроші, щоб наймати швидкісні човни-розвідники, які шугали океаном у пошуках китів, а потім по радіо передавали інформацію основним гідам. Одинаків, таких, як Тіто Мелендес, позбавили шансів залишитися на ринку.

Наприкінці 80-х Тіто взявся за інший вид діяльності – спортивну рибалку. Придбав новий човен – 19-футовий катер компанії «Grady White» зі 140-сильним двигуном від «Yamaha» – та наступні п'ять років разом зі своїм єдиним сином возив товстосумів із Британії та США на риболовлю. Ловили переважно масивних марлінів, якщо щастило – невеликих акул.

Тіто не міг точно згадати, коли вперше побачив, як його клієнт випустив в океан щойно впійману рибу. Це трапилось десь між 1992-м, бо «Metallica» вже випустила «Чорний альбом», і 1995-м, бо війна Альто-Сенепа[4 – Війна Альто-Сенепа (26 січня – 28 лютого 1995-го) – швидкоплинний територіальний збройний конфлікт між Еквадором і Перу за контроль над хребтом Кордильєра-дель-Кондор і верхів'ями річки Сенепа. Завершився підписанням «джентльменської» мирної угоди 26 жовтня 1998-го у Бразилії.] ще не почалася. Точніше Тіто сказати не міг. Рибалка добре пам'ятав височенного, на півтори голови вищого за себе, американця з неохайно підстриженим солом'яним волоссям і зелено-синіми, немов морська вода, очима, які через опущені кутики завжди здавалися сумними. Сфотографувавшись поруч із витягнутим із води 120-кілограмовим тунцем, грінго зняв двометрову рибину з гачка і, важко крекчучи, викинув за борт. Тунець, легко вдаривши гострим хвостом, розчинився у глибині. Тіто отетерів:

– Ти що оце щойно зробив?

– Я її випустив, – посміхнувся американець. Чи то Джек, чи то Джон. Тіто тримав у голові обличчя, але забував імена. – Мені вона не потрібна. Я ловлю рибу заради насолоди ловити і хочу, щоб риба була завжди. Сьогодні, і завтра, і через десять років. Це називають «catch and release»[5 – Злови та випусти (англ.)]. Ви таке не практикуєте? – пауза. Він помітив насторожений погляд еквадорця: – Ем-м... Ти взагалі не чув про таке?

Тіто похитав головою, заперечуючи. Чи то Джек, чи то Джон глянув праворуч і показав на рибальський човен, що повертався до берега за кількасот метрів від їхнього катера. На причепленій до щогли линві висів денний улов: кілька скатів, три гостроносі марліни (кожен кілограмів на сто) й одна меч-риба.

- Бачиш? - грінго звів брови на перенісці. - Ви жерете все, що ловите. А те, що не можете з'їсти, продаєте, щоб його зжер хтось іще. Але так не триватиме вічно. Кількість ротів зростає, а риби не більшає. Через десять років ви не матимете ні риби, ні туристів.

Бідолашного Тіто неначе блискавкою вдарило. Він узявся пропагувати «catch and release» серед односельців, тобто серед тих, хто покинув риболовлю і став за мірками старожилів Пуерто-Лопес «каліками», подавшись на роботу до туристичних компаній, що «продавали» спортивну рибалку, проте на нього дивились, як на психічно хворого. Риба була, е і буде! Що за маячню ти верзеш, Тіто? Так буде завжди!

2000-го - того року, коли після дворічної банківської кризи Еквадор відмовився від національної валюти сукре й офіційно ввів американський долар, - риби не стало. Її не просто поменшало. Риба щезла, наче ніколи й не було. Іноді рибалки з Пуерто-Лопес усе ж поверталися з човнами, наповненими тунцем, але це траплялося лише тоді, коли вдавалося знайти косяк - що з кожним днем ставало все складнішим.

Зазвичай у Тіто замовляли триденний рибальський тур за схемою all-inclusive: ночівля, харчування, трансфери. 2000-го випав перший день, коли після дванадцяти годин безперервного тролінгу жилка навіть не смикнулася. За два дні клієнт зловив одну-єдину жалюгідну рибину, після чого мовчки зібрався та поїхав. 2001-го такі випадки стали частішими. Ніхто не вимагав у Тіто повернути гроші, однак, діставшись додому, розчаровані рибалки писали в Інтернеті нищівні відгуки про те, що «місцеві аборигени виловили все до дідькової матері», закінчуючи їх непохитним вердиктом: «Have no intention of going back[6 - Не маю наміру повертатися (англ.)]».

2011-го ситуація набула обрисів катастрофи: риба повністю зникла на довгі чотири місяці. Кількість товстосумів-грінго, охочих порибалити у прибережних водах, упала майже до нуля. Ті, хто все ж приїжджав, торгувалися так, наче від того залежало їхнє життя, не даючи постарілому Тіто заробити.

Торік, наприкінці зими 2014-го, Тіто Мелендес уперше в житті вийшов рибалити лише для того, щоб прогледувати себе та дружину...

Тіто злизав піт із верхньої губи та розплющив очі. Подивився на гаряче небо, випалене сонцем настільки, що сизим здавалося навіть повітря. Безхмарне небо у січні - рідкість; зазвичай у період Ель-Ніньйо[7 - Ель-Ніньйо (ісп. El Niño - дитя, хлопчик) - сезонне підвищення температури поверхневого шару води та падіння атмосферного тиску в екваторіальній зоні Тихого океану, зокрема біля Еквадору та Перу. Ель-Ніньйо спричиняє різке збільшення рівня опадів на узбережжі Еквадору в січні-квітні (протягом інших місяців опадів на узбережжі практично немає). Впливає на клімат не лише екваторіальної зони, але й усєї Землі.] океаном прокочуються шквали, а Пуерто-Лопес під завивання вітру та гуркіт громовиць щедро омивають зливи. Із почутих по радіо прогнозів Тіто знав, що протягом минулих трьох-чотирьох днів дощі заливали Галапагоські острови - повітря над еквадорським узбережжям стало липким від вологи, низькі хмари щодня скупчувалися над горизонтом на заході, проте до Пуерто-Лопес чомусь не

добиралися. Спека стояла така, що дошкуляла навіть звичним до екваторіального клімату метисам.

Окрім незвичної для січня задухи, було щось іще. Щось дивне коїлося в морі.

Екваторець зморщив засмаглого до чорноти лоба та неспокійно роззирнувся. Із задуми його вивів глухий звук. Щось ляснуло об борт. Під днищем. Ляснуло настільки, що звук пробився крізь торохтіння двох бензинових «Mer cruiser'ів», які штовхали стару яхту, перероблену під катер для спортивної рибалки, на південний захід.

Не повертаючись, Тіто простягнув руку назад, навпомацки опустив важелі керування двигунами на «малий уперед» і прислухався.

Ось знову! Новий човен Мелендеса – якщо можна описувати словом «новий» 31-футовий «Sea Ray 310» 1992 року випуску, придбаний минулого року на аукціоні «eBay» за нікчемні 1025 доларів, – був завеликим, щоб Тіто міг відчувти удар, але чоловік добре розчув легеньке «бух!», що долинуло з-під палуби, лівіше від місця, де він сидів. Тіто підсунувся до лівого борту. Зиркнув на закріплені на кормі спінінги, що антенами пнулися в небо, а тоді перевів погляд на поверхню та спохмурнів ще більше.

Океан брижився. У тому загалом не було нічого дивного, от тільки вода брижилася не так, як мала би брижитися від вітру. Тіто Мелендес із шести років ходив у море і міг сказати, що щось негаразд. Поверхнею прокочувалися аритмічні непримітні коливання, які виникали у довільних місцях і розходилися у довільних напрямках.

Тіто вдруге облизнув губу. Під водою щось відбувалося.

Перед тим як схилитись за борт і зазирнути у бірюзову товщу води, екваторець кинув погляд на екран ехолота. І кавкнув, удавившись слиною.

– Caraajo! [8 – Чорт забирай! (ісп.).] – старий скочив на ноги.

Секунду чи дві Тіто думав, що прилад зламався. Скель під ним бути не могло. Які, в біса, скелі? Він за тридцять кілометрів від берега – до дна не менше від двохста метрів! Тіто із силою натиснув на очні яблука, щоб упевнитися, що йому не ввижається, і ще раз глянув на ехолот. Зображення на прямокутному екрані рябіло й мінилося.

– Не може бути... – прошепотів рибалка. Стравохід болюче стиснувся, у животі забурчало від голоду. Чи то пак від думок про те, що зготує його дружина з упійманої риби. – Косяк!

Стримуючи кипучу радість, яка могла виявитись передчасною, Тіто перегнувся через лівий борт і наблизив обличчя до води. Він не помилився.

– Косяк під самим моім грьобаним кілем!

Косяк був величезним. І зовсім близько до поверхні. Найближчі до катера рибини металися на глибині п'яти-шести метрів.

- Марліни, - Тіто роздивився короткі та міцні, загнуті назад спинні плавці та гострі півметрові носи, через які марлінів часто плутають із меч-рибою.

Не стримавшись, рибалка розсміявся крихким підстаркуватим сміхом, а тоді кинувся до спінінгів і підкрутив катушки, піднімаючи приманки ближче до поверхні. Риба виглядала гарною, великою, але основне - її було багато.

- О, мої хороші! Давайте... Давайте! Сьогодні на мою стару чекає королівська вечеря.

Тіто уявив, як увечері нарешті з'їсть нормальну страву, страву лише із риби - чорт забирай, лише риби та соусу! - без остогидлої трави та води. Слина щедро наповнила рот, змочивши солоні від океанського вітру губи.

А що як удасться зловити декілька? Тіто посміхався, усміх не сходив зі змарнілого обличчя. Марліна вважають делікатесом, страви з нього подають у найкращих ресторанах Кіто, отже, все, що не з'їдять і не засолять, можна буде продати. Намагаючись не сполохати удачу, Тіто гнав геть думки про те, скільки гостроносих красенів устигне витягти на борт, перш ніж косяк піде на глибину. Для початку - один. Хоча б один, зате потім...

Тіто вдруге перехилився через борт і тільки тоді зауважив, що марліни поводяться якось дивно. За останні півстоліття рибалка бачив тисячі косяків, однак жоден із них не був схожий на те, що роїлося під катером. Звичайний рибний косяк своєю поведінкою нагадує мисляче створіння, цілісний організм, керований невидимим розумом або якою-небудь абстрактною надістотою: він рухається, діє та реагує на небезпеку як одна істота. Марліни, на які дивився Тіто, звивалися, наче черви. Неначе змії в кублі. Рибини металась в усі боки, налітали одна на одну, різко змінювали напрямок руху, знову зіштовхувалися. Окремі вилітали з того клубка, із хаотичного рою, який Тіто спочатку сприйняв за косяк, після чого ривками та зигзагами підіймалися до поверхні, вдарялись об днище або збурювали воду неподалік човна і торпедами повертались у клубок.

Зрозумівши, що клубок нікуди не рухається, не опускається і не піднімається - що було ще більш незрозуміло, - Тіто Мелендес припинив посміхатися.

Щось недобре коїлося в морі. І почалося це ще тиждень тому.

Тіто згадав слова Луїса Сандовалья: «Вони збожеволіли, присягаюся! Тіпалися, ніби через них пропускали струм. Вигинались так, що я чув, як тріщали хребти, били хвостами та підстрибували...»

Позавчора пізно ввечері сорокарічного Сандовалья підібрали на вході в бухту Пуерто-Лопес рибалки, що поверталися додому. Сандоваль гріб до берега, до якого лишалося ще зо три кілометри. Почувши звук моторних човнів, він покликав на допомогу. За словами Луїса, того дня він натрапив на косяк тунця, який, здавалося, завис на одному місці. Тролінгом - на живця - зловив дужину великих рибин. Оскільки косяк не рухався і роївся близько до поверхні, Луїс зміг самотужки відсікти ще кільканадцять тунців сіткою. Підтягнув їх до борту, після чого по одному поперекидав багром у човен. Дорогою додому напівмертва риба несподівано ожила, почала битися та скакати, причому так, що перекинула човен. Суденце Сандоваль справді мав

невелике, дванадцятифутове, із низькими бортами, не надто придатне для океану, та, попри це, йому не повірили. Рибалки Пуерто-Лопес (і Тіто Мелендес зокрема) вирішили, що Луїс закуняв дорогою і підставив плоскодонку бортом до хвилі, яка перекинула його судно та пустила на дно «грандіозний» денний улов. Єдиний факт, який не спромоглися пояснити Тіто та його колеги-риболови, – це синці всіх форм і розмірів, що густо вкривали ноги Луїса. Вранці наступного дня Луїс Сандоваль скидався на бідолаху, якого напередодні роздягли нижче пояса й упритул розстріляли з рушниці для пейнтболу.

За три дні до історії із Сандовалем Хорхе Робледо, давній приятель Тіто Мелендеса, чи не єдиний, із ким Тіто міг нормально поговорити, розповідав про триметрового марліна, який заскочив до нього у човен. «Я до обіду ледь не заснув – зовсім не клювало. А тоді ні сіло ні впало море мовби скипіло, і велика риба почала викидатися з води. Марліни. Ну, переважно марліни. Інші, мабуть, теж скакали, просто я так здивувався, що не придивлявся. Причому ті марліни вистрибували не так, як викидається з океану кит чи косатка – носом догори, ні, ні, зовсім ні, вони вилітали під будь-якими кутами і входили у воду спиною чи хвостом, немов бомби, розумієш, як бездушні металеві бомби, – Хорхе нахилився до Тіто і, злизуючи язиком тонку смужку пивної піни з верхньої губи, збуджено шепотів: – Та риба нібито сказалася. Клянусь, Тіто, риба була очманілою, дурною!» А потім, як переконував Робледо, велетенський триметровий марлін вискочив із води біля самого його човна, перелетів через борт і звалився на палубу, увіткнувшись носом у лаву на відстані витягнутої руки від місця, де сидів рибалка. Хорхе ледь не наклав у штани. Чоловік не зважував рибину, але на око міг сказати, що вона тягнула кілограмів на двісті п'ятдесят і з легкістю могла переламати йому ребра. Та що там – марлін убив би його, якби тридцятисантиметровий кістяний наріст на носі вклинився не в лаву, а в груди Хорхе. Посмикавшись, гігантський марлін звільнив ніс і вискочив назад у океан. На підтвердження своєї розповіді Хорхе потягнув Тіто до катера та показав дірку в лаві.

Протягом двох днів Хорхе Робледо переказав свою дивовижну пригоду всім, хто хотів слухати, але йому, як і Луїсу Сандовалу, не повірили. Рибалки підсміювалися, недовірили хитали головами та говорили, що Робледо все вигадав, а діру в лавці продовжав зубилом. Щиро кажучи, Тіто Мелендес також не йняв віри другові, хоча до цього часу Хорхе не давав підстав запідозрити його у брехні. Марлін – сильна риба, однак його хвостові плавці мають відносно невелику площу, тож Тіто не уявляв, із якою силою рибина повинна вдарити хвостом, щоб перелетіти через борт океанського катера та продовжати носом п'ятисантиметрову дірку в алюмінієвій лаві. Водночас Тіто не міг зрозуміти, із якого дива Хорхе знадобилося дірявити зубилом лаву у своєму човні.

Проте найбільшого галасу наробила історія Дієго Салазара та синів. Через два дні після пригоди Хорхе Робледо і за день до того, як Луїса Сандовала виловили в океані без човна, старий Салазар повернувся з моря раніше ніж зазвичай і ще на причалі почав говорити, що за десять кілометрів на північ від бухти Пуерто-Лопес бачив молодого кашалота, який повільно плыв уздовж берега, шумно пирхаючи і пускаючи з однієї ніздрі невеликі фонтани. Дієго Салазару нещодавно перевалило за сімдесят, його розповідь підтвердили двоє синів, які того дня рибалили разом із батьком, але, попри це, чоловіки Пуерто-Лопес відмовлялися вірити в почуте. По-перше, у розпал Ель-Нін'йо

будь-які кити біля узбережжя Еквадору – це велика рідкість. Якби в цей час можна було спостерігати за синіми чи горбатими китами, Тіто Мелендес не бовтався б на хвилях, вишукуючи трикляті косяки тунця чи жовтохвостів, а найнявся б на кілька тижнів китовим гідом у яку-небудь туристичну компанію. Платили зараз мало, у туристичний сезон – менше десяти доларів із людини, але багатші туристи, обираючи серед інших човнів, майже завжди надавали перевагу 31-футовому «Sea Ray 310» Мелендеса. Катер Тіто вирізнявся розмірами, мав навіс, щоб ховатися від дощу чи сонця, а також – нечувана дикість для Пуерто-Лопес – крихітний туалет на борту. Спочатку Ернесто, старший брат Тіто, єдиний, який дожив до 2014-го, кепкував із молодшого, називаючи Тіто «першим представником династії Мелендесів, який вийшов у море зі сральником». Зате, коли доходило до катання туристів, катер Тіто Мелендеса з посміховиська перетворювався на об'єкт усезагальних заздрощів. Розніжені американці та європейці одностайно вирізняли човен, де в разі сильної хитавиці могли би блювати, як блюють у себе вдома, у своїх цивілізованих домівках, не звисившись над бортом у всіх на очах, а усамітнившись у крихітній кабінци та присівши над унітазом.

По-друге, кашалоти, на відміну від горбатих і синіх китів, є стадними тваринами. Зубаті кити збираються у групи, що налічують сотні, а іноді навіть тисячі голів. Самотній молодий кашалот – нехай і не нечуване, та все ж надзвичайно рідкісне видовище.

По-третє, і це найважливіше, кашалоти завжди тримаються далеко від берегів, де глибина перевищує двісті метрів. Близько до берега вони підходять лише у місцях підводних каньйонів і стрімких глибинних обвалів. Тіто Мелендес не знав жодного чоловіка з Пуерто-Лопес, який хоч раз бачив кашалотів ближче ніж за п'ятдесят кілометрів від еквадорського узбережжя.

Хай там як, авторитет Дієго Салазара був настільки непорушним, що хтось із рибалок того ж вечора, не пошкодувавши пального, сходяв на північ до описаного місця, проте кашалота не знайшов. Сплутати кашалота з горбатим китом старий Салазар не міг. Треба бути геть сліпим, щоб не впізнати велетенську та прямокутну, схожу на вагон товарняка голову кашалота. Зрештою чоловіки Пуерто-Лопес вирішили, що Салазар і його сини все вигадали.

Учепившись руками в борт і сторожко зазираючи в темнобірюзову глибину океану, Тіто Мелендес раптом подумав, що диму без вогню не буває і що принаймні якась частина з історій Робледо, Салазара та Сандовалія є правдою. Марліни металась, як оскаженілі. Спина Тіто вкрилася мурашками, рухи сповільнилися, а зашкарублі пальці неначе заціпилися, з великим запізненням відгукуючись на команди з мозку. Йому стало зле, дихання пришвидшилося, але не від голоду, а від недоброго передчуття. Щось усередині Тіто опиралося, противилося інстинкту риболова, безмовно наказуючи: «Зупинись, не лови, облиш цю рибу».

(Вони збожеволіли...)

(...тіпалися, наче через них пропускали струм...)

(...море скипіло...)

(...та риба сказала, присягаюся, Тіто, риба була дурною!)

Проте він не міг зупинитися. Страшенно хотілося їсти.

Тіто трохи збільшив оберти моторів, щоб начеплені на гачки наживки пришвидшили рух у воді, привертаючи увагу великої риби.

Безрезультатно.

Рибалка кружляв довкола косяка, буквально відчував, як наживка треться об риб'ячі боки, проте жоден марлін не заковтнув приманки.

II

Середа, 7 січня, 15:32 (UTC - 5).

Тихий океан

Тіто більше не вірив у життя. І навіть віра у Бога, що дає змогу сумлінним католикам-південноамериканцям із піднятою головою і зціпленими зубами плисти по життю, під тиском убивчої одноманітності пропахлого рибкою селища прогнулася, стоншилася, протерлася до дірок і більше не могла слугувати опорою світобаченню та сподіванням на краще життя. Відтоді як Тіто змушений був ловити рибу лише для того, щоб прогодуватися, рибалка більше не вірив у світло наприкінці тунелю (напевно, й у тунель теж) і перетворився на уїдливого циніка. Зловив - продав - напився. Зловив - продав - напився. Протверезів і пішов знову ловити. Тіто скривився, від чого й без того зморшкувате обличчя стало схожим на напівздуту повітряну кульку, що застрягла у зливній трубі, і подумав, що все, на що вистачило його життя, - це вилучити із замкнутого кола ланку «напився». Можливо, для когось це не так і мало. Але не для 58-річного чоловіка, який забув, як виглядає чурраско[9 - Чурраско (ісп. churrasco) - термін, яким у Латинській Америці позначають засмажене на грилі м'ясо.], а протягом минулого тижня харчувався винятково севіче[10 - Севіче (ісп. seviche) - страва з морепродуктів, батьківщиною якої вважають Еквадор і Перу. Рецепти різняться залежно від регіону приготування. Еквадорське севіче зазвичай готують із попередньо відварених і замаринованих у лаймовому сокові креветок, часнику та томатного соусу з додаванням приправ і зелени.], точніше жалюгідною подобою севіче, оскільки в тій ющі, що варила його дружина, часнику було в десять разів більше, ніж креветок, а води - в десять разів більше ніж часнику.

Тіто кружляв над косяком чотири години - то піднімав, то опускав наживку, варіював швидкість тролінгу, проте марліни поводитися так, наче гачків узагалі не було.

О третій пополудні спека сягнула піку, смалило дужче, ніж у розпал сухого сезону, волога взагалі робила повітря нестерпним, і десь у той самий час косяк пішов на дно. Не розвернувся, граційно та плавно, і не помчав геть,

втягуючись у рухливу сріблясту валку та поволі зникаючи у глибині, як це зазвичай бувало, а... потонув. У Тіто мізки скручувало в бублик від такої думки: «Як, до дідька, марліни можуть потонути?», однак кращих слів, щоб описати те, що відбулося, він не дібрав би. Еквадорець прикипів до ехолота: на його очах косяк занурювався, опускаючись строго вертикально, немов підбитий торпедою есмінець, аж поки не торкнувся дна та не завмер. Окремі рибини ривками висмикувались із групи, проте відразу ж поверталися назад, через що косяк скидався на тяжко поранений організм, який корчиться, подригує у смертельній агонії.

Тіто заглушив двигуни і згорбився, підперши голову долонями. Він міг і далі кружляти над косяком, безкінечно тролячи марлінів наживками, але не хотів. Якби Тіто Мелендес цікавився літературою, то, напевно, оцінив би іронічний символізм ситуації. На жаль, рибалка не читав Хемінгуея, а тому не знав, що охлялий від недоїдання старий Сантьяго із повісті «Старий і море» також ганявся за марлінами, точніше, за одним велетенським 5,5-метровим марліном.

Хвилі негучно ляскали об білий зі світло-зеленою смужкою борт. Далеко на заході прогримів грім. Течія без поспіху зносила катер на північ. Тіто з'їхав із крісла, присів просто на палубу та безсило звисив руки вздовж тіла. Йому нічого не хотілося. Тінь від навісу пролягла точно на рівні грудей рибалки: сонце в'їдалося у відкриті частини тіла з лівого боку. Здавалося, ніби тисячі крихітних комах-паразитів одночасно вбуравлюються в шкіру та впорскують пекучу отруту в розімлілі м'язи. В очах іноді темніло – чи то від голоду, чи то від спеки.

Здалеку знову долинув відгомін грому.

Тіто випав із реальності та не знав, скільки часу провалявся у напівзабутті на палубі човна, коли почув протяжний китовий стопін, який переривали клацання та тріск, схожі на звук роботи механічної друкарської машинки. Чоловік став навколішки, сперся руками на борт і не повірив власним очам:

– Святий Ісусе!

Тіто очікував побачити що завгодно. Після всього, що трапилося сьогодні, він не дуже здивувався б, якби з води неподалік човна виткнулася прямокутна голова кашалота. Кити – вони ж, як люди, серед китів також трапляються юродиві. Сто років кашалоти не запливали до еквадорського узбережжя, а тут, цілком можливо, якомусь закортіло побрехатися на міліні. Але то був не кашалот. Те, що постало перед старим рибалкою, перетворило кров на холодне желе та примусило його замліти від страху. Страху перед невідомим.

На відстані сотні метрів від катера «Sea Ray» сплив горбатий кит. Певна річ, Тіто злякався не кита – горбані подеколи навідується до Еквадору навіть під час Ель-Ніньйо, – старого шокував спосіб, у який дванадцятиметровий морський ссавець піднявся на поверхню. Кит лежав на боці та, схоже, не мав наміру повертатися у природне положення. У горбатих китів дуже характерні грудні плавці, зазвичай 4-5 метрів завдовжки, найбільші серед представників усього китового сімейства; лівий грудний стояв вертикально та випикував у повітрі хаотичні кола. Він нагадував

покорчену артритом руку залишеного без поводиря сліпця, який, тлумлячи паніку, відчайдушно намагається знайти опору у великій порожній кімнаті. Сизо-чорний горизонтальний хвостовий плавець стирчав із води, неначе акулячий, і конвульсивно смикався.

Кит сам собі не належав.

Клацання різко стихло. Горбатий важко чмихнув і гучно заревів. Рибалка подумав, що так ревуть кити, яких викинуло на мілину та які не можуть зісковзнути назад у воду. Тіто придивився уважніше, шукаючи поранення – обламани гарпуни, круглі сліди від присосок гігантського кальмара, – які могли б пояснити незвичайну поведінку тварини, але нічого не знаходив. Чоловік зиркнув ліворуч і підібгав пошерхлі губи. На заході між випаленим небом і потемнілим океаном пролягла товста сіра смуга. Насувалася негода. Тіто відвів погляд, але встиг помітити, як на південному заході попелясту смугу хмар розітнули фіолетові тріщини блискавок. Відгомін грому накрив човен через півхвилини.

Несподівано 30-тонний горбань перевернувся на спину. Секунд п'ять лежав нерухомо, а тоді, застогнавши ще голосніше, замолотив усіма плавцями по воді. «Він так задихнеться», – байдуже зауважив чоловік. Кит був живий, але не контролював себе і не розумів, що з ним коїться. Тіто вперше в житті відчув, що аж палає від бажання якнайшвидше вшитися з моря й опинитися на твердій землі.

Коли здійснені очманілим ссавцем коливання досягли човна, щось із силою вдарило об днище катера. Від несподіванки Тіто присів і втягнув голову в плечі. Повернувши голову до ехолота, старий відчув, як від страху завмирає подих і стискаються його кишки.

– Що ж це за хрінь така? – прошепотів рибалка.

Косяк стрілою зринав із дна океану. І вістря стріли було спрямовано точно в його катер.

Лясь!

Трісь!

Дрин-н-н!

Палуба затремтіла. Марліни на повній швидкості врізались у днище. Кілька рибин промахнулися і, неначе випущені з підводного човна балістичні ракети, повилітали з води, піднявшись високо над поверхнею – значно вище, ніж Тіто міг би уявити, скориставшись своїми знаннями про море. Провівши рибину поглядом, старий спостеріг, що марлін не перевернувся у повітрі й увійшов у воду хвостом. Неначе бомба. Наче бездушна металева бомба.

Лясь! Лясь! ЛЯСЬ!

– Carajo!

Зціпивши зуби та переборюючи млість, рибалка метнувся до панелі керування, хутко завів «Mer cruiser'и» і пересунув важелі керування двигунами на

«повний уперед». «Sea Ray 310» заревів, ледь не став дибки, а потім, нахиливши ніс, помчав уперед. Тіто витискував зі старого човна все, що було можна, гнав, не озираючись, на схід, до берега, а його наздоганяли приглушені виляски грому, сердите шипіння збуреного марлінами океану та сповнені болю стогони дезорієнтованого горбатого кита.

Із заходу повіяло холодом. Вологий вітер приніс із собою запах озону.

III

Середа, 7 січня, 16:59 (UTC - 5).

Узбережжя Еквадору

Перші дощові краплі застукотіли об палубу, коли Тіто Мелендес почав розрізняти окремі дерева в буро-зеленій масі, що вкривала берег на сході. Блискавки кресали за спиною рибалки, і грім наздоганяв човен майже миттєво.

Хитавиця посилилася. 6 балів, не менше. Із заходу, зі щільної чорноти, що плювалася громовицями, сунули двометрові сталєво-сірі вали, які наздоганяли та легко підхоплювали «Sea Ray 310», примушуючи катер високо задирати корму. Холодний вітер із моторошним кіношним свистом злизував із гребенів китиці білої піни та гнав їх перед валами.

Примружившись, Тіто помітив видовжену світло-сіру ділянку, що розривала суцільну смугу зелені й обліплених кущами скель. Плєж. Чоловік дістав бінокль і, водячи головою вгору й униз, щоб компенсувати гоїдання катера, обдивився вільний від рослинності шматок узбережжя.

- Е-е-ет, зараза, - прокректав він, упізнавши невелику, відкриту північним вітрам J-подібну затоку. Бухта знаходилася на сім із половиною кілометрів південніше від Пуерто-Лопес, і Тіто зрозумів, що, поспішаючи втекти від негоди, заплив задалеко на південь. Тепер доведеться завертати й іти паралельно до валів.

Дощ забарабанив із подвійною силою. Окремі цятки від крапель на палубі та носі човна злилися у безформні вогкі плями, що нагадували чорнильні ляпки, а за хвилину дерево та метал усціль потемніли та стали блискучими від вологи. Рибалка кинув швидкий погляд через ліве плече, мимоволі виширившись сірій дощовій завісі, що ховала вали, які сунули із заходу, після чого крутнув штурвал уліво, повертаючи ніс катера на північний схід. Невдовзі злива добралася до землі, і берег миттю втратив кольори, його немов затушувало олівцем. Здавалося, що місцями скелі та поблідла зелень провалюються в дощ, без жодного звуку розчиняючись у сірості.

Тіто заспокоївся. Холодний вітер і злива остудили голову. Тепер рибалка не розумів, що, в дідька, так налякало його в океані. Марліни? Горбатий кит?

Дивлячись на заспокійливе мигтіння двірників на вітровому склі, Тіто переконував себе, що риб'ячий косяк і очманілий горбань йому примарились. Нічого не було! Гаразд, косяк, можливо, й був, але нормальний, звичайний косяк із марлінів, а не якась безформна зграя, більше схожа на роздрочений осиний рій, тому Тіто подумав, що перелякався лише через те, що охляв від недоїдання та, напевно, перегрівся на сонці.

У той момент, коли рибалці вдалося остаточно запевнити себе, що марліни та горбатий кит йому приверзлися, Тіто побачив кашалота. На березі.

Вітер погнав найважчі, схожі на крововиливи на набряклому лиці прозові хмари вглиб континенту, і дощ ненадовго припинився, відкривши берегову смугу. У північній частині J-подібного пляжу за метр від лінії прибою височіла п'ятнадцятиметрова туша найбільшого у світі зубатого кита. Прямокутна, наповнена спермацетом голова кашалота впиралася у чорні скелі, що підступали до пляжу зі сходу. Кит не рухався.

Тіто вкрився гусячою шкірою та дрібно затремтів. Він намагався обдурити себе, що здригається від вітру, який, неначе крупу, закидає холодні бризки під навіс його катера, але трусило Тіто не від холоду. Метрів за триста від кашалота, уткнувшись носом у пісок, лежала п'ятиметрова чорно-біла косатка. Неподалік, паралельно до берега, ледь ворушилася ще одна – менша, завдовжки метрів зо три. Далеко на півдні витяглося кілька чи то дельфінів, чи то нарвалів.

Тіто відвів важелі керування двигунами назад і заглушив «Mercruiser'и». Окрім шуму хвиль і поривчастого завивання вітру, інших звуків вловити не вдавалося. Рибалка сам не знав, що хотів почути. Передсмертний рев кашалота? Відчайдушне скиглення косаток?

Гахнула блискавка.

Від несподіванки Тіто підскочив, від злості на себе – вилаявся. У ту ж мить із лівого борту налетів водний вал, небезпечно накренивши катер. Стогнути, старий «Sea Ray 310» почав зісковзувати хвилику. Рибалка інстинктивно схопився за штурвал; через секунду небо зникло, і човен накрило гребенем. Бризки та піна затопили все навкруг. На кілька неприємних секунд Тіто завис у невагомості, не знаючи, де верх, а де низ, після чого «Sea Ray 310» важко вдарився носом об воду та вирівнявся. Хвиля пройшла. Чоловік покvapливо завів двигуни, а тоді, підкоряючись незрозумілому імпульсу, крутонув штурвал праворуч. Катер повернувся кормою до хвиль і носом до берега.

Наближаючись до пляжу, Тіто Мелендес відчував, як волосся стає дибки. Схожу за формою на турецьку шаблю піщану смугу завалило живими та мертвими мешканцями океану. Під боком кашалота, практично зливаючись із чорною тушею, лежало кілька акул. На мокрому піску, який час від часу накривало хвилику, безсило ляскали крильми гігантські скати. Далеко на півдні безформною драглистою громадиною вимальовувався тулуб гігантського кальмара, рожеві щупальці з п'ятисантиметровими присосками якого тягнулися аж до води. Хоча найбільше було риби. Здавалося, що пляж прогинається під вагою тисяч марлінів, тунців, гладких робало[11 – Гладкий робало (англ. fat snook) – океанська риба виду *Centropomus parallelus*.] і жовтохвостів. В одному місці – приблизно посередині між тушею кита та більшою косаткою –

жовтохвостів викинулося так багато, що за їхніми тілами не було видно піску. Ця частина пляжу нагадувала встелену сріблястою плиткою алею.

Тіто вистукував зубами від жаху і нічого не міг удіяти. Що найдивніше - він не усвідомлював причини свого страху. Кити зрідка викидаються на берег. Тіто це знав, читав про це в газетах, одного разу - 1978-го - бачив на власні очі. Риба також іноді вистрибує на скелі, або її вже мертвою (скажімо, після аварії якого-небудь танкера) виносить на берег. Правда, Тіто Мелендес ніколи не чув, щоб на берег викидалися замалим не всі істоти, що населяють прибережні води, але в тому, по суті, не було нічого божевільно жакливого. Нічого такого, щоб цокотіти зубами від страху. Перед ним простягався звичайний пляж, завалений рибою, головоногими та морськими ссавцями. Та поза тим було щось інше, якась малопомітна деталь, яку чоловік поки що не вловлював, однак яка наповнювала його нутроші крижаними метеликами та перетворювала кістки на кисіль.

Під захистом скелястого мису, що виступав на кількасот метрів у океан із південного боку пляжу, хвилі трохи вляглися, та все ж Тіто не підпливав би до берега, якби не знав, що дно в цьому місці полого та піщане, і він, нічим не ризикуючи, може підвести човен аж до лінії прибою. Коли киль катера м'яко вткнувся у пісок навпроти місця, заваленого жовтохвостами, рибалка вибрався на ніс, вивільнив якір і... завмер, утупившись у воду. У воді довкола човна риби роїлося ще більше, ніж валялось на березі. Невідома сила витискала, виштовхувала її з глибини. Кожна нова хвиля виносила на пісок нову партію робало та жовтохвостів, де ті безсило торсали плавцями, у безмовному відчаї зіпаючи беззубими ротами.

Постоявши на носі, Тіто метнувся на корму та дістав із ящика з інструментами довгий, схожий на мачете ніж. Так безпечніше. По тому повернувся до якоря, намагаючись не думати про те, що серед риби у воді може причаїтися галапагоська акула чи отруйний скат, узяв якір у ліву руку і перескочив через фальшборт.

Опинившись у воді, рибалка запанікував і засмикався, уявивши, що риба затягне його на глибину та задушить - так багато її було, - проте за мить торкнувся ногами дна і відчув себе впевненіше. Найважливіше - не натрапити на акулу чи на меч-рибу. Відбиваючись ножем, сяк-так відтискуючи жовтохвостів якорем, Тіто вибрався на пляж і біля найближчого валуна закріпив якір.

Ковзаючи на холодних риб'ячих тушках, Тіто побрів углиб пляжу. Він конче потребував відчути під ногами землю. Частина жовтохвостів із наближенням людини ожила: почала сіпатись, хапати ротами повітря, молотити хвостами. Підскакуючи, вони вдарялись об рибалку, лишаючи на його ногах невеликі порізи та почервоніння, що назавтра розквітнуть синцями. Тіто байдуже відзначив, що тепер знає, звідки взялися синці на литках Луїса Сандовалія. Якийсь робало за спиною еквадорця підстрибнув так високо, що дістав майже до шиї. Бух! Тіто здалося, наче хтось високий і дужий увігнав йому кулак поміж лопатки. Рибалка злякано озирнувся і ще більше затремтів, пронизавши поглядом порожнечу. На пляжі, крім нього, нікого не було.

Тобто нікого, крім риби.

З океану на берег насувалася нова стіна дощу.

Відчувши під ногами пісок, Тіто спинився. Присів навпочіпки та підтягнув до себе найближчу рибину – невеликого, кілограмів на чотири-п'ять, жовтохвоста. Жовтохвіст ще був живий і розпачливо ляскав хвостом по піску. Старий обережно, наче боявся, що луска вкрита отрутою, притиснув рибу до землі й уважно роздивився. Яскраво-жовтий хвіст, дрібні грудні плавці такого ж насиченого жовтого кольору, темножовтий гребінь на спині. Із боків – від носа, через око і до самого хвоста – тягнулася жовта смуга, що ділила тіло рибини на дві частини: верхню, світло-блакитну, що згущується до темно-синього на хребті, та нижню, сріблясту, що переходить у зовсім біле на животі.

Ніби нічого особливого. На перший погляд – жовтохвіст як жовтохвіст.

От тільки витрішкувате око рибини виглядало незвичним, мутно-чорним і підпливало кров'ю. Помітивши кров, Тіто зморщив лоба: «Чорт забирай, що це? Ну що це таке? Скільки тієї крові в рибі? Що мало статися, щоб вона проступила круг ока?» Він нахилився, і чорнота попливла – щось ворухнулося в риб'ячому оці. Рибалка злякано відсахнувся та мимоволі дужче втиснув рибину в пісок. На мить йому здалося, що жовтохвіст спостерігає за ним. Точніше, щось дивиться на нього крізь набрякле чорнотою око жовтохвоста. Старий Тіто труснув головою, женучи геть дурнувату думку, а рибина засмикалася з подвійною силою.

Цок-цок-кляц! Тіто не вдавалося опанувати себе. Розповіді Робледо, Салазара та Сандовалю більше не здавалися надуманими: протягом тижня щось дуже лихе коїлося в морі, а от тепер він, Тіто, ураз чітко усвідомив – це щось, схоже, полізло на берег.

Відклавши ніж убік, чоловік схопив жовтохвоста двома руками та підняв хвостом догори. Риба несамовито пручалася, із незрозумілих причин хвіст відхилявся лише в один бік – управо. Зате відхилявся так, що...

(я чув, як тріщали хребти)

...тіло жовтохвоста нагадувало перекинуту літеру U.

Тіто поклав рибину назад на пісок, узяв у руку ножа та двома ударами розрубав її навпіл. Підніс до носа обрубок хвоста, понюхав. Від вигляду соковитого м'яса в животі забурчало. Рибалка мимоволі ковтнув слину й облизався.

Завагався.

(...присягаюся, Тіто, та риба була дурною!)

– Ні, ні, ні... Я не робитиму цього.

Уздовж горизонту сяйнула довжелезна блискавка. Через секунду спалахнула ще одна, з оглушливим тріском обвалившись у воду за півкілометра від берега. Тіто глянув на багатотонну тушу кашалота за кількадесят кроків вище пляжем. Кит лежав так близько, що рибалка розрізняв зморшки на смолянисто-чорній шкірі, яку китобої поміж себе називають «чорносливом». Однак іти туди не став. Після того як, тигром захурчавши у порожньому шлунку, голод

нагадав про себе, кашалот більше не цікавив Тіто. Тепер його цікавила лише риба.

Риба... Стільки риби...

- Ні, так не можна, - мотаючи головою, процідив він.

Інстинктивно виставивши перед собою ножа, Тіто пішов назад до човна. Забрав якір, протиснувся крізь рибу на мілководді та вибрався на борт. А тоді завмер, утупившись у точку поперед себе.

Підбирати рибу, що викинулася на берег, не можна - це аксіома, закон. Так учив батько, так казали всі рибалки з Пуерто-Лопес. Хоча - Тіто опустив затуманений голодом погляд на спінену воду біля катера - технічно, ця риба не на березі. Вона у воді біля берега. Жива! І на вигляд цілком нормальна... якщо не зважати на крововиливи з очей і на самі очі. Але це дрібниці. Якщо взяти її з води поблизу берега - це означатиме, що він її зловив.

По навісу та дерев'яній палубі залопотів дощ. Море вкрилося схожими на сліди від віспи цятками, яких щомиті ставало більше. Чоловік не рухався, відчуваючи, як холодні краплі скочуються з волосся на ніс, щоки та плечі.

- Ти ж не стоятимеш так до смерку, - сам до себе проказав Тіто. По тому рішуче сплюнув у воду, витягнув із-під лав складені металеві кошики й узявся напихати їх рибою, що роїлася довкола човна. Йому не довелося діставати сітки чи багор, достатньо було протягнути мотузку крізь ручки й опустити кошик у воду - риба сама лізла всередину.

Наповнивши шість кошиків, Тіто Мелендес завів двигуни і дав задній хід, відводячи «Sea Ray 310» від берега. Перед тим як розвернути ніс на північний захід, рибалка підступив до правого борту та востаннє окинув поглядом J-подібну затоку. Щось муляло йому. Чогось не вистачало. Тіто невесело глипнув на кашалота, акул, безформного спрута; задерши голову та ловлячи очима дощові краплі, подивився на розкошлане провисле небо, але не міг зрозуміти, що не так. Щось украй нереалістичне було в картині, що вже зникла за завісою зливи. Крихітна невловима деталь перетворювала побачене на ідіотський фарс.

Зрештою, нічого не придумавши, Тіто поклав руку на штурвал і повів свій катер до Пуерто-Лопес.

Він пришвартував «Sea Ray 310» біля причалу за п'ять хвилин до шостої. Сонце щойно зайшло, хоча через хмари Тіто цього не бачив. Із неба лило як із відра. Пісок був просякнутий вологою та нагадував недоварену вівсянку. Нервово озираючись, рибалка підігнав до причалу розхитаний пікап «Toyota» і, не вимикаючи двигун, перетягнув у проіржавілий кузов усі шість кошиків із рибою.

Тіто поспішав, розуміючи, що рибу потрібно сплавити сьогодні. Він не помітив на J-подібному пляжі слідів людей, але з цього не варто робити висновок, що кашалота до нього ніхто не знайшов. Тіто не знав, скільки той кит пролежав на піску. Можливо, про викид давно повідомили алькальда Пуерто-Лопес, а той, у свою чергу, доповів губернатору в Портов'ехо, і на цей момент до всипаної трупами морських тварин смуги піску на південь від

селища мчать представники рибнагляду. Можливо, туди вже летять телевізійники з Гуаякіля чи Кіто, готуючись зняти черговий драматичний сюжет для поціновувачів апокаліптичних історій: темрява... дощ... хвили, що накочують із пошматованої блискавками п'їтьми... та гігантські морські ссавці, які повільно помирають під завивання байдужого вітру. Навіть якщо про масовий викид поки що ніхто не знає, припустимо, що за годину, незважаючи на п'їтьму, яка стрімко насувалася зі сходу, про нього дізнаються всі. І тоді продати рибу, будь-яку рибу, зловлену у водах неподалік Пуерто-Лопес, буде напрочуд важко. Тіто не міг ризикувати.

Примостивши останній кошик у кузові, рибалка затримався і ще раз придивився до риби. У жовтохвостів, яких він витягнув із води біля берега, кривавих підтьоків не було, зате очі... Тіто здригнувся. Він не міг збагнути, чому вони стали такими чорними. І чому він не може позбутися відчуття, що навіть після того, як рибини припинили смикатися та бити хвостами, хтось – чи радше щось – за ним спостерігає.

Стоячи біля свого пікапа з налиплим на лоба волоссям, із тремтятьми від знесилення руками та напівроззявленим ротом, переповненим гарячою слиною, Тіто Мелендес востаннє подумав про те, щоб зупинитися. Те, що він робить, – неправильно. Він мусить залишити улов і розказати про побачене алькальду... Наступної миті в його животі забуркотіло, як у надрах вулкана перед виверженням, і думки затягнуло товстою непрозорою плівкою. Контури слів порозпливалися, вони неначе злиплися в один кавалок, змішавшись і втративши зміст. Тіто подумав, що, напевно, з тією рибою щось сталося. Та де там – «напевно»! Звісно, щось сталося; інакше якого дідька вона полізла б на берег. Разом із тим протягом минулих п'ятдесяти років Тіто майже без перерви рибалив і не уявляв, що має трапитися із живою, на вигляд цілком здоровою рибиною, щоб споживання її м'яса становило загрозу людському життю. Якби біля Еквадору сталася якась катастрофа, він би вже про це почув. Та й отруєна риба не б'ється у воді, а плаває догори черевом. І недобре пахне.

Усе гаразд, риба нормальна, нічого страшного з нею не трапилось.

Тіто сів за кермо та повів пікап до свого будинку на вулиці Рокафуерте.

– Стара, йди сюди! Поглянь! – рибалка почав гукати ще до того, як бризки, здійснені колесами пікапа, долетіли до ганку. – Дивися, скільки риби!

– Ти рано...

– Та подивися, що я привіз! – Тіто говорив голосно, майже кричав, заглушуючи бентежну дрож у голосі. Він хотів якнайшвидше побачити виблиски у зазвичай скорботних і збляклих очах Марії, своєї дружини, щоб остаточно прогнати вагання та невпевненість.

І Марія його не розчарувала. Витягнувши худу пташину голову, вона зазирнула до кузова і здригнулася, ледь не підскочивши, як людина, яка зрозуміла, що зірвала джек-пот у лото.

– Заходь, поки не змок до кісток, – у словах не вчувалося бурхливої радості й уже давно не було любові, але те, як змі'якшилися складки довкола

сухих губ і як потеплішали та зволожилися темні очі, говорило про настрій Марії Фернанди Мелендес краще за будь-які слова.

Тіто заніс один із кошиків до будинку та поставив на підлозі посеред тісної кухні. Із його шортів і футболки на дерев'яну підлогу скапувала вода.

- Дай води, - хрипнув він.

Марія Фернанда принесла кухоль. У її животі також забурчало, і Тіто це почув.

- Добре, - форкнув рибалка, одним махом вихиливши все до останньої краплі. - Добра вода.

Він зиркнув на калюжі під ногами, із задоволенням утягнув запах свіжої риби, який наповнив вузьку кімнату, та розвернувся до виходу.

- Ти куди? - запитала Марія.

- До Гуаякіля.

- Поїж перед тим. Я швидко її зготую.

Тіто не відповів, зупинився біля шафи у коридорі, мовчки переодягнув футболку.

- Навіщо? Пізно вже, - наполягала дружина.

- Продати рибу.

Ринки в Гуаякілі вже не працювали, однак рибалка мав контакти оптового торговця, Педро Касальєса, якому міг скинути улов навіть посеред ночі.

- Навіщо? - звівши брови, повторила запитання Марія. - І кому? Тому здирникові Касальєсу? Залиш її, Тіто. Не витрачайся на бензин. Завтра зранку продаси все на ярмарку.

Тіто Мелендес, заперечуючи, із неусвідомленою злістю мотнув головою та несподівано відчув себе провидцем, напрочуд чітко уявивши, що завтрашній ранковий ярмарок уперше за сто чи, може, й двісті років не відбудеться.

- Не патякай. Краще приготуй поїсти. Я повернуся за годину до півночі.

Утиснувши голову в плечі, він вийшов на вулицю під дощ.

Між Пуерто-Лопес і Гуаякілем сто п'ятдесят кілометрів сільських ґрунтовок, але Тіто обрав довшу дорогу - магістральними шосе. Спочатку трасою № 15 подався на південь, перед містечком Ла Лібертад повернув ліворуч на шосе № 40 і далі їхав прямо, не звертаючи, до самого Гуаякіля. Із повним кузовом риби так було швидше.

Дорогою Тіто мав достатньо часу, щоб переварити все, що сталося. Раз у раз він повертався до моменту, коли залишав безлюдний пляж, біля якого набрав

жовтохвостів. Обліплені піском туші кашалота, косаток, скатів і дельфінів. Тонни риби на піску вздовж лінії прибою; ще більше риби на міліні біля берега. На кормі човна напхані живими жовтохвостами металеві кошики. Однак... чогось не вистачало. Тіто дивився на навскісні смуги дощу, що торохтіли об капот і розбивались на блискучій під променями фар поверхні шосе № 15, але бачив перед собою J-подібну затоку, чорні скелі, у які впиралася прямокутна голова мертвого кашалота, мертву рибу, обрамлену винесеними на берег водоростями. Тіто пам'ятав, як тоскно защеміло за грудниною, коли він востаннє поглянув на пляж перед тим, як запустити «Mercruiser'и». Чорт забирай, що було не так із тим пляжем?! Здавалося, що відповідь лежала у нього під носом.

Після того як Тіто повернув на схід і від'їхав на двадцять кілометрів від узбережжя, дощ ущух.

Тіто спробував уявити, що зараз відбувається на пляжі. Цікаво, чи рибнагляд перекрив доступ до затоки? Чи взяли на аналіз зразки води та рибу? Навряд. (Тіто цього, звісно, не знав і не міг знати, але ще до заходу сонця про колосальний викид риби рознюхали столичні телевізійники. Канал RTS не пожалкував грошей і відправив до узбережжя гелікоптер. На той момент, коли рибалка вів свій пікап до Гуаякіля, освітлений вертолітними прожекторами та завалений рибою берег затоки показували у вечірніх новинах. Після того як Тіто залишив безлюдний пляж, на берег викинувся ще один кит, молодий семиметровий горбань, тож кадри вийшли справді вражаючими. Слідом за RTS новину підхопили еквадорські канали TC Televisio`n, Canal Uno, Teleamazonas, до яких швидко приєдналися північноамериканські та європейські ЗМІ.) Навіть якщо хабарникам із рибнагляду доповіли про викид, до ранку вони не вживатимуть жодних заходів. Зате Тіто не сумнівався, що зранку інспектори припхаться до Пуерто- Лопес, найближчого до місця викиду поселення, та перевірятимуть усю рибу, яку зможуть знайти.

Згадавши традиційну ранкову рибну товкучку в рідному селищі, Тіто відчув, як щось ворухнулося в грудях. Серце без жодної видимої причини забилося швидше. Що? Що не так? Чоловік спохмурнів і навіть збавив швидкість, притиснувши авто до правого краю шосе. На мить він уявив, як без поспіху йде ярмарком. Повсюди дешеві китайські вантажівки; хтось торгує зі столів, хтось із підігнаних до пологого берега плоскодонок, дехто просто із землі; проходи заставлені різнокольоровими пластиковими ящиками, наповненими малою рибою; на облуплених дерев'яних столах світять розпоротими черевами більші рибини – тунці, робало, марліни; мертві акули, вирячкуваті молот-риби та гігантські скати лежать на лінії прибою, наполовину занурившись у пісок; довкола них смалють цигарки чоловіки, що їх виловили; стійкий рибний запах насичує повітря, розповзається в усі боки, здається, навіть змінює колір неба; луска неначе шаром тонкої криги вкриває землю перед столами; навколо снують натовпи селян і перекупників із міст провінції та Гуаякіля; сотні морських птахів хмарами кружляють над лотками, чекаючи на мить, коли вдасться поцупити залишену без нагляду рибину чи шматок риб'ячого м'яса; вгодовані дружелюбні дворняги метеляють хвостами, труться під ногами покупців і по-собачому посміхаються, випрошуючи... Стоп!

Тіто обома ногами вготив по педалі гальма. Вискнули шини, кузов занесло на мокрій дорозі, чоловік ледве встиг перехопити кермо та вирівняти пікап.

(мертвий кашалот)

(мертва риба, обрамлена винесеними на берег водоростями)

i

(сотні морських птахів хмарами кружляють над лотками, чекаючи...)

Несподівано Тіто Мелендес зрозумів, що так насторожило його на безлюдному пляжі неподалік Пуерто-Лопес. Там не було птахів. Довжелезний безлюдний пляж, ніби рибний відділ гігантського супермаркету під відкритим небом, був ущерть завалений мертвою рибою або ж рибою, що от-от готувалася померти, а у повітрі над ним не кружляло жодного альбатроса, фрегата чи чайки. Жодного!

Тіто тримав обидві руки на кермі та дивився на вогні Гуаякіля, що прорізалися крізь чорноту на сході.

IV

Першою істотою, що постраждала на суші, став собака Мелендесів – плямистий дворняга із кличкою Пачакамак. На відміну від господарів Пача не голодував, не гребуючи підхарчовуватись об'їдками, щурами чи навіть жуками, яких у Пуерто-Лопес вистачало. Що, втім, не означало, що собака має відмовлятися від запропонованої хазяйкою риби. Чистячи принесених чоловіком жовтохвостів, Марія Фернанда раз у раз підкидала Пачакамаку риб'ячі голови.

Ненаситний, як і всі дворняги, Пача конкретно переїв. Через півгодини після того, як Тіто вирушив до Гуаякіля, собака ледве дихав, а його живіт виглядав таким роздутим, наче всередину заштовхали пивну бочку. Хоча насправді проблема полягала в іншому: Пача пожирав переважно риб'ячі мізки.

О 19:10 собака заскавчав від болю та почав потроху відригувати з'їдену рибу. Ще через п'ять хвилин Пачакамака затрусило, м'язами шиї та передніх лап прокотилися болісні судоми. Дворняга виблював усе, що з'їв того дня, та це не допомогло – судоми не припинилися.

Марія Мелендес зауважила, що з її псом почало щось коїтися десь о пів на восьму, коли Пача загарчав і кинувся на неї. Напад вийшов несподіваним – Пачакамак ніколи раніше не зачіпав людей. Собаці вдалося двічі вкусити її за литку та раз хапнути за передпліччя, але жінка більше здивувалася, ніж перелякалась. Кілька разів вона огріла дворнягу шваброю по голові, після чого виштовхала його під дощ на вулицю.

По-справжньому Марія занепокоїлася лише тоді, коли Пача став видавати горлом дивні звуки, більше схожі на лев'ячий рик, настільки гучні, що, долинаючи навіть крізь зачинені вікна, вони оглушували її, і сіпатися та підкидатися так, наче до його лап і хвоста попід'єднували електроди.

Собака звивався, крутився, підстрибував на два метри над землею, шкрябав лапами голову, терся мордою об мокру землю і гарчав, наче щось роздирало його зсередини. П'ять чи шість разів Пача з розгону кидався на стіну будинку. Відлітаючи, дворняга по кілька секунд лежав на землі та корчився; Марія побачила густу піну, рожеву від крові, що скапувала із роззявленої пащі, та засмутилася ще більше, вирішивши, що собака сказився і їй тепер доведеться зо три тижні колоти уколи.

За десять до восьмої – у той час, коли Тіто в'їжджав до Гуаякіля, – у Пачакамака з рота, ніздрів і вух пішла кров. Через хвилину собака звалився у канаву біля дороги, затих і більше не ворушився.

Перед тим як сісти вечеряти, Марія зателефонувала Тіто, їй не терпілося розповісти про Пачакамака, проте чоловік торгувався з Педро Касальєсом і не почув дзвінка. Коли за півгодини, залишаючи Гуаякіль із п'ятьма порожніми дротяними кошиками, Тіто побачив пропущений дзвінок і передзвонив дружині, Марія Фернанда Мелендес, на жаль, уже не могла відповісти. Жінка лежала на підлозі спальні у неприродній позі посеред калюжі ще теплої сечі. Із кутиків її очей і вух тягнулися цівки гарячої крові. Через чотири години лікарі, які приїдуть на виклик Тіто Мелендеса, скажуть, що причиною гвалтотної смерті став інсульт, хоча ніхто з них так і не зможе пояснити, із якого дива – й узагалі яким чином – людина з настільки потужним крововиливом у мозок перед смертю розстрошила всі меблі у своїй кімнаті.

Після від'їзду лікарів, доки не приїхав Ернесто Мелендес зі своєю дружиною, Тіто сидів, скорчившись у формі ембріона біля вхідних дверей свого будинку, і мовчки плакав. Рибалка не промовив ні слова і не піднімав очей, коли старший брат кострубато втішав його. А що йому було казати? «Знаєш, Ернесто, думаю, що це я вбив Марію»?

Ернесто з дружиною обмили Марію, вклали тіло на диван у вітальні (під шкірою на передпліччях, литках і біцепсах відчувалися тверді гульки завбільшки з абрикосову кісточку – наслідки жажливих судом, які проривали м'язи померлої перед смертю) і запевнили Тіто, що самостійно владнають усі питання щодо похорону.

Бачачи, як виснажився й охляв молодший брат, Ернесто Мелендес приніс із кухні смаженої риби та ледь не силоміць узявся годувати Тіто. Тільки проковтнувши другий шматок, Тіто збагнув, що його брат прийшов із порожніми руками, тож він, Тіто, їсть свою рибу.

– Ти де взяв рибу? – давлячись, запитав рибалка. Якщо не брати до уваги того, що він белькотав, викликаючи швидко допомогу, то були перші осмислені слова, вимовлені Тіто після смерті дружини. Чоловік розумів, що це, мабуть, не зовсім те, що треба сказати, але страх, наче лавина мурах, розповзався тілом і скеровував думки в єдине можливе русло: риба. Триклята риба! Тіто не мав певності, однак здогадувався, що слугувало причиною смерті його дружини.

– У тебе на кухні, – відповів Ернесто.

Тіто виплюнув м'ясо, що лишалося в роті, та помчав до раковини, над якою спробував виблювати те, що вже з'їв. Змучений голодом шлунок не захотів розлучатися з їжею.

Що-небудь пояснювати Тіто відмовився. Випровадивши старшого брата, рибалка сів на ліжко та приготувався зустріти мученицьку смерть. Він сидів, розсвердлюючи очима темряву, рахуючи удари серця, і чекав на корчі, трясучку, потьмарення свідомості, на які-небудь інші, напевно, дуже болючі наслідки отруєння, але нічого не відбувалося. Через півгодини після того, як пішов Ернесто, вимотаний перипетіями минулих днів, Тіто заснув.

Йому наснилася пустеля – високі сланцеві бескиди, які у світлі призахідних променів здавалися вилитими з бронзи, брудно-білі солончаки, сірі піщані дюни – і дивні біляві хлопчачі з багряно-чорними очима й абсолютно однаковими недобрими обличчями. Малюки обступали його, оточували з усіх боків і щось зловісно шепотіли. Переляканий Тіто, хоч як силкувався, не розумів, чого вони хочуть.

Тіто Мелендес не помер. Його навіть не знудило. Тільки на ранок, неначе з похмілля, дуже боліла голова. А ще Тіто почав чути голоси. Чи то пак один – черствий і шкарубкий, ніби крупнозернистий наждачний папір, – голос.

Той непривітний голос дер його зсередини і вдень, і вночі, наповнював брудом думки, а згодом заходився розказувати Тіто дуже дивні речі.

V

П'ятниця, 9 січня, 14:57 (UTC – 5).

Гуаякіль, Еквадор

– Ти точно в нормі?

– Так.

– Ти блідий, як поганка, Бенджі, і... і... – «І ще в тебе очі, як у вампіра, який не спав сто тисяч років», – подумав, але не наважився проказати вголос Тьяго Лопес. – Іди додому.

Бенджамін Лусіано стояв на другому згори шаблі розсувної драбини. Суттєво вищий за середньостатистичного еквадорця – один метр і вісімдесят сім сантиметрів, – він майже черкав лисуватою маківкою бетонну стелю. Бенджі опустив електродриль «Hitachi» та сердито зиркнув униз:

– Ми не завершили!

Його почервонілі очі сльозилися.

Тьяго знизав плечима і, відвертаючись, ледь чутно буркнув:

- Наче без тебе не впораюся.

Бенджамін почув напарника. Вмить йому аж язик засвербів нагадати, що востаннє, коли він залишив Тьяго закінчувати роботу, наприкінці минулого серпня, відлучившись на півдня, щоб зустріти чотирнадцятирічну дочку, яка поверталася з дитячого табору в США, Тьяго забув перевірити проводку, прокладену підлогою басейну в заміському особняку гуаякільського судді. Будівельники встигли залити долівку бетоном і навіть частково вкрити її кахлями, перш ніж виявили, що з тридцяти шести розеток першого поверху працюють аж шість. Бенджаміну та Тьяго довелося не просто колупати перфоратором бетон, але й за власні кошти замовляти з Італії нову плитку. Втім, Бенджамін не зронив ні слова. Страшенно боліла голова, він не мав сил, щоб..

знайди

...встрявати в суперечку.

Тьяго длубався зі жмутком дротів для розеток біля підлоги. Бенджі підняв електродриль, щоб просвердлити черговий отвір під кріплення для лампи, і зціпив зуби ледь не до тріщин. Перед очима все пливло, до горла підступив гіркий клубок. «Мабуть, цього разу бісів Тьяго має рацію», - подумав він. Бенджаміну було справді зле. Його нудило весь день; упродовж останніх двадцяти годин, від учорашньої вечері, він нічого не їв, пив лише воду, та й то невеликими обережними ковтками, оскільки, коли вливав у себе всю чашку, шлунок миттєво повертав усе назад.

знайди

Раптом запаморочення посилилося. Бенджаміна хитнуло, він уперся рукою в стелю, щоб не впасти з драбини.

Тьяго Лопес крадькома спостерігав за напарником.

Бенджамін набрав у груди повітря, ще дужче стиснув зуби й увігнав свердло в бетон. Звук і вібрація тисячами розпечених голок угризлися в голову. Чоловіку здалося, наче хтось підпалив його волосся, тобто жалюгідні залишки волосся, які не випали до тридцяти семи років, після чого полум'я, ніби по бікфордівих шнурах, опустилося до шкіри та продерлося крізь череп до мозку.

знайди його!

Свердло вискочило з отвору та дряпнуло по бетону. У почервонілі очі Бенджаміна посипалися скалки та бетонна крихта. Електрик несамохіть застогнав і відпустив палець; електромотор стих.

- Слухай, Бенджі, ти... - підвівся Тьяго.

- Я зараз.

Бенджамін поклав інструмент на драбину, спустився і, намагаючись триматися рівно, пройшов до вбиральні.

У туалеті він присів навпочіпки перед унітазом. У шлунку не лишалося навіть натяку на неперетравлену їжу, проте позиви до блювання були настільки сильними, що Бенджамін усе ж спробував зригнути. Нічого не вийшло, стало тільки гірше. Із рота витекла тонка цівка гарячої та смердючої бронзово-сірої жовчі, а від напруження скрутило живіт і голова заболіла сильніше.

Бенджамін утерся долонею та прихилився до стіни.

- Прокляття, - проскрипів він, - більше ніколи в житті не доторкнуса до риби.

Лише від згадки про вчорашню вечерю в голові Бенджі щось розірвалося, і вбиральня закрутилася, мов центрифуга. Хоча, будемо відверті, Бенджамін Лусіано вже здогадувався, що причина того, що з ним коїться, не зовсім у рибі і мучиться він не через банальне харчове отруєння. Бенджамін відчував, що йдеться про щось набагато серйозніше, розумів, що він улип у щось паскудне, оскільки голос, який прорізався вчора, коли він, схилившись над умивальником, позбавлявся щойно з'їдених рибних котлет, нікуди не зник.

знайди та приведи

або вбий!

- Чого тобі треба?! - рявкнув чоловік і тут-таки злякався, у відчаї обхопив голову руками, збагнувши, що розмовляє сам із собою.

Гаразд, не зовсім сам із собою. У його голові щось було.

Голос назвав ім'я. Виразно та чітко.

- Я не знаю... уявлення не маю, хто це такий!

тоді вбий

убий убий убий!

В очах Бенджаміна розлилася темінь, наче те щось, що застрягло в наелектризованому мозку, харкнуло зсередини чорнилом.

Чоловік прикусив губу, важко підвівся і повернувся до кімнати, у якій разом із Тяго прокладав проводку. Не помічаючи вже не просто насторожено-співчутливого, а конкретно переляканого погляду напарника, він правою рукою взяв електродріль і поліз драбиною до стелі.

Бенджамін Лусіано зупинився на третьому знизу шаблі та, тримаючи дріль свердлом догори, натиснув на кнопку. Вж-ж-ж-ж... Кімнату заповнило в'їдливе дзижчання. Вібрація електроінструмента передалася з руки на тулуб, залоскотала діафрагму і через шия заповзла у голову. Біль став нестерпним. Бенджаміну здалося, мовби тепер палають не лише волосини на голові, але

й нервові закінчення в усьому тілі, а його череп стискає розпеченою сіткою. Губи побіліли та скривилися.

убий убий убий його!

Більше не маючи сил терпіти, Бенджамін загарчав і зіскочив із драбини. Від поштовху драбина похилилася та гримнула на підлогу. Пальцями лівої руки Бенджамін дряпав голову; права рука (палець – вж-ж-ж-ж-ж! – не відпускав кнопку) описувала кола у повітрі.

– Бенджі?

Бенджамін рикнув і втупився в напарника так, ніби бачив його вперше.

– Що з тобою, аміго? – слова обривалися в горлі Тьяго. Він ступив крок назад, а тоді інстинктивно потягнувся рукою до хрестика на шиї. – Свята Маріє, це... не... ти... – слова перейшли в булькотання. Тьяго подивився на Бенджаміна, який одночасно був йому і босом, і другом, і несподівано збагнув, що перед ним щось невідоме, що Бенджаміна більше немає, що на його місці стоїть... стоїть... Тьяго не знаходив слів, щоб описати потвору з кривавими очима, яка, ледь нагнувши голову, розглядала його. І не випускала з правої руки ввімкнений електродриль. – Бенджі... що з-з... т... твоїм-ми очим-ма?

Вж-ж-ж-ж-ж...

Бенджамін Лусіано накинувся на Тьяго настільки стрімко, що останній не встиг ані ухилитися, ані підняти руки, щоб принаймні спробувати захистися. Невисокий і худорлявий Тьяго Лопес ударився спиною об стіну і, соваючи ногами, з'їхав на підлогу. Значно важчий Бенджамін наліг на напарника, витискаючи залишки повітря з його грудей, і приставив до скроні свердло.

УБИЙ УБИЙ УБИЙ

Вж-ж-ж-ж-ж-ж-ж-ж...

– БЕНДЖІ?! – обличчя Тьяго побагровіло від страху.

На руці, що стискала інструмент, здулися жили, передпліччя тремтіло, кінчик свердла двічі поспіль зачепив скроню. Бризнула кров, оголилася кістка.

– ШО ТИ РОБИШ?! ПУСТИ!!! – Тьяго Лопес обмочився і запручався. Безрезультатно: Бенджамін тримав його, наче в лещатах. – ХТО ТИ?!. БОЖЕ, НІ!!!

ВЖ-Ж-Ж-Ж-Ж-Ж-Ж!.. Із байдужим, замалим не апатичним виразом обличчя Бенджамін натиснув на інструмент. Восьмиміліметрове свердло з тупим страхітливим чавканням проламало кістку й увійшло в мозок. Відвідними каналами ринула мозкова речовина впереміш із кров'ю. Тьяго Лопес верещав рівно дві секунди, після чого звірчий репет обірвався, і тільки ноги задригались у конвульсіях.

Бенджамін ще півхвилини водив свердлом вгору-вниз, зосереджено розсвердлюючи отвір. Шматки мізків і крихітні уламки черепа розліталися навсібіч, сірувато-рожевими бризками лягаючи на стіни, підлогу, обличчя Бенджаміна...

Бенджамін Лусіано так і не зрозумів, чому прикінчив Т'яго. Власне, у нього не було часу. Приблизно через секунду після того, як його товариш припинив кричати, Бенджамін перестав розуміти взагалі. Чоловік перетворився на нечутливу оболонку, бездушний панцир із химерним, але, ніде правди діти, напрочуд владним голосом у голові.

VI

П'ятниця, 9 січня, 18:07 (UTC - 5).

Гуаякіль, Еквадор

Упродовж двадцяти хвилин, що минули, Ейнджел Льюїс, двадцятивосьмирічний начальник відділу кредитування гуаякільського відділення «Citibank Ecuador», просунувся вперед на довжину капота свого службового «Nissan Sentra». Зважаючи на те, що творилося на виїзді з Гуаякіля на сьогочасний момент, це було неабияким досягненням. І все б нічого, якби не кондиціонер, який вийшов із ладу десять хвилин тому і тепер гнав у салон тепле, може, на півградуса холодніше за зовнішнє повітря, і... мотоциклісти. Сонце сховалося за будинками, між якими губилося шосе, і температура трохи спала, однак у місті стояла страшна задуха. Ейнджел буквально давився вологістю. «Ще кілька років у такому кліматі, – думав американець, – і мої легені перетворяться на зябра». Опустити вікна «Nissan'a» він не хотів, чи то пак не міг (ви вже, мабуть, здогадалися – через мотоциклістів). Минулого тижня він сунув цією самою дорогою до будинку на узбіччі траси «Гуаякіль – Прогресо – Салінас», який винайняв десять місяців тому, зрозумівши, що більше не може жити у квартирі в центрі міста, і розмовляв по телефону з мамою в Нью-Йорку, коли якийсь нахаба промайнув повз нього на мотоциклі, вихопив із його руки iPhone – чорт забирай, цілковито новий, придбаний напередодні Різдва iPhone 6-ї серії! – і, наче нічого не сталося, помчав собі далі.

– Бляха, та припиніть ви сигналити! – верескнув Ейнджел, вгативши кулаками по керму. Спереду, справа та позаду його оточували таксі – жовті пошарпані малолітражки, водії яких осатаніло сигналили, неначе вірили, що скиглінням клаксонів допоможуть пробці швидше розсмоктатися.

«Citibank Ecuador» є частиною мультинаціональної фінансової корпорації «Citigroup» із Нью-Йорка, у якій Ейнджел розпочав кар'єру відразу після закінчення гарвардської бізнес-школи. 2011-го хлопцю запропонували посаду начальника відділу в одному з підрозділів компанії в Еквадорі. Пропозиція видавалася заманливою: хороша посада, пристойна зарплатня, байдуже, що десь у Південній Америці, і Льюїс погодився. Хлопець планував, що рік-

півтора попрацює керівником відділу в Еквадорі (наведе лад у відділі – так йому сказали), після чого повернеться на ще вищу посаду до нью-йоркського відділення, але... застряг. Після чотирьох років у Гуаякілі Ейнджел Льюїс був готовий на що завгодно, щоб повернутися назад, іноді він думав, що згодився б на посаду касира, аби тільки в Нью-Йорку (окей, можна в якому-небудь сраному Бісмарку, штат Північна Дакота), проте вакансій не було. Керівництво компанії не відпускало його з Еквадору.

– ПРИПИНІТЬ! – у якийсь момент задуха, пронизливі сигнали клаксонів і розпач злилися, змішалися, і Льюїс подумав, що вибухне. Його голову от-от мало розірвати, наче кавун, у який влучає куля калібру 5,56 мм, але наступної миті валка машин рушила, і чорна хвиля відступила.

Ейнджел подивився на себе в дзеркальце заднього вигляду та відзначив криваві плями на очних білках.

– Цього ще не вистачало, – у відчай прошепотів він. Усю п'ятницю та вечір четверга (після вечері в ресторані «Sushi Isao», що на вулиці Бальсамос) його нудило та лихоманило, несамовито боліла голова. – Не вистачало підхопити якусь екваторіальну заразу.

«Nissan Sentra» тричі зупинявся, в'язнучи в потоці машин, перед тим, як досягнув перехрестя в самісінькому центрі міста. Перед Ейнджелом стояло два таксі. Запаленими очима він телюшився на світлофор. Червоне... блим... червоне... блим... жовте... жовте... жовте... блим... зелене світло!

«Ну, ну, швидше! – нетерпляче підганяв Ейнджел. Його очі сльозилися. – Ворушіть своїми смердючими клешнями!»

Перше таксі виїхало на перехрестя. За ним – згасли стоп-вогні – повільно рушило друге. Американець переставив ногу на педаль газу, але машина перед ним несподівано спинилася.

– Ну що таке? – Ейнджел потер тильним боком долоні кутик правого ока, не помітивши, що замість сліз розмазав по щоці кров.

Таксі пропускали пішоходів, які продовжували перебігати на червоне світло.

– Ви дістали вже! – скрикнув Ейнджел і люто просигналив. – FUCK!

Зелене... блим... зелене... блим... жовте...

– О, ні, – заскреготав зубами хлопець.

Таксі проскочили перехрестя, та щойно «Nissan Sentra» під'їхав до роздоріжжя, на світлофорі спалахнув червоний сигнал. Пішоходи, які, здавалося, тільки секунду тому завершили перехід, знову висипали на дорогу.

убий

– Виблядки! Потвори! – дихання пришвидшилося.

убий убий убий!

- Що? - Ейнджел перелякано озирнувся. - Хто тут? - голос прозвучав настільки чітко, що хлопець вирішив, що хтось сів на задне сидіння його машини, поки він чекав, коли рушать таксі. Він зазирнув за спинку водійського крісла, щоб переконатися, що ніхто не причаївся в салоні.

Нікого.

Вирівнявшись, Ейнджел побачив, як повз «Nissan» прошмигнув мотоцикл. Мотоцикліст у розмальованому черепами та знаками радіоактивності шоломі, лише трохи пригальмувавши, вискочив на перехід, ігноруючи червоне світло, розштовхав пішоходів і зупинився перед самим потоком машин, які сунули дорогою, що пролягала перпендикулярно.

Ейнджел скипів:

- Тварина! Грьобаний мудак! Як можна жити в цій країні? - із ніздрі на мокру від поту сорочку скотилася краплина крові. - Ти що, не бачиш?! Там же ЧЕРВОНЕ СВІТЛО!

УБИЙ УБИЙ УБИЙ УБИЙ!

Наступної миті свідомість Ейнджела Льюїса, начальника відділу «Citibank Ecuador», немовби розчахнулася надвое. То було дивне відчуття. Ейнджелу здалося, наче якась невідома сила витягла, виштовхнула його я - його справжнє я - з тіла, а сама прорвалася досередини. Протягом кількох секунд розлучений і сконфужений Ейнджел отупіло телющився на себе з боку... ну, напевно, не зовсім із боку, але якось мовби ззовні. Складалося враження, нібито протягом цих кількох секунд на передньому сидінні сидять, цілковито зливаючись, два створіння: безтілесне, але справжнє Ейнджелове я, та фізичне тіло Ейнджела з чимось чужим усередині.

А потім оте щось, що заволоділо тілом американського менеджера, примусило це тіло натиснути на педаль газу. «Nissan Sentra» рвонув уперед, прямуючи на мотоцикліста, який стояв перед потоком машин, упираючись ногою в асфальт. Ейнджел скрикнув і випростав руку, намагаючись зупинити себе - того, що в машині, - і тільки тоді збагнув, що зв'язок із тілом зник остаточно. Машина гайнула вперед, а Ейнджелове я - невагоме, невидиме - залишилося висіти в повітрі. По тому кольори швидко померкли, і хлопець провалився в пітьму - у найглибший колодязь із усіх, що він міг уявити...

Дорогою до мотоцикліста сріблястий «Nissan Sentra» збив трьох дорослих пішоходів і підім'яв під колеса восьмирічну дівчинку. Із гуркотом знісши мотоцикл, седан вривався в бік старезного пікапа «Chevrolet LUV», який перетинав перехрестя. Мотоцикліста, як ляльку, затиснуло між сплющеним капотом автомобіля та бортом «Chevrolet». Світло-синій «Hundai Accent», що їхав за пікапом, не встиг загальмувати та розніс на друзки задню частину кузова «Chevrolet». Мотоцикліст, харкаючи кров'ю, безперестану кричав і намагався виборсатися з пастки між машинами.

Проте найдивніше відбулося після зіткнення. Водій легковика «Hundai» вийшов із машини, дістав із багажника гайковий ключ для колісних болтів - продовгуватий шматок металу з шестикутною виімкою на загнутому кінці, -

а тоді, перш ніж його встигли зупинити, зірвав із мотоцикліста шолом і трьома ударами розтросив йому голову.

VII

Субота, 10 січня, 09:14 (UTC - 5).

Ферма «Ла Сьера Орієнталь».

Провінція Гуаяс, 75 км на схід від Гуаякіля, Еквадор

Естебан Петек був змушений зупинити трактор і відчинити дверцята. Двигун стих, і чоловікові полегшало, принаймні більше не двоїлося в очах і вмовк нав'язливий шепіт у голові, проте нудота не минула.

Фермер уперся ліктем у коліно і вихилився з кабіни. Посидів так хвилину. Вдихнув запах розораної землі та подивився на слід від плуга. Ніби все гаразд – гіркуватий клубок відступив. Та щойно чоловік повернувся у нормальне положення та поклав руки на кермо, щоб продовжити оранку, його голову проштрикнуло розжареною спицею. Біль ужалив так, що Естебан мимоволі крєкнув. Голова немовби перетворилася на сталеву коробку, напхану всяким мотлохом – болтами, гайками, заклепками, шпильками та голками (голок, напевно, було найбільше), – яку хтось добряче струсонув. Пекучі щупальця поповзли до скронь і лоба, хоча найдужче запульсувало в потилиці. У вухах дзвеніло.

Слідом за болем повернулися нудота та запаморочення. Естебан вивалився з кабіни свого «John Deere», зістрибнув на землю, здивувавшись тому, що ноги ледь не підломилися, і зігнувся навпіл біля масивного заднього колеса. Він голосно кавкнув – нічого не сталося, – сплюнув, віддихався і за другим разом одним махом звільнився від сніданку.

– Рибні сандвічі, – вголос, але без найменшого емоційного забарвлення констатував фермер. Сандвічі, що ж іще? Нічого, крім них, він зранку не їв. Пив лише каву.

Естебан спробував згадати, звідки взялася риба. Здається, позавчора дружина купила чи то на ринку, чи то в супермаркеті в Наранхіто[12 – Невелике місто на сході провінції Гуаяс за 66 кілометрів від Гуаякіля.]. Щоправда, і тоді, і сьогодні зранку риба виглядала цілком свіжою.

«Мабуть, щось із холодильником», – подумав фермер, не відчуваючи, що успадковані від батька – словака на ім'я Славомир Петек, який наприкінці 1960-х мігрував із комуністичної Чехословаччини до Еквадору, – світло-блакитні очі поступово наливаються кров'ю.

Спираючись на широке задне колесо, Естебан зиркнув на нерозораний шматок поля. Він розчищав нову, придбану кілька місяців тому ділянку, щоб навесні

засіяти її солодкою кукурудзою та соєю. За дві години він пройшов чимало, але попереду чекало ще три чверті поля. Чоловік не мав наміру марнувати час через таку дурницю, як розлад шлунка.

Фермер заскочив до кабіни, зручніше вмоствився, ввімкнув радіо та вдихнув на повні груди. Запаморочення минуло, проте голова розболілася дужче. Якщо раніше Естебану здавалося, наче йому крізь вуха застромили розпечені шпиці, то тепер відчуття було таким, ніби цими шпицями, не виймаючи їх із вух, просто в голові в'яжуть зимову шкарпетку.

А потім щось сталося. Естебан Петек поклав обидві руки на кермо, втупився поперед себе та застиг. По радіо змінювали одна одну пісні, сонце підіймалося вище, заганняючи тіні у сховки, а фермер сидів і не рухався, немов воскова фігура. До всього Естебану примарювалося щось дуже дивне. Йому здавалося, наче він лежить на ліжку в спальні на другому поверсі свого будинку і дрімає, а його дружина – його молода третя дружина з наївним дитячим личком і грудьми порно-зірки, – граючись, виштовхує його із цього ліжка. От тільки коли Естебан озирався – повертався на інший бік уві сні, – то замість звабливої дружини бачив пульсуючу чорноту, яка випирала його не з ліжка, а з власного тіла.

Спливло довгих сорок хвилин, перш ніж фермер ворухнувся та натиснув на газ.

«John Deere» заторохтів і посунув уперед. Трактор проїхав рівно п'ятдесят метрів, а тоді різко повернув наліво. Через п'ятдесят метрів – знову наліво. Ще через п'ятдесят – направо, і далі йшов сто метрів прямо. Потім – направо, направо, ще раз наліво. Спостерігач, який придивлявся б до переміщень «John Deere» збоку, напевно, подумав би, що водій п'яний або розважається, від нудьги ганяючи трактор полем, як йому заманеться.

Та це не так.

Якби цей самий спостерігач стежив за рухами трактора не з краю поля, а з висоти пташиного польоту, скажімо, зависнувши над лугом на повітряній кулі чи гелікоптері, йому відкрилася б зовсім інша картина. «John Deere» тягав за собою плуг, лишаючи на неораній поверхні гірського луку чіткі темні смуги спущеної землі, які у міру просування склалися в заплутаний, але однозначно осмислений візерунок. Безперечно, у спостерігача виникло б логічне запитання: як Естебану, затиснутому в обмеженому просторі кабіни, удається так точно відтворювати достобіса непросту криву на такій великій площі? Скидалося на те, що якась невидима сила підказує чоловікові, куди й у який момент повертати. Щось вище за нього. Стоїть і дивиться. І скеровує. Фермер і сам би здивувався. Якби годину тому остаточно не втратив здатність дивуватися.

Слід від трактора «John Deere» – крива Гільберта

Трактор «John Deere», яким керував Естебан Петек, виводив на землі лінію, відому в математиці за назвою крива Гільберта (позначену так за іменем німецького математика-універсала Давида Гільберта), одну з найпростіших фрактальних[13 - Фрактал (лат. fractus - дроблений, зламаний, розбитий) - математична фігура (множина), яка повторює сама себе на різних масштабах. На основі методів фрактальної геометрії можна описати форму багатьох природних об'єктів, які важко або не можна описати за допомогою методів класичної евклідової геометрії (берегові лінії, сніжинки, хмари, блискавки, крони дерев, листя та квіти рослин, кровносна система людини тощо).], або самоподібних, кривих. Правда, для Естебана це не мало значення. Фермер, який із дитинства порався біля плуга та трактора, який ніколи не навчався в університеті і, попри це, збив чималенький статок, вирощуючи сою, рис і кукурудзу на малопродатних для цього схилах згаслих андійських вулканів, не чув ні про фрактали, ні про химерні самоподібні криві, та й не міг себе бачити з висоти пташиного польоту. Хоча якби й міг - яка тепер різниця? На той момент, коли «килим Гільберта» вкрив усе поле, у тому, хто сидів за кермом темно-зеленого «John Deere», від Естебана Петека залишилася тільки оболонка.

VIII

Пляж ізолювали через два дні після того, як померла Марія Мелендес, а Тіто почав чути голос у голові. На ранок третього, попередньо набравши зразків для аналізу, всі туші облили бензином і підпалили. За цей час, незважаючи на те, що рибний ринок у Пуерто-Лопес ще 8 січня закрили на тиждень, деякі, скажімо так, не зовсім чесні рибалки встигли продати в Гуаякілі приблизно сім тонн риби... Сім тонн тунців і жовтохвостів, які викинулися на безлюдний пляж на півдні від Пуерто-Лопес.

Дослідження морських ссавців і риб, які загинули біля берегів Еквадору протягом 7-8 січня 2015 року, виявилось безрезультатним. В узятих зразках тканин не було знайдено слідів отруйних, токсичних чи радіоактивних речовин. У ході аналізу океанської води - екологи взяли проби на різних глибинах і різних відстанях від берега вздовж усього узбережжя Еквадору - також не спостерегли відхилень від норми. Причина масового викиду так і залишилася нез'ясованою.

У п'ятницю, 9 січня, фінансову столицю Еквадору накрила хвиля насильства. У місті сталося три десятки автомобільних аварій (половина з яких - наїзди автомобілів на натовпи), півсотні кривавих і абсолютно безпричинних бійок, повсюди тривали перестрілки невідомо кого невідомо з ким. Люди наче збожеволіли. На авеню Хуана Танка Маренго з вікна бізнес-центру «Edificio Ejecutivo» офісний працівник викинув свого колегу. Один із найкращих учнів «Colegio Alemán Humbolt Guayaquil», німецької школи в Гуаякілі, розтрусив голову вчителю фізики. Покоївка з готелю «Sheraton», що на вулиці Хоакіна Гонсалеса, зв'язала сорокарічну канадку, яка приїхала на відпочинок, після чого зарізала двох її неповнолітніх дітей. Двоє робітників на будівництві втопили в бетоні свого виконроба... Чимало вбивств

сталося в приватних будинках і квартирах, тож про них ще кілька днів ніхто не знав.

Поліція підтвердила насильницьку смерть 83 жителів міста.

9 січня в усіх еквадорських ЗМІ назвали Кривавою П'ятницею.

Суботу вже ніяк не називали – не до того було. Хоча, якби хтось захотів, цей день, напевно, нарекли б Іще Кривавіша Субота. Доки експерти висловлювали здогадки щодо того, що слугувало причиною спалаху агресії, на вулицях Гуаякіля було закатовано й убито ще півтори сотні людей. Причин – не з'ясовано. Одні люди просто вбивали інших людей. У пресі заговорили про загадкову епідемію. Рафаель Вісенте Корреа, президент Республіки Еквадор, заявив про готовність ввести надзвичайний стан у найбільшому місті країни.

У неділю сумарна кількість жертв перевалила за чотири сотні.

Повернення

IX

Понеділок, 12 січня, 10:03 (UTC +2).

Київ, Україна

На ліжку пульта не виявилось. Тимур розчаровано кречнув, підняв голову та побачив пульт на столі між Аліниною шкіряною сумкою і пакою глянцевого журналу (кілька номерів «Українського тижня», весь український «National Geographic» за 2014 рік, три чи чотири «Cosmopolitan» і один номер чоловічого «XXL» з Астаф'євою на обкладинці, через який чи, певно, більш доречно сказати, через яку Аліна третій тиждень діймала Тимура), але вставати не захотів. Ще рано – десята. У ті дні, на які не випадало чергування у Гідрометцентрі, – і, звісно, якщо дружина була на роботі, – Тимур Коршак дозволяв собі провалитися в ліжку до одинадцятої. Чоловік відкинувся на подушку та натягнув ковдру на носа.

Колись Тимур працював програмістом. Колись... Нині ж час, коли він мусив щоранку прокидатися о сьомій і поспішати на дев'яту в офіс, давно минув.

На початку зими 2009-го – через три місяці після повернення з Атаками[14 – Атакама – пустеля на півночі Чилі, одна з найсухіших на планеті Земля.] – Тимур Коршак звільнився з «Time-To-Play Technologies». Формально – за власним бажанням, хоча насправді його попросили піти. До того клятого відрядження до Чилі Тимура вважали одним із найкращих програмістів

у «ТТР», його ігрові боти в буквальному сенсі не мали собі рівних не лише в Україні, але й у Європі. Дмитро Віталійович Пузатий, директор зі стратегічного розвитку «ТТР Technologies» і одночасно начальник відділу Gaming AI, ігрового штучного інтелекту, постійно відзначав Тимура перед босами компанії, натякаючи, що молодого програмера слід берегти та цінувати, що за п'ять років за ним із висолопленими язиками ганятимуться скаути з «Valve Corporation», «id Software» та «EA Games», однак, попри все, повернувшись із чилійської пустелі, Тимур так і не зміг улитися назад у колектив.

Він більше не міг програмувати ботів.

Гаразд, давайте будемо відверті – він більше не міг програмувати взагалі.

Упродовж трьох тижнів після повернення Тимур Коршак годинами сидів перед пласким комп'ютерним екраном і дивився наче крізь нього, згадуючи малюків із кривавими очима, готових роздерти на шматки все живе, що трапиться їм на шляху; згадуючи Долину Смерті та Сан-Педро; згадуючи розкидані пустелею тіла мертвих селян і влаштовану ботами пастку на плато Ель-Татіо. Тимур не замислювався над тим, що його коди коли-небудь знову використають для втілення віртуальних монстрів у плоті – зовсім ні, він не зазиравав аж так далеко, – він просто не міг позбутися, відмитися від в'язких і чорних, ніби нафта, спогадів. Спливали години, проходили дні, а на екрані не з'являлося жодного нового рядка програмного коду. Те, чого довелося зазнати в Атакамі, загартувало характер Тимура, але водночас щось зламало всередині, зсунуло якісь коліщатка зі своїх місць, від чого чоловік став цілковито непридатним для роботи програмістом – як солдат після перелому хребта втрачає придатність до служби у війську.

У компанії з мільйонними оборотами довго так тривати не могло. Дмитро Пузатий спробував відверто поговорити з Тимуром. Коршак стисло розповів босу про події в Атакамі (навіть чи Пузатий йому повірив), після чого директор запропонував своєму найкращому програмістові взяти відпустку. Тимур погодився.

11 жовтня 2009-го Тимур Коршак та Аліна Федевич розписалися в центральному київському РАЦСі, що на проспекті Перемоги, 11. Весілля влаштували невелике, на півсотні гостей, але по-європейському стильне та вишукане. Для банкету орендували залу в заміському готельному комплексі «Царьград» на Житомирській трасі, за двадцять хвилин їзди від Києва. Батьки Аліни продали земельну ділянку у Василькові Київської області, а на виручені гроші придбали та подарували молодятam однокімнатну квартиру в дев'ятиповерховому будинку на Ванди Василевської, неподалік станції метро «Політехнічний інститут». На ранок після банкету Тимур та Аліна вирушили у весільну подорож. Спочатку вилетіли до Єгипту, де протягом двох тижнів об'їздили всі древньоєгипетські храми, починаючи з пірамід Гізи біля Каїра та закінчуючи святинею Абу-Симбел у Нубії, на 280 кілометрів південніше від Асуана. Потім поромом через Червоне море попливли до Йорданії, де впродовж тижня відвідали Петру, Мертве море та поселення бедуїнів у пустелі Ваді-Рум. Завершили весільну подорож на узбережжі Середземного моря в одному із п'ятизіркових готелів туніського курортного містечка Сус. 9 листопада подружжя повернулося до Києва.

Утім, після поїздки нічого не змінилося. Тимур часто снилися кошмари, та основне – він безповоротно втратив здатність зосереджуватися на програмному кодї. Раніше – до поїздки в Атакаму – програмїст кепкував із людей, яким програмування здавалося складним. Сміхота, хїба нї? Це ж так просто! У листопаді 2009-го Тимур раптом усвідомив, що став таким же, як і ті, з кого раніше підсміювався: чоловік більше не бачив зв'язку між цифрами та латинськими літерами, що миготїли на екранї, та поведїнкою ігрових ботів у комп'ютерній стрїлялці. Хай як напружувався, він більше не знав, як можна вдосконалити цю поведїнку.

10 грудня 2009-го Тимур Коршак написав заяву на звільнення за власним бажанням і назавжди розпрощався з «TTP Technologies». 27 сїчня 2010-го він улаштувався «провїдним програмїстом» у технічний відділ Українського гідрометеорологічного центру.

Попри гучну назву, робота Тимура не мала нічого спільного з програмуванням: номїнально він виконував обов'язки системного адміністратора. На третьому поверсі будівлї Укрїдрометцентру на вулицї Золотоворїтськїй, 6-Б знаходиться сервер, який приймає данї про погоду з інших аналогічних серверів, розкиданих по всїй Україні. Завдання «провїдного програмїста» полягало в забезпеченнї безперебїйної роботи сервера. Іншими словами, якщо обладнання працювало стабїльно та без збоїв, Тимур нічим не займався. Зазвичай так і було – сервер Гїдрометцентру «падав» із частотнїстю раз на пївроку, а то й рїдше, тож бїльшїсть свого робочого часу Тимур Коршак замїнював картриджї в принтерах, перевстановлював ОС Windows на приватних лептопах колег гїдрометеорологїв і переглядав серїали в Інтернетї. Спочатку він підсїв на «Lost», потїм – усерйоз і надовго – на ситком «Два з половиною чоловіки», а далї пішло-поїхало. На початку 2015-го Тимур узявся по другому колу переглядати «Цїлком таємно».

Робота на Українському гїдрометеорологічному центрї мала чимало переваг. Офіс знаходився у самїсїнькому серці Києва – буквально за кїлька кроків від Золотих ворїт. Зручним був графік роботи – доба через три. Змїна тривала 24 години – з 9-ї до 9-ї, та це не означало, що Тимур мусить не спати всю добу. Спецїально для сну чоловік тримав у сервернїй надувнїй матрац, подушку та ковдру. Єдиний недолїк роботи «програмаїстом» Українського гїдрометеорологічного центру – це зарплата.

Спочатку через низьку платню Тимур переймався, та не минуло й пївроку, як він звик. Розхлябаний режим, купа вільного часу, можливїсть переглядати новини, фїльми та стрїчки із соцмереж просто на робочому мїсці швидко затягнули його. Чоловік не бажав нічого змїнювати та не мав стимулїв, аби до чогось прагнути. Вони з Алїною мали де жити. Мали автомобїль – «Chevrolet Lacetti» 2002-го року, куплений Тимуром через рїк пїсля того, як він улаштувався на роботу до «Time-To-Play Technologies», – старий і пом'ятий, але все ж на ходу. Ну, і він, Тимур, був живий, здоровий і непокалічений – пїсля серпня 2009-го чоловік із якимось особливим трепетом почав ставитися до цього, здавалося б, очевидно-банального факту. Що ще потрїбно для щастя? Алїна, яка з 2012-го працювала в маркетинговому агентствї «MCG» і заробляла ледь не на порядок бїльше від чоловіка, якийсь час натякала Тимурові, що була б не проти, якби він підшукав яку-небудь престижнїшу роботу – врештї-решт колись вони все ж заведуть дїтей, і тоді

ім доведеться жити на його зарплату. Втім, Тимур реагував на її натяки, як жираф на комарині укуси, і згодом дружина залишила його в спокої...

Згадавши, що вчора ввечері вони з Аліною дивилися на ноутбучі «Американський снайпер», Тимур Коршак опустив праву руку та пошукав під ліжком. «Є!» – зрадів чоловік, схопивши пальцями лептоп. Тепер не доведеться вставати по пульт. Він витягнув і поклав ноутбук на живіт. Підняв екран. Почекав, поки відновиться з'єднання з Інтернетом, зайшов на сайт «Української правди» та відкрив розділ новин. Відтоді як чоловік почав працювати у Гідрометцентрі, новини перетворилися на наркотик. Щоправда, після Євромайдану та початку війни з Росією на новиннозалежність страждають заледве не всі громадяни України.

Тимур пробіг очима заголовки.

«Джемілев заявив, що теракти у Франції вигідні Росії».

«У Криму масово конфіскують приватну власність».

«Президентом Хорватії вперше стала жінка».

«Індонезійські рятувальники підняли на поверхню один із бортових самописців авіалайнера компанії "AirAsia", який напередодні впав у море».

«Ціна на нафту сорту Brent на торгах лондонської біржі ICE опустилася нижче від 49 доларів».

«За добу проросійські бойовики 63 рази обстріляли позиції ЗСУ».

«Путін відмовляється від зустрічі у "нормандському форматі" в Астані».

«Учені поки що не з'ясували причину найбільшого в історії викиду риби та морських ссавців на узбережжя Еквадору».

Нижче йшла стаття про спалах насильства в Гуаякілі. Тимур її не зауважив, узявшись відкривати новини, які найбільше зацікавили, в окремих вкладках.

Через півгодини, вдовольнивши свою пристрасть до читання новин, чоловік нарешті виліз із-під ковдри і в одних трусах і майці почалапав на кухню.

Плита стояла порожньою. Тимур зазирнув до холодильника. Порожнім він не був, однак страв чи продуктів, придатних для миттєвого споживання, також не знайшлося. По-кіношному скривившись, чоловік поліз до шафки по коробку з вівсяними пластівцями й узявся готувати собі вівсянку.

Той період, коли Аліна залишала йому на плиті сковорідку з підсмаженою яечнею чи каструльку зі свіжозвареною вівсяною кашею, також канув у Лету. Останнім часом вони з Аліною.. віддалилися?.. ні, вони неначе зчерствіли, заросли невидимою, але непроникною для хвилювань кіркою, під якою підгнивали та розкладалися їхні почуття. Вони не охололи. Аліна досі любила Тимура. Певна річ, не вмирала за ним, як під час навчання в КПІ, але й життя без нього не могла уявити. Тимур – тією мірою, якою на це здатна людина, що третину свідомого життя длубалася у програмних кодах, – також виявляв свою любов. Просто вони звикли одне до одного, як звикаєш до

ексцентричних меблів, надміру яскравих шпалер чи до фонового бубоніння телевізора під час сніданку, і більше не вловлювали ті критично важливі моменти, коли хтось із них потребував іншого. Причому потребував не фізично – із цим, навіть після п'яти років шлюбу, все залишалося гаразд, – а саме духовно. Крім того, існувала проблема, яка зводила нанівець усі їхні спроби погратись у нормальне подружнє життя. Тимуру було тридцять два. Аліні у червні виповнюється стільки ж. І Аліна хотіла дітей.

Точніше, хотіла вона їх у двадцять вісім – упродовж року після повернення чоловіка з Атаками. У тридцять один вона їх ультимативно вимагала.

А Тимур дітей не хотів. Він їх боявся. Після кожної розмови про те, щоб завести малюка, чоловікові снилися кошмари. Точніше, щоразу один і той самий кошмар: Тимур уривається до темної операційної і з жахом спостерігає, як підстаркуватий акушер виймає з утроби його змученої та ледве живої дружини синьооких і білявих хлопчиків. Не одного чи двох, а багато – багато, чорт забирай! – одного по одному, одного по одному. Наскільки багато, Тимур не знає. Після сьомого немовляти чоловік зазвичай прокидався, встигаючи зловити тремтячими губами крик, що рвався з грудей.

Закипіла вода. Тимур, позіхнувши, висипав у каструльку склянку вівсяних пластівців, збавив до мінімуму вогонь на конфорці та почовгав до ванної кімнати. Поки каша звариться, він устигне прийняти душ і почистити зуби. А потім можна переглянути один чи два епізоди «Цілком таємно», поганяти у «World of Tanks» і подумати про те, чим займатися протягом дня.

Настінний годинник у кухні показував 11:03.

X

Понеділок, 12 січня, 15:11 (UTC +1). Психіатрична клініка Святої Анни.
Париж, Франція

Rick Howey 14:21pm

Маю два квитки на Говарда Шора[15 – Говард Шор (нар. 1946 р.) – канадський композитор, автор музики до багатьох голлівудських фільмів, найбільш відомий за саундтреками до кінотрилогій «Володар перснів» і «Хобіт».] і «Le Seigneur des Anneaux. Le Retour du Roi»[16 – Володар перснів. Повернення короля (фр.)].».

Підеш зі мною?

Унизу під повідомленням Ріка висіла фотографія: його рука із затиснутими між пальцями квитками, ребро долоні впирається в автомобільне кермо. Лаура Дюпре, напевно, півгодини дивилася на розкритий fb-діалог, але досі не знала, як відповісти на запрошення.

Вона познайомилася з Ріком Хоуві в жовтні минулого року на вечірці в подружки – чи то пак, на вечірці в подружки іншої своєї подружки, оскільки Лаура вже не пам'ятала ім'я тієї довготелесої та гостроносої курки, чий день народження вони святкували. Сорокооднорічний британець працював у «BAE Systems», аерокосмічній корпорації, що володіла 20 % акцій «Airbus» і виробляла частину деталей для літаків A380 і A320, через що часто приїжджав у справах до Франції. Під час одного з таких візитів вони переспали. Секс вийшов поганеньким, і Лаура вирішила, що на тому знайомство обірветься, однак Рік Хоуві, схоже, думав інакше. Під час кожного наступного відрядження Хоуві телефонував і запрошував її на побачення. Востаннє – напередодні Різдва – психіатр відмовила, мотивувавши відповідь зайнятістю на роботі. Лаурі подобалося спілкуватися з Ріком. Чоловік легко її розговорював і навіть – що вдавалося мало кому – міг насмішити, однак був худим, надміру високим і лисим. Не таким лисим, як Він Дизель із «Форсажу», а як... Луї де Фюнес. Тож ще одна ніч із ним не входила в найближчі плани Лаури.

Але Говард Шор і «21st Century Symphony Orchestra»...

«Чорт!» – психіатр прикусила губу й утупилася в стелю просторого кабінету так, наче сподівалася побачити там відповідь. Клятий британець знав, на що тиснути. Під час однієї з прогулянок вечірнім Парижем Лаура розповіла про захоплення книгами Толкіна. Сьогодні ввечері у концертному залі «Palais des Congrès de Paris» Говард Шор і «21st Century Symphony Orchestra» грали саундтреки з третьої частини «Володаря перснів». Лаура ще раз зиркнула на фотографію. Квитки були не простими, а найдорожчими – так званий VIP Gondor Package, 400 євро за штуку. Їй страшенно хотілося піти, але... 400 євро – це занадто. Чоловік, який викидає 800 євро за квитки на концерт симфонічного оркестру, мріє не про те, щоб затагти жінку в ліжку, а про те, як одягне її на палець каблучку й, метафорично висловлюючись, посадить на ланцюг. А цього Лаура точно не хотіла.

Лаурі Дюпре нещодавно виповнилося тридцять п'ять, вона усвідомлювала, що з кожним роком її зовнішність аж ніяк не крашає. Ще більше з кожним роком псувався характер. Проте виходити заміж вона не мала наміру. Принаймні не за лисуватого британця з чванливим лондонським акцентом.

Але такий концерт!.. Лаура вагалася.

Несподівано з динаміків ноутбука полилося характерне Skype-«булькання». Психіатр сфокусувала погляд на екрані: «Dr. Antonio Arreola is calling you»[17 – Вам телефонує доктор Антоніо Арреола (англ.)]. Лаура здивовано вигнула брову, але тут-таки згадала. Еквадорець Тоні Арреола навчався у Франції на одному курсі з нею та років вісім тому разом із нею проходив інтернатуру.

Жінка натиснула «Відповісти». З'єднання встановилося миттєво. По центру екрана вплигло давно забуте смагляве обличчя зі злегка розкосими індіанськими очима та товстим носом, який через непропорційно великі ніздрі нагадував перекинуту догори дригом літеру Т. Психіатр відзначила, що Антоніо погладшав. І завів борідку. Через подвійні складки під очима обличчя здавалося вкрай утомленим, а зазвичай блискучо-чорне волосся

якимось тьмяним. Лаура спробувала підрахувати, котра зараз година в Еквадорі. Десята ранку? Дев'ята?

- Привіт, Тоні!

- Hola, amiga! - посміхнувся еквадорець. Зуби в Антоніо залишалися такими ж білими та міцними; посмішка вийшла непереконливою. - Як воно?

- Ти ж чув, що сталося в редакції «Charlie Hebdo»... Досі ввечері боюсь на вулицю виходити. А загалом можна жити, - Лаура все ще думала, що відповісти Ріку Хоуві. - Що в тебе нового? Де ти зараз?

Підпухлим обличчям метнулася тінь. Жінка відчула, що колишній однокурсник хоче відразу перейти до справи. Та все ж спершу Антоніо відповів на запитання:

- Останні шість років живу в Гуаякілі. Це на півдні країни. Працюю у місцевому «Instituto de Neurociencias», Інституті неврології.

- Стривай, - на лобі Лаури пролягла складка, - Гуаякіль... Це не там, де... Я щось чула по «France 24», наче у вас там якісь заворушення чи щось таке.

- Я тому й телефоную.

Психіатр насторожено звела брови.

- Не лякайся, - еквадорець спробував удруге посміхнутися. Вдалося ще гірше, ніж на початку розмови. - Я хочу порадитися. Просто почути твою думку. Тут у нас таке діється...

- Окей, - кивнула Лаура.

- Співчуваю через «Charlie», але протягом останніх днів у Гуаякілі відбувається щось несусвітне. Люди наче показалися та почали вбивати один одного. Протягом трьох діб у місті було скоєно півтисячі вбивств з особливою жорстокістю та принаймні півтори тисячі замахів на вбивство. Це більше, ніж у всій країні впродовж трьох місяців. Бізнесмени, лікарі, вчителі, робітники раптово, нібито без усякої причини, навісніють і кидаються на своїх родичів, співробітників, просто перехожих. Ходять чутки про введення надзвичайного стану.

- Жах! Схоже на початок зомбі-хорору.

Арреола опустил голову. Зітхнув.

- Ти знаєш іспанську?

Лаура помахала в повітрі розчепіреними пальцями:

- П'ятдесят на п'ятдесят.

Вона по-справжньому так і не вникнула в те, що говорив співрозмовник. Її думки витали десь неподалік «Palais des Congrès de Paris».

- Пошукай у Google, подивись, що зараз твориться. Не знаю, що у вас розказують в новинах, але це не схоже на зомбі-хорор. Усе значно гірше, - Антоніо повів рукою, кілька разів клацнула мишка. - Хоча, зажди, зараз скину тобі один файл, сама все побачиш.

Skype «булькнув», сповіщаючи про надходження файла.

- Отримала?

- Зараз, завантажую... Що за?! - Лаура зойкнула та відсахнулася від екрана. - От лайно! На біса ти це скинув мені?.. Пробач, Тоні... - схаменулася. - Господи, я просто не очікувала.

- Позавчора мені привезли здорованя-електрика, який ні сіло ні впало просвердлив електродрилем довбешку своєму напарникові. Це, як бачиш, фотографія напарника. І це лише один приклад. Щось подібне третій день коїться по всьому місті.

- Боже...

- Убивць швидко ловлять, але вони геть неадекватні, тому їх везуть до мене, тобто до психіатричної клініки при Інституті неврології. Я намагаюся з'ясувати, що з ними не так, але... - чоловік потер борідку, - ...я не знаю. Симптоми охоплюють розлади емоцій, мислення, орієнтування, сприйняття та пам'яті. Пацієнти цілковито відірвані від реального світу, дезорієнтовані, галюцинують, невиразно сприймають усе, що відбувається довкола, і до того ж неймовірно агресивні. Окремі випадки можна було б списати на психоорганічний синдром, однак у 99 % хворих немає ні слідів від травм, ні ознак ушкодження мозку ззовні.

- Може, це делірій[18 - Делірій - різновид потьмарення свідомості, який супроводжується тривалою дезорієнтацією в просторі та часі, ілюзіями, сценopodobними галюцинаціями.] чи сутінкове потьмарення[19 - Сутінкове потьмарення свідомості - різновид потьмарення свідомості, що виникає раптово, а виявами якого є дезорієнтація в навколишньому середовищі зі збереженням звичних механічних рефлексів. Сутінкове потьмарення свідомості супроводжується збудженням, афектом, страхом, злістю та раптовим напливом галюцинацій страхітливого змісту, які нерідко призводять до агресивних руйнівних дій, спрямованих і проти людей, і проти неживих предметів.] свідомості, - припустила Лаура.

- Частково ти маєш рацію. Ми навіть називаємо їх «сутінковими». Та це не делірій і не сутінкове потьмарення. По-перше, я ніколи не чув, щоб сутінкове потьмарення свідомості було масовим. По-друге, усі випадки потьмарення свідомості, які мені раніше траплялися, були типово ендогенними, а я маю підстави вважати, що хвороба, яка перетворила кількисот жителів Гуаякіля на монстрів, є екзогенною.

Більшість психічних захворювань поділяють на ендогенні, тобто такі, що виникли через внутрішні причини (наприклад шизофренія, маніакально-депресивний психоз тощо), й екзогенні, тобто спровоковані дією зовнішнього середовища (наприклад психоорганічний синдром). Причини ендогенних хвороб - це хромосомні аберації (порушення), генетичні захворювання, спадкові відхилення і т. п. Зовнішніми факторами, що спричиняють екзогенні

психічні хвороби, можуть слугувати алкоголь, наркотичні речовини, радіація, віруси, мікроби, черепно-мозкові чи психічні травми тощо.

- Ти казав, що у них немає травм голови чи ознак органічного ушкодження мозку.

- Так, нічого такого немає. У крові не виявлено надмірної концентрації алкоголю, наркотичних чи будь-яких підозрілих речовин. І все ж я переконаний, що захворювання, із яким ми стикнулися, - екзогенне. - Розглядавши рукою зморшки на щоках, доктор Арреола витримав паузу - дав час Лаурі осягнути почуте. - Ми поки що ніяк його не називаємо. Але я впевнений, що це щось нове. До цього часу небачене в психіатрії. Більше того, деякі мої колеги схиляються до думки, що це щось може бути заразним.

- Що?! - Лаура уявила божевілья, яке розповсюджується повітряно-крапельним шляхом, як грип, і здригнулася. - Ти серйозно?

- Поки що я не можу спростувати чи підтвердити таке припущення. Але справа дуже серйозна. Ми з колегами порадилися і готуємо статтю. Плануємо подати її до «The Journal of Clinical Psychiatry», «Psychological Medicine» чи навіть «Neuropsychopharmacology»[20 - «The Journal of Clinical Psychiatry», «Psychological Medicine», «Neuropsychopharmacology» - відомі наукові журнали, спеціалізація яких - психіатрія. Останній належить до «Nature Publishing Group» і є надзвичайно впливовим у науковому світі.]

- Тоні, ти справді вважаєш мене аж таким крутим психіатром, щоб питати поради? - об'єктивно Лаура була кращим спеціалістом, але аж ніяк не фахівцем, до якого потрібно звертатися за консультацією з приводу публікації статті в журналах рівня «Psychological Medicine» чи «Neuropsychopharmacology».

- Я потребую твоєї допомоги не як професіонала, а радше як друга. Я справді не знаю, що робити. Розумієш, із цими «сутінковими» відбувається багато дивного. Абсолютно однакова симптоматика, і ще... - Антоніо розвів руками та похитав головою. Не знав, із чого почати. - Є ще більш дивні речі. Власне, тому я й телефоную тобі.

- Конкретніше.

- По-перше, в усіх, кого привезли до нас після 8 січня, виявили надзвичайну чутливість до магнітного поля. Упродовж 9-10 січня хворі прибували щогодини, іноді з поліційних відділків привозили по п'ять людей одразу, і я помітив у всіх новоприбулих абсолютно однакові симптоми. Уже тоді я запідозрив, що захворювання може бути екзогенним. Я порадився з колегами, і ми вирішили скерувати кількох пацієнтів на магнітно-резонансне обстеження. Ми що так, що так не знали причини чи причин нападів агресії, тож подумали, що непогано почати з голови та подивитися, що там у них, ну, сама розумієш... - Арреола прикинув.

- Ну і? - Лаура вже тоді мала би насторожитись, проте за п'ять із половиною років її мозок настільки глибоко сховав неприємні спогади, що тривожного дзвіночка не прозвучало.

- Ми по черзі поклали в апарат чотирьох різних пацієнтів, але не отримали жодного нормального зображення. Щойно ми вмикали томограф, вони починали борсатися та кричати, про чіткі знімки не могло бути й мови, тобто я досі не знаю, що там у них у голові, а потім... один із них, останній... якого тримали найдовше... помер.

- Коли це сталося?

- Оу, - Арреола не очікував такого запитання, - десь годину тому.

«Ну, звісно, чоловіки ніколи не попросять про допомогу, доки хтось не здохне».

- Від чого? Ви вже встановили причину?

- Хм... - Антоніо знову на хвильку вмовк. - Формально від інсульту.

- Формально?

- Ну... ем... так, - доктор Арреола м'явся. - Це те, що буде написано у висновку про смерть.

- Від ішемічного чи від геморагічного?[21 - Ішемічний інсульт (інфаркт мозку) - різке порушення мозкового кровообігу, що розвивається в разі звуження чи закупорення артерій, які живлять мозок кров'ю, внаслідок чого клітини мозку гинуть. Ішемічний інсульт провокують хвороби серця, як-от інфаркт, ревматичні пороки чи аритмія, рідше - цукровий діабет. Геморагічний інсульт (внутрішньомозковий крововилив) - крововилив у мозок, зумовлений розривом стінок церебральних кровеносних судин. Найчастіше причиною геморагічного інсульту є гіпертонічна хвороба. Співвідношення ішемічного та геморагічного інсультів становить у середньому 4:1, тобто 80 % на 20 %.] - продовжувала уточнювати Лаура.

- Геморагічного.

- Але, як я розумію, є ще якийсь «але».

- Так. Насправді той хлопчина помер не від інсульту.

- Тоді від чого? - Лаура починала сердитися на однокурсника. «Хочеш говорити, то говори! Чому я маю витягувати з тебе слово за словом, ніби на допиті?»

Тоні Арреола, немов прочитавши її думки, опанував себе та заходився пояснювати детальніше:

- Першим на томографію відправили пацієнта, якого привезли до нас 9 січня, коли все тільки починалося. Ми накололи його заспокійливими, поклали в камеру й увімкнули апарат. І сталося щось непояснюване: він заверещав! Засмикався та завив так, наче його катували розпеченим залізом чи живцем саджали на палю. Я злякався і наказав вимкнути томограф. Пацієнт не стих, але більше не горлав - просто квилів. Ми витягли його та побачили, що з ніздрів у буквальному сенсі цівками б'є кров, а білки почорніли від крововиливів. - Тільки зараз у Лаури Дюпре щось клацнуло в голові. Перед

очима постав спогад про те, як вони з Тимуром Коршаком і Ріно Хедхантером примочували вцілілих учасників проекту «NGF» у спеціальне крісло, у якому за невиконання завдань карали ботів, заштовхуючи їхні голови в магнітне поле невеликої потужності. Вона згадала, як кричав і звивався Готто, один із бійців Хедхантера, який був зараженим, і що сталося з його головою, коли... Француженка сіпнула та швидко заморгала, проганяючи думку, котра, наче огидна масляниста бульбашка, спливла в її мозку. «До біса! Цей кошмар у минулому! Усе давно відійшло». Тоні Арреола прочистив горло та продовжив: – Після нього ми взяли трьох інших. По черзі вкладали їх в апарат і отримували аналогічний результат: верещання, конвульсії, кровотеча. Ми припинили обстеження. У ніч із 10 на 11 січня до нас доправили півсотні нових хворих – усіх із тими ж симптомами та безпричинним бажанням убивати. Я насправді задумався над можливістю епідемії. Власне, про невідому психічну пошесть уже писали в газетах і трубили по телебаченню, хоча ніхто не уявляв, як ця зараза – якщо вона справді є – передається. Ми почали вдягати пелюстки та користуватися гумовими рукавичками, намагалися якнайменше торкатися хворих, – Лаура бачила, як розфокусовується погляд її співрозмовника. Говорячи, Антоніо поринав у себе. – Вчора, у неділю, попри надзвичайно складну ситуацію, четверо лікарів і дев'ятеро медпрацівників Інституту відмовилися вийти на роботу. Хтось сказав, що це їхній законний вихідний, а інші понавигадували собі хвороб. Я сам запанікував, – чоловік скліпнув і глянув на Лауру. Він виглядав хлопчиком, якого от-от відлупцюють за розбиту антикварну вазу, і висловлювався так, наче просив вибачення за те, що вчинив. – Коротше, ми вирішили ще раз спробувати МРТ. Я розумів, що це, мабуть, неправильно, але не міг просто сидіти та чекати, спостерігаючи, як якась невідома зараза перетворює еквадорців на зомбі. Сьогодні вранці ми вибрали наймолодшого пацієнта – сімнадцятирічного юнака з Пуерто-Лопес. Обстежили – абсолютно здоровий. Тобто... е... якщо не зважати на потьмарення свідомості й агресію. По тому накололи його кінськими дозами знеболювального і – в апарат. Ми прив'язали його за руки, ноги та голову, словом, зв'язали повністю, щоб він не... – голос Арреоли зірвався, – ...щоб не смикався. Знеболювальне не допомогло. Він ревів, як... фух... я ніколи не думав, що людські легені здатні на таке... Ми витримали п'ять хвилин і вимкнули томограф. А через двадцять хвилин бідолаха помер.

– Чорт! – спогади зійшли лавиною. Лаура не могла нічого зробити, щоб від них ухилитися. Вона наче тонула у цистерні з нафтою – липка непроникна чорнота огортала та поволі засмоктувала її.

– Ми зробили томографію мозку після смерті, – проігнорувавши її вигук, поновив розповідь Тоні. – Там гематоми по всьому об'єму, таке враження, наче судини порозривало зсередини. Я змушений видавати це за геморагічний інсульт, проте інсультом там навіть не пахне. Хлопчина у фізіологічному сенсі був здоровим. Він пробув у Інституті півтори доби; у нього безперестанку тривали напади агресії, він кидався на медсестер, до крові молотив кулаками та головою об стіни, але навіть у такій ситуації артеріальний тиск не піднімався вище від 140. Він не міг померти від інсульту.

– Можливо, тиск стрибнув уже в томографі, – нервово тручи пальцями надбрів'я, припустила Лаура. – Ви ж не могли стежити за ним в апараті.

- Ти не зрозуміла, - нахилився до екрана Антоніо, - у нього кисіль у голові, задня частина кори перетворилася на однорідну водянисту субстанцію. Я бачив зрізи мізків людей, які померли під час гіпертонічних кризів. Це не те. Це як порівнювати хлопавку з водневою бомбою. Крім того, за п'ять хвилин до смерті, практично, коли він уже помирав, ми встигли взяти на аналіз кров і трохи ліквору[22 - Ліквор - спинномозкова рідина.]. У крові - ніякого лейкоцитозу[23 - Лейкоцитоз - збільшення кількості лейкоцитів, або білих кров'яних клітин, у крові. Типове для багатьох інфекційно-запальних, а також окремих інших хвороб (зокрема для геморагічного інсульту).], швидкість осідання еритроцитів - у нормі, підвищення рівня глюкози чи хлоридів також не зафіксовано. Це не інсульт. Це чортзна-що, але не інсульт.

Секунд десять вони мовчали. Лаура Дюпре дивилася на колишнього однокурсника, відчувала, що він не договорив, і думала про те, що чомусь дуже не хоче, аби він продовжував. За мить доктор Антоніо Арреола озвався:

- Не хочу тебе лякати, але все, що я розповів, - найменш дивна частина історії. Друге, що схиляє мене до думки про те, що всі випадки психічного захворювання, із яким ми стикнулися, мають єдину зовнішню причину, - це малюнки пацієнтів.

- Малюнки? - Лаура відірвала пальці від брови. Долоня завмерла біля лоба.

- Так, - кивнув еквадорець. - Пацієнти надходять із різних районів міста та належать до абсолютно різних соціальних груп. У цьому - ніякої закономірності. Нам привозять і голодранців із бідацьких кварталів, і багатіїв, чий психічний стан погіршився настільки, що їх відмовилися тримати в приватних клініках. Я переконаний, що абсолютна більшість із них до прибуття до мого Інституту ніколи не бачила один одного. І попри це, коли їм дають олівці чи маркери, вони малюють практично однакове.

- Наприклад?

- Краєвиди, переважно пустельні. Приміщення, схожі на тюремні камери, дивні багатоповерхові будівлі, повторювані в різних пацієнтів. Будівлі намальовано з різних ракурсів, але в них у всіх однакова кількість і схоже розташування вікон. Проте найбільше серед малюнків заплутаних орнаментів і візерунків. Мій асистент сказав, що це фрактали, - в ту мить Лаура Дюпре остаточно збагнула, що про вечірній концерт можна забути. В її грудях щось булькнуло, після чого серце заревіло, як мотор спортивної машини. - Фрактали - це такі лінії або геометричні фігури, які на різних масштабах повторюють са...

Тоні майже закінчив фразу, перш ніж французенка змогла прогнати заціпеніння та зупинити його:

- Не пояснюй. Я знаю, що таке фрактали. Ти можеш показати хоч один?

Еквадорець нахилився, пошукав у шухляді та дістав звідти аркуш альбомного паперу. Підніс його до камери.

- Ти зблідла, - Антоніо примружився та наблизив носа до екрана. - Все гаразд?

- Тобі здалося, - захрипло відповіла жінка. Вона порахувала вікна: по десять у ряду, чотири ряди з кожного боку. Внутрішній двір, оточений глухими стінами. Це не могло бути просто збігом. Перед нею на екрані висіло зображення другого інженерного корпусу «NGF Lab». - Що ще?

- У пацієнтів трапляються нетривалі періоди просвітлення свідомості. Раз чи два на день. Тривають від п'яти хвилин до півгодини. Не більше. Бідолахи не розуміють, чому опинилися в неврологічній клініці, практично нічого не пам'ятають про останні кілька днів, скаржаться на жахливий головний біль, відчуття несправжності власних думок і кажуть, що чують у голові голоси чи то пак один і той самий голос.. Із тобою точно все нормально? Ти виглядаєш так, наче у тебе починається інфаркт.

- Я не думаю, що це епідемія. - Лаура проігнорувала запитання: - Скільки всього цих «сутінкових»?

Після цього запитання підійшла черга Арреоли бліднути.

- Триста шість.

- От лайно, - не стрималася французенка.

- Ага, поки що триста шість, - серйозно відповів Антоніо. - Це ще не все, Лауро.

Вона здогадувалася, що найбільш вражаючі відомості Арреола притримав наостанок.

- Я переконаний, що наші «клієнти» не знають і не знали один одного. Їх доправляли поодиноці, ми тримаємо їх в ізольованих камерах, вони сплять і харчуються нарізно, вони занадто агресивні, щоб пускати їх на прогулянки, тим більше разом. Та, попри це, вони всі в один голос кличуть когось на ім'я Тимур.

Лаурі здалося, наче хтось ударив її в сонячне сплетіння. Перед очима затанцювали темні плями. Такого вона не очікувала. ВСІ - В ОДИН ГОЛОС - КЛИЧУТЬ КОГОСЬ - НА ІМ'Я ТИМУР. Психіатр широко розкрила рота та спробувала вдихнути, однак горлянку неначе стягнуло гнучкою мембраною. Лаура відчула, як ця невидима мембрана прогнулася під тиском повітря та навіть прослизнула у стравохід, але так і не порвалася - жодної молекули кисню не потрапило до легенів.

- Цього не може бути, - задихаючись, пробелькотіла вона.

Лаура схопилася правою рукою за край ноутбука, а лівою - за верх екрана.

- Я сам розумію, що це звучить абсурдно, та це факт. І це якраз те, чому я тобі телефоную. У них колективні галюцинації! Розумієш, про що йдеться? Менше ніж тиждень тому із цими людьми трапилося щось дуже недобре та водночас неймовірне, щось таке, через що вони незалежно одне від одного почали бачити однотипні марення. Перед їхніми очима зринають одні й ті ж краєвиди, у своїй уяві вони блукають серед загадкових, але повністю однакових будівель, я не можу це довести, але певен, що безтілесний голос, що їх тероризує, також звучить однаково в усіх головах. І вони одержимі пошуками людини на ім'я Тимур! Із цього зазвичай починаються напади: хворий кличе Тимура, а потім навісніє, гарчить і кидається на всіх, коли не отримує бажаного, - Антоніо невиразно змахнув пухкою рукою. - Химерне ім'я, правда? Я пошукав у Google, це ім'я тюркського походження, означає «Залізний». Різні його варіації - Темур, Темір, Томур, Тимер, Теймур - трапляються в узбецькій, казахській, уйгурській, татарській і турецькій мовах. Ім'я також використовують у слов'янських країнах, зокрема в Україні та Росії. Тепер ламаю голову над тим, звідкіля жебраки з...

Лаура Дюпре не почула жодного слова. Вона мовчала, її губи перетворилися на білий, ледь скошений шрам. Доктор Арреола, зауваживши, що жінка не реагує, неправильно потрактував мовчанку і подумав, що французенка йому не вірить.

- У це непросто повірити, - він несамохіть скорчив невдоволену гримасу, - тому я й хотів порадитися. Уявлення не маю, як це все описати в науковій статті, щоб рецензенти не викинули її у смітник після прочитання анотації. Думаю, потрібно залучити якомога більше спеціалістів із закордонних інститутів. Ти згодна? От хоча б тебе. Я був би не проти, щоб ти приїхала. У від'їзді. На кілька днів. Звісно, якщо ти маєш час.

Лаура скося зиркнула на своє відображення на невеликому допоміжному екрані в лівому нижньому куті діалогового вікна Skype. Здавалося, що звідтіля на неї дивиться обтягнутий шкірою череп. Її вирячені очі нагадували відполіровані гранітні кульки, втиснуті в кавалок пластиліну сірого кольору. Вона злякалася і, не бажаючи, щоб Антоніо помітив, що відображає її обличчя, інстинктивно нахилила кришку ноутбука.

- Лауро?.. - не зрозумів Арреола. - Агов! Лауро? Ти чуєш мене?.. Ти тут?

Психіатр нарешті спромоглася заковтнути трохи повітря. Достатньо, щоб витиснути із себе:

- Усе гаразд, Тоні. Дай мені хвилинку.

Її губи тремтіли, а голос змінився так, наче хтось напхав повен рот розпеченого каміння. Антоніо ображено бухикнув і став чекати. Спливло не менше трьох хвилин, перш ніж Лаура підняла екран ноутбука.

- Я приїду, - на її щоки повернувся рум'янець, от тільки шкіра набула неначе якоїсь прозорості, а очі заціпеніло тупилися повз монітор. Лаура тримала обличчя перед екраном, але не дивилася на співрозмовника.

- Чудово! - посміхнувся Тоні.

Погляд умить сфокусувався, Лаура вп'ялася очима в обрамлену пухкими губами, білозубу та кричуще безтурботну посмішку тридцятисемирічного доктора Антоніо Арреоли, і їй стало його жаль. Відолаха не уявляв, у що вляпався.

- Гадаю, не варто казати, що я обов'язково внесу твоє ім'я в перелік авторів статті, - помітивши, як щось промайнуло в темних очах Лаури, Антоніо заторохтів: - Тобі зовсім не обов'язково щось писати. Я все зроблю сам, просто при...

- Заткнись, Тоні! - гаркнула французенка та прикусила язика.

«Бовдуре! Не про статтю потрібно думати!»

- Пробач. Із тобою справді все гаразд? - еквадорець бачив, що з його подругою щось коїться, треба було бути сліпим, щоб цього не помічати, але не припускав, що її стан якийсь пов'язаний із тим, про що він розповідає.

- Що ти гадаєш робити зараз? - психіатр акцентувала на останньому слові.

Антоніо Арреола відповів не затнувшись, вочевидь, чоловік витратив не одну годину, обмірковуючи відповідь на озвучене нею запитання.

- Побачу, як розвиватиметься ситуація. Поліція нарешті отямилася й узялася за наведення порядку: в усьому місті - блокпости, будь-кого, хто поводить себе неадекватно, хапають і тягнуть до мене, тож ситуація нібито стабілізується. Найважливіше - сьогодні до Інституту доправили майже вдвічі менше «сутінкових», ніж учора. Знаю, знаю, до вечора ще довго, але я маю причини для обережного оптимізму. Останнім привезли сорокарічного алкоголіка, який, скориставшись відсутністю людей на вулицях, розгромив винний відділ у супермаркеті. Його печінка нагадує мішечок із протухлим лайном, проте він не псих, точно не псих. Думаю, більшість «сутінкових» уже переловили. - (Або вони поховалися, як подумки вставила Лаура). - Якщо сьогоднішня тенденція зберігатиметься, тобто якщо прибулих хворих буде все менше, я без поспіху шукатиму причину спалаху. Якщо ситуація не змінюватиметься і мені щодня підкидатимуть кількадесят психопатів із піною на губах, я, напевно, наполягатиму на введенні загальнонаціонального карантину - доки не визначимо причину захворювання. Якщо ж ситуація раптово погіршиться... - чоловік провів короткими пальцями з акуратно обрізаними нігтями по зарослому підборіддю та знизав плечима, - ...докладу всіх зусиль, щоб звалити з Еквадору до того, як закриють кордони.

Лаура кивнула. Схоже, не все так погано: Антоніо все ж усвідомлює, наскільки все серйозно. Жінка мовчала, й Арреола знову заговорив:

- Коли на тебе чекати? - кволо посміхнувся. - Чи ти вже передумала їхати?

- Дай мені трохи часу... День... Може, більше. Я зателефоную тобі.

- Добре.

Лаура скинула голову:

- Маєш які-небудь здогадки чи припущення стосовно того, що спричинило цю... е... епідемію?

- Ні, - зізнався Антоніо. - Про причину говорити зарано. Ми поки з анамнезом[24 - Анамнез - сукупність даних про розвиток хвороби, умови проживання хворого, захворювання, на які він раніше хворів, тощо, котрі збирають для визначення діагнозу, прогнозу та призначення адекватного лікування.] не в змозі впоратись.

Француженка примружилась, потерла пальцями лоба, із шумом утягнула кризь стиснуті зуби повітря. Вона не знала, як пояснити Тоні, що про хворобу насправді не йдеться і, відповідно, не варто витратити зусилля, щоб ідентифікувати те, чого немає.

- Треба знайти епіцентр, місце, звідки поширюється зараза, - сказала вона.

- У Міністерстві охорони здоров'я стверджують те ж саме. Я киваю на поліцію, поліція киває на мене, і ніхто з нас не..

- Ти не розумієш! - знову підвищила голос Лаура. Відчувалося, що їй непросто говорити, слова буквально в'язнули на губах. - Хай якими різними видаються твої пацієнти, чотири чи п'ять днів тому їх щось поєднувало. Має бути щось, що пов'язує їх, яка-небудь спільна активність, місце, де вони перебували, що-небудь іще, ну, я не знаю.. Ти повинен це з'ясувати. Повір, існує точка, із якої все розходитьсь. І ти не уявляєш, Тоні, наскільки зараз важливо відшукати цю точку.

Антоніо уважно подивився на співрозмовницю:

- Чому в мене таке відчуття, що ти знаєш більше за мене? Ти щось недоговорюєш?

Лаура Дюпре відвела погляд і втупилася у світло-синю поверхню столу ліворуч від ноутбука.

- І не наближайся до них. Уникай контактів, - не піднімаючи очей, промовила вона. Антоніо Арреола несамохіть доторкнувся пальцями зіжмаканої пелюстки, що висіла під підборіддям. Краєм ока Лаура помітила порух. - Про пелюстку забудь, вона не допоможе, ніщо не допоможе, просто стеж, щоб на твоє тіло з їхніх тіл не потрапляла рідина.

- Е... - розтулив рота еквадорець.

Француженка рішуче мотнула головою, показуючи, що більше нічого з неї не витягнеш.

- Я зателефоную завтра, - і припинила розмову.

Остерігаючись, що заінтригований і, напевно, трохи наляканий Тоні Арреола надзвонюватиме їй, Лаура вийшла зі Skype, а згодом узагалі вимкнула комп'ютер. Їй потрібно було все обміркувати.

Отже, звідки?

Звідкіля взялася ця потвора?

Яким чином воно повернулося до нашого світу?

І чому Тимур? Навіщо воно кличе програміста, що мав лиш опосередкований стосунок до проекту «NGF»?..

Лаура запустила пальці в коротко обстрижене волосся й уперлася ліктями в стіл. Вона розгрібала завали в пам'яті, докопувалася до спогадів, яких стільки років уникала, подумки перебирала епізод за епізодом, але не могла збагнути, що пішло не так. Трохи більше ніж п'ять років тому її запросили на роботу консультантом до секретної лабораторії на півночі Чилі, де проводили експерименти над людськими немовлятами. На перший погляд Лаура здавалася абсолютно непотрібним, зайвим учасником проекту, однак саме вона першою виявила, що зі шматочків несвідомого в головах піддослідних малюків сформувалась і вирвалася назовні особлива форма свідомості, що вільно впливала на малюків, а отже, могла контактувати із зовнішнім світом. Лаура визначила цю надсвідому мислячу сутність як психоістоту. Психіатр швидко встановила, що спочатку психоістота за рівнем розвитку не відрізнялася від немовляти, іншими словами, не осмислювала себе та реальності своїх дій. Саме тому більшість учасників проекту (які вижили до того часу) називала цю ірраціональну форму свідомості безособовим воно. Воно любило дивитися на фрактальні малюнки. Та поза тим воно швидко навчалося, примусило частину піддослідних хлопчиків утекти, а згодом почало шантажувати й убивати.

«Але ж ми знищили психоістоту», – зауважила жінка.

І тут-таки чийсь безликий, але огидний голос у її голові заперечив: ви знищили не психоістоту, а ботів-малюків, чиїми головами та тілами воно користувалося для контактів із реальним світом.

«Гаразд, хай так, але ж ми знищили їх!»

Справді? Знищили? Ми? Хто це – ми?

Лаура скригнула зубами. Малюки, яких утримували у другому інженерному корпусі лабораторного комплексу «NGF Lab», загинули. У цьому – жодних сумнівів. Лаура Дюпре – єдина, хто спромігся вціліти після нальоту американських бомбардувальників-невидимок. Утім, вона не була присутньою під час розстрілу останніх ботів, які розгулювали Атакамою. Жінка зморщила лоба, згадуючи. Перед бомбардуванням український програміст і той гевал із Південно-Африканської Республіки вирушили в пустелю. Вони везли втікачам «троянського коня» – малюка зі вшитю в мізки підпрограмою для стимуляції центру задоволення в лімбічній системі (один раз запустивши програму, бот уже не міг припинити стимуляцію та продовжував очманіло вдовольняти самого себе до повного виснаження). Вони вірили, що «троянський кінь» передасть підпрограму іншим малюкам. Написаний українцем код не просто вгамовував

ботів. Програма розривала зв'язок з психоістотою, виривала їхні голови з лап тієї жадливої форми надсвідомості, що з них же – з їхніх висушених електрошоком мізків – вилізла.

Ідея спрацювала. Тимуру та Хедхантеру вдалося нейтралізувати психоістоту, а потім по одному розстріляти ботів. Принаймні так вони їй сказали.

Справді?

«Навіщо їм брехати? Навіть якщо хтось із підслідних малюків вижив, це не пояснює, яким чином психоістота пролізла в голови еквадорців, – міркувала психіатр. – Але чому саме зараз? Чому 2015-го, а не п'ять із половиною років тому? І чому воно кличе Тимура?»

Програміст спілкувався з психоістотою, спокусив її фракталами, а потім обманув, знешкодивши ботів.

«Що з того? Це нічого не пояснює. Воно повернулося, щоби просто поговорити?.. Щоби помститися?..»

Від спогадів у Лаури розболілася голова. Вона неусвідомлено терла пальцями скроні та надбрів'я.

«Гаразд, мої мордування нічого не змінюють, – підсумувала жінка. – Треба думати, як діяти далі».

Варіантів було лише два. Перший: вона може вдати, що розмови з Тоні не було. Лаура сумнівалася, що зможе забути бесіду (глибоко в душі психіатр знала, що пам'ятатиме діалог до смерті), проте можна видалити акаунт у Skype, змінити адресу електронної скриньки та кілька місяців не дивитися телевизор, сподіваючись, що еквадорська проблема владнається сама собою. Це, певна річ, не означає, що проблема зникне, втім, можна принаймні спробувати. Це який-не-який, але все ж план.

А другий...

Ти справді вважаєш, що в тебе є варіанти? Гадаєш, удасться знову «врятувати світ», як це випадково трапилося в Атакамі 2009-го? Ти справді так вважаєш, Лауро?

Лаура замотала головою, женучи геть набридливий голос. Варіанти завжди є. Вона не уявляла, чим допомогти Антоніо Арреолі та гуаякільській поліції, однак залишити все напризволяще не могла. Лаура зиркнула на мобільний телефон. Не на час, а на дату. 12 січня. Як давно все почалося? Антоніо казав про 8 чи 9 січня. Отже, щонайбільше п'ять днів тому. Психіатр не сумнівалася, що на цей момент ніхто – ні в Еквадорі, ні за межами країни – не усвідомлює, із чим насправді стикнулися жителі Гуаякіля. І, напевно, загине не одна сотня, а може, й тисяча невинних людей, доки хтось усвідомить.

Голову Лаури розпирало від запитань без відповідей...

(...яким чином психоістота змогла пролізти в мізки людей без наноагентів?)

(...а якщо наноагенти все ж були, то звідки вони взялися?)

(...і як опинилися в головах еквадорців?)

(...і чому саме Гуаякіль? чому, скажімо, не Антофагаста[25 - Антофагаста - місто та морський порт на півночі Чилі, адміністративний центр однойменної комуни. Населення - 285 тисяч осіб.]?)

(...і що воно робитиме, якщо добереться до Тимура?)

...водночас вона розуміла, що в цю мить у всьому світі оцінити реальні масштаби загрози здатні лише кілька людей, які мали стосунок до проекту «NGF».

Щойно подумавши про це, Лаура з моторошним поколюванням у грудях збагнула, що таких людей лише трое - вона та двоє чоловіків, які 31 серпня 2009-го наважилися вирушити у пустелю, щоб знищити ботів-утікачів: українець Тимур Коршак і південноафриканець Ріно Хедхантер. Лаура заледеніла: крім неї, у всьому Всесвіті лише двоє людей! Двоє чоловіків, які зрозуміють її - які можуть її зрозуміти, - коли вона зателефонує та розповість про те, що відбувається в еквадорському Гуаякіль.

Зателефонує та розповість.

Щось тихо дзенькнуло в голові. Лаура відчула, що знайшла правильну відповідь. Так, треба дізнатися, чому після стількох років сплячки психоістота прокинулася, з'ясувати, як вона прорвалася в наш світ, і розтовкмачити Антоніо Арреолі, із чим треба боротися. Та все це потім, пізніше, а перед тим... «Потрібно зв'язатися з ними, - Лаура не усвідомлювала, що ворухить губами, беззвучно матеріалізуючи думки. - Потрібно знайти Ріно та Тимура і все їм розказати. Разом - усі разом - ми мусимо щось вигадати».

XII

Понеділок, 12 січня, 15:43 (UTC +1).

Психіатрична клініка Святої Анни.

Париж, Франція

Лаура ввімкнула ноутбук і почала міркувати про те, як розшукати Тимура та Ріно. З українцем проблем не мало би виникнути. З вересня 2009-го, прощаючись в аеропорту ім. Шарля де Голля в Парижі, вони обмінялися номерами телефонів. Два рази - 2009-го та 2010-го - Коршак навіть телефонував і вітав її з Різдом. Щоправда, після того вони більше не контактували, і за цей час Тимур міг змінити номер, але все ж це краще, ніж нічого.

Значно важче буде знайти Хедхантера. Вони розсталися в аеропорту Сантьяго, і тоді ні Лаура, ні Тимур чомусь не подумали обмінятися контактами на випадок.. «На випадок чого?» – раптом спало на гадку Лаурі. Їм не терпілося звалити з Чилі та забути про все, що сталося в Атакамі. У глибині душі кожен із них сподівався, що більше не побачить іншого. Ніхто не хотів думати про «випадок», через який їм доведеться знову збиратися. І тепер Лаура Дюпре не уявляла, де шукати Ріно Хедхантера. Що там казати: їй невідоме навіть справжнє ім'я гевала, адже Хедхантер – Мисливець-за-Головами – це просто прізвисько.

Швидко все зваживши, Лаура вирішила почати з важчого та спершу спробувати знайти Ріно Хедхантера. Не хотілося відразу розчаруватися, зателефонувавши Тимуру та почувши у трубці щось на кшталт «номера не існує» чи «абонент не обслуговується». Крім того, вона не уявляла, як скаже Тимуру: «Привіт! Як справи? А знаєш, тут кільксот психів у Еквадорі небавом оголосять винагороду за твою голову». Лаура точно пам'ятала, що Хедхантер і його невелика армія прибули з Південно-Африканської Республіки. Найманці належали до якоїсь приватної охоронної компанії, назви якої вона, на жаль, не знала. Ймовірно, Хедхантер був власником компанії. Тож Лаура вирішила послідовно телефонувати до всіх південноафриканських охоронних організацій, контакти яких знайде в Інтернеті, і таким чином спробувати що-небудь дізнатися про теперішнє місцеперебування чоловіка на ім'я Ріно Хедхантер. Нічого кращого вигадати їй не вдавалося.

Через Google французенка натрапила на онлайн-каталог «Yellow Pages of Africa», www.yellowpagesofafrica.com, із даними про легально зареєстровані африканські компанії та зі зручною системою пошуку. У спадному списку Activity[26 – Вид діяльності (англ.)] вибрала розділ GUARDING & SECURITY[27 – ОХОРОНА та БЕЗПЕКА (англ.)], а в переліку Country[28 – Країна (англ.)] – країну South African Republic[29 – Південно-Африканська Республіка (англ.)]. У відповідь на запит система видала список із майже сорока приватних охоронних організацій, розкиданих по всій території ПАР. Біля кожної компанії висвічувався номер телефону, зрідка під назвою стояла поштова адреса й e-mail.

Лаура пробігла очима результат пошуку. Не знайшовши жодної назви на зразок «RH Security Services» чи «Rhino Headhunter & K°», зрозуміла, що цього місяця їй доведеться заплатити за телефон, напевно, вп'ятеро більше ніж зазвичай. Зрештою взяла мобілку, довго крутила її в руках, обдумуючи план розмови, після чого, ледь насупившись, набрала перший номер зі списку.

– Вітаю, мене звати Лаура Дюпре, і я сподіваюся, що ви зможете мені допомогти. Приблизно п'ять років тому я працювала консультантом у науково-дослідній організації на півночі Чилі, яка користувалася послугами вашої компанії. На нас працювала група ваших охоронців на чолі з Ріно Хедхантером. Ми хотіли б знову їх найняти.

Лаура дуже неохоче називала рік і місце подій. У серпні 2009-го на півночі Чилі загинули всі бійці, що приїхали разом із Ріно до Атакамі, тож жінка боялася, що працівник, на якого вона натрапить, не схоче її слухати, щойно втямить, що розмовляє з людиною, опосередковано причетною до загибелі дев'ятох своїх колег 2009-го. Французенка насилу згадала імена чорношкірих охоронців: Френкі, Джеро, Нахас, Ндонга, Сем, Готто, Марті та

Ті-Джей. Дев'ятого вона не знала. Той гереро[30 - Гереро - африканський народ, що проживає в Намібії, Анголі та Ботсвані, чисельність на сьогодні - 240 тисяч осіб. Інша назва - мбанду.] загинув до того, як вона прибула до пустельних лабораторій.

У більшості компаній відповіли, що не ведуть бізнес за кордоном і не відряджали своїх працівників за межі Південно-Африканської Республіки. Дехто казав Лаурі, що вона помилилася: Ріно Хедхантер у них не працював і не працює, після чого розривав зв'язок. Три номери телефонів виявилися недійсними, а ще за двома ніхто не озвався.

Після тридцятого невдалого дзвінка Лаура подумала, що її задум абсолютно марний. Ріно або працював нелегально, називаючи «фірмою» ватагу голворізів, що трималася на чесному слові, або відмовився надавати контакти для «Yellow Pages of Africa», або взагалі закрити компанію кілька років тому і тепер займається іншим видом «бізнесу».

Лаура зняла окуляри та потерла пальцями очі. Боліла спина. Французенка почувалася пригніченою та безпорадною. Вона не знала, що робитиме далі, якщо їй не вдасться знайти Ріно. Тимур був важливішим. Та без Хедхантера пхатися до Екватору зовсім не хотілося. А щось у її серці підказувало, що пхатися туди доведеться.

Випивши кави та відпочивши, Лаура все ж вирішила завершити почате та зателефонувати до охоронних фірм, що залишилися. Тридцять першою в списку йшла компанія з назвою «Bronkhorst S.S.» із Преторії.

- «Bronkhorst Security Services» слухає, - після другого гудка з трубки долинув легкий і шовковистий чоловічий голос. Лаура зауважила, що голос більше пасував би SPA-салону чи якому-небудь сервісу з доставки квітів.

- Вітаю, мое ім'я Лаура Дюпре, і я сподіваюся, що ви зможете мені допомогти... - жінка машинально проговорила завчений текст до кінця, - ...ми б хотіли знову найняти Ріно Хедхантера.

- А для чого саме він вам потрібен? - недоречна шовковистість поступилась місцем настороженій іжакуватості.

Лаура настільки налаштувала себе на відмову, що не одразу збагнула, що почула у відповідь. Після кількасекундної мовчанки вона перепитала:

- Хто?

- Ріно Хедхантер.

Цього разу жінка відреагувала не затнувшись:

- Я вже пояснила вам: мій бос працював із Ріно 2009-го. А зараз хоче найняти його знову.

- Ріно більше не працює.

Лаура спробувала надати голосу солідності та таємничості. І їй удалося б, якби не скажений французький акцент:

- Ми готові зробити пропозицію, від якої він, гадаю, не зможе відмовитися. - «О, так, Ріно, коли почує цю пропозицію, від щастя, напевно, намотає кишки мені на голову».

- Ви не зрозуміли. Ріно не працює взагалі: п'ять років тому він пішов із бізнесу. Я взагалі не розумію, чому ви телефонуєте до нас. Хедхантер ніколи не мав стосунку до «Bronkhorst Security Services». У нього була власна компанія.

Лаура вирішила частково відкритися:

- Якщо щиро, то я не знаю назви компанії Хедхантера, - а потім почала вгадувати: - На той час я... ну... я ще не працювала зі своїм теперішнім босом, а 2011-го в нас згоріли всі сервери, тому жодних записів не лишилося. Я намагалася відшукати Ріно, телефонуючи до всіх охоронних компаній Південно-Африканської Республіки, зареєстрованих на сайті «Yellow Pages of Africa». Але наразі нічого не знайшла.

- Не дивно, що ви нічого не знайшли. Компанію Ріно було зареєстровано в Намібії.

«От чорт! - Лаура придушила в зародку розчароване зітхання. - Звідки я могла знати?»

- А вам відомо, де Ріно зараз? - злякавшись, що запитання вийшло надміру настирливим, французенка швидко додала: - Я не прошу у вас адресу. Достатньо хоча б e-mail... - чоловік у трубці мовчав. - Або ви могли б переказати йому, що телефонувала Лаура Дюпре, просто переказати. Він мусить мене пам'ятати.

- 2014-го Ріно виїхав до Намібії. У мене є номер телефону, за яким його можна знайти. Ми колись працювали разом, тож, виїжджаючи з Південної Африки, здоровань залишив контакти, щоб зв'язатися у разі чого. Зачекайте.

Її серце смикнулося, наче від легкого удару струмом, серцебиття пришвидшилося. Ледь не впустивши трубку, Лаура потягнулася за ручкою та записником.

За кілька секунд чоловік повернувся:

- Записуйте: 067-30-36-14. Код Намібії - 264.

- Це його приватний номер?

- Я цього не казав. Це номер телефону католицької місії у Грутфонтейні, Намібія.

Лаура сторопіла:

- Ви з мене насміхаєтесь?

- Анітрохи.

- Е... Ви впевнені, що ми говоримо про одного й того самого Ріно Хедхантера?

Судячи зі зміни тембру, чоловік на протилежному кінці дроту посміхнувся:

- Звісно, що не впевнений. Звідки мені знати, про кого ви запитуєте?

- Двометровий здоровань, білий, широкі плечі, брюнет. Накачаний. Багато й смачно лається.

- Ну... - під опис підпадало чимало південноафриканців.

- Шрам! - несподівано згадала Лаура. - Глибокий шрам на щоці, що тягнеться аж до підборіддя. А ще татуювання на лівому... ні, пробачте, на правому плечі - носоріг, що мчить уперед, нахиливши голову.

- Тоді це Ріно, без варіантів, - упевнено підтвердив чоловік. - Двох таких Африка не витримала б.

- І... - Лаура завагалася. - Він відповідь за номером, що ви мені продиктували?

- Можливо. Я не телефонував за ним, але, повторю, Ріно запевнив, що його можна буде знайти за цим номером. Зателефонуйте, дізнайтесь. У будь-якому разі це все, що я маю.

- Дякую, ви дуже мені допомогли!

- Радий чути. На все добре, - у динаміку залунали короткі гудки.

Відразу телефонувати вона не стала. Спочатку, не випускаючи телефону, схилилася над клавіатурою, відкрила Google й у рядку запитів набрала Grootfontein. Швидко пробігла очима дві перші статті, переглянула кілька фотографій. Грутфонтейн виявився невеликим, напіваграрним, вічно заллятим сонячним саявом містечком на північному заході Намібії з населенням 24 тисячі жителів.

Лаура зиркнула на папірець із записаним номером і почала натискати на кнопки. Після сьомого чи восьмого гудка їй із гідністю, без поспіху відповіли:

- Алло.

- Доброго дня, пане! Я говоритиму англійською?

- Ја, мефрау, - неквапливий співрозмовник почав відповідати на африкаансі, проте до кінця фрази виправився та перейшов на англійську: - Я вас слухаю.

- Мое ім'я Лаура Дюпре. Чи можу я поговорити з Ріно Хедхантером?

Із трубки долинуло театральне покашлювання, після чого чоловік невпевнено уточнив:

- Вам потрібен преподобний Ріно Гроббелаар?

- Ні, ні! Я шукаю не препо... - Лаура затнулася. Вкотре згадала, що п'ять із лишком років тому, впродовж атакамської кризи, жодного разу не чула справжнього прізвища Ріно. Гевал, що називав себе Хедхантером, цілком міг бути Гроббелааром. Але преподобний? Нісенітниця! Співрозмовник цього, певна річ, не бачив, проте її кругле обличчя витягнулося. - Я перепрошую, як-як ви сказали?

- Я погано розчув прізвище, що ви назвали. Можу покликати преподобного Ріно Гроббелаара, якщо це той, кого ви...

- Преподобного?

- Ја, мефрау.

Востанне вона бачилася з Ріно на початку вересня 2009-го. Відтоді минуло п'ять років і чотири місяці. Теоретично - якраз достатньо, щоб закінчити духовний коледж і отримати бакалавра чи навіть магістра з теології.

Теоретично.

«Здуріти можна».

- У вас справді немає інших Ріно?

- Запевню вас - ні, немає, мефрау.

- Ну, тоді кличте Гроббелаара.

- Зачекайте хвилинку.

Спливло три чи чотири хвилини, перш ніж у трубці пролунало:

- Преподобний Гроббелаар слухає.

Лаурі вистачило першого почутого складу, щоб упізнати рокітливий грудний голос велетня.

- Ріно? - ім'я злетіло з її уст радше зойком, аніж вигуком.

У трубці зашурхотіло. Велетень не відповів. Лаура притиснула трубку до вуха, намагаючись за скрипучим шемранням завад угадати реакцію колишнього найманця.

- Ріно, це ти?

- Так, - нарешті озвався він. Останні сумніви розвіялись - то був Ріно Хедхантер.

- Це я - Лаура. Пам'ятаєш мене? Лаура Дюпре, психіатр. Пустеля Атакама, «NGF Lab», серпень дві тисячі дев...

- Я впізнав тебе, Лауро, - слова прогуркотіли, наче валуни схилом урвища, але початкова стримана привітність зникла.

Лаура не зважала, тішачись із того, що змогла так легко відшукати Хедхантера:

- Чудово! Як ти? Що ти робиш у католицькій місії у Груп... Груд...

- Грутфонтейні.

- Байдуже. Я ледве знайшла цю діру на карті. Що ти там робиш?

- Служу, Лауро.

- Кому?

- Господу.

Француженка пирснула:

- Ріно, це в тебе, типу, прикриття? Ви там тягаєте героїн з Анголи чи щось таке?

- Не глузуй із моєї віри, Лауро! - гримнув Хедхантер; жінці довелося відхилити трубку від вуха: слова з тупим скрегогом розривали повітря. - І не глумися: Господь осміяний бути не може!

Після останньої фрази Лаура прикусила язика. Голос належав Хедхантеру, але промовлені слова - ні. Ріно ніколи так не говорив, він просто не міг так говорити. Дисонанс виходив настільки потужним, що Лауру, наче вогкою павутиною, обплутало відчуття дискомфорту та розгубленості. Долаючи збентеження, вона перепитала:

- Ріно, це точно ти?

- Так.

- І ти це серйозно? Ти тепер справді ПРЕПОДОВНИЙ?

- Так.

- Повірити не можу, - вона ледь стрималася, щоб на початку фрази не бовкнути «чорт забирай». - Пробач, я... просто я не очікувала. І чим ти там займаєшся?

- Допмагаю дякону римо-католицької місії у Грутфонтейні мінхееру[31 - Мінхеер (африкаанс) - містер, пан, звертання до чоловіків у Намібії та ПАР.] Кулутве: збираю пожертви для добудови нових класів у місцевій початковій школі, щовівторка та шоп'ятниці розказую дітлахам у дитсадку про Бога, іноді читаю проповіді та відправляю виїзні меси у Блистрьомі, Отжітууо чи Маріабронні[32 - Невеликі фермерські поселення довкола Грутфонтейна.]. Недільну месу в Грутфонтейні мені поки що не довіряють.

Лаура надсилу вірила в те, що чує.

- Ріно, - несподівано вона розсердилася, що Ріно на неї нагримав, - ти себе в дзеркало бачив? Діти під час твоїх лекцій про Бога хоч не пісяються

від страху? Ні? Мені чомусь здається, що нацисти про свої концтабори переповідали б веселіше. Й узагалі, якщо я не помиляюся, преподобний – це святий. Хіба не так? Праведний. Безгрішний. Я не знаю, як тобі ще пояснити. Із тебе ж преподобний, як із гівна торпеда!

Хедхантер засопів, образився. Лаура приготувалася до вибуху, навіть примружилася, очікуючи на потік убивчої та зубодробильної африкандерської лайки, присмаченої чи то німецькими, чи то голландськими словами, від якої нормальним людям закладає вуха та зводить щелепи, проте Ріно стримано відказав:

– Шляхи Господні незбагненні.

– Ага, – тільки й витиснула француженка.

– Чого тобі треба, Лауро? Я не хочу розворушувати спогади п'ятирічної давності, ти сама знаєш, наскільки вони неприємні.

– На жаль, я телефоную якраз для того, щоб їх розворушити, – кілька секунд жінка думала, із чого почати. Усвідомивши, що за раз розповісти все не вдасться, коротко випалила: – Ріно, воно повернулося.

– Ти про... – чоловік недоговорив, несвідомо викрививши губи. Перед очима постав термінал Міжнародного аеропорту «Артуро Меріно Бенітес» у Сантьяго, Тимур і Лаура, що пліч-о-пліч прямують на посадку; крізь товщу сотень днів, що минули відтоді, пробився притлумлений звук із підвішеного над рядами крісел у залі очікування телевізора, і Ріно, наче наяву, почув дикторку, яка голосом, що зривався, розповідала про звіряче вбивство одинадцятьох селян у супермаркеті гірського селища Уюні на півдні Болівії, яке сталося напередодні. Хедхантер пригадав, як звів голову та побачив на екрані розповсюджуваний болівійською поліцією фоторобот підозрюваних – двох малолітніх близнюків, двох вишкребків, яких уже не мало би бути серед живих, – двох уцілілих ботів із лабораторного комплексу «NGF Lab». Упродовж п'яти років він нікому не проговорився про малюків, котрим пощастило врятуватися з пустелі.

– Так, Ріно. Так, – Лаура несамохіть підвищила голос і доказала, карбуючи кожен склад: – Воно повернулося. Ця триклята примарна потвора якимось чином ожила.

Ріно повільно видихнув і повторив:

– Шляхи Господні незбагненні.

Що по-справжньому приголомшило та зачепило Лауру – це не безглуздість чи недоречність останніх слів, а тон, яким їх було вимовлено. Хедхантер не здивувався. Здавалося, неначе він знав, що одного дня Лаура зателефонує йому, ніби всі ці п'ять років чекав на її дзвінок, а тому, почувши звістку про непоясненне відродження психоістоти, сприйняв її як належне.

– Ти не здивований, – похмуро констатувала Лаура.

– Ти впевнена стосовно того, що сказала? – запитав про своє Ріно.

- Так.

- Де?

Француженка повела бровою. Жінка очікувала запитань про те, звідки вона дізналася про повернення кошмару, що тероризував їх в Атакамі, а не розпитувань, де саме це сталося.

- В Еквадорі.

Хедхантер гмикнув:

- О! - і перепитав: - В Еквадорі?

- Ага.

- Звідки воно взялося в Еквадорі?

- Я не знаю, Ріно, - Лаура знову злостилася, дратувалася, що розмова розгорталася не так, як вона очікувала. - Ми маємо зустрітись та вирішити, що робити. Ми повинні щось вирішити! В усьому світі ніхто, крім нас із тобою й українця, не усвідомлює, що насправді відбувається.

- Так, ти маеш рацію, треба зустрітись і поговорити, - голос Хедхантера їй геть не сподобався. Загрозливі нотки щезли, і те, що проступило замість них, нагадувало страх. - Я зараз живу в Грутфонтейні, це містечко за чотириста кілометрів на північ від столиці Намібії Віндхука. Мій будинок - відразу за церквою на Джаспер-руд. Блискуча, темно-синя черепиця - не помилился, він тут один такий. Дороги у нас хороші. Можеш винайняти автомобіль в аеропорту Віндхука і через шість годин будеш у місії, - Хедхантер зітхнув і додав: - Пробач, але в мене немає грошей на переліт до Франції.

- Гаразд. Без проблем. Я вилечу найближчим рейсом.

- Як знаєш.

Лаура невдоволено форкнула. Він не запитав, коли вона прилетить. Не запитав, чи привезе із собою Тимура. Навіть не поцікавився, чи вона вже говорила з українцем.

- Не схоже, що ти закотив рукави та рвешся рятувати планету.

- Для всього свій час, і година своя кожній справі під небом[33 - Екклезіяст 3, 1.].

«Що за?..»

Лаура раптом пригадала один із тих жахливих днів наприкінці серпня 2009-го, коли ситуація давно вийшла з-під контролю, але вони з Тимуром, Ріно, Ральфом Доєрнбергом і Аланом Грінлоном уперто вдавали, що тримають палець на пульсі подій. Того ранку вона йшла коридором житлового корпусу і несподівано вловила запах диму, що пробивався з кімнати Кацуро Такеди, адміністратора комплексу «NGF Lab». Побоюючись пожежі, Лаура прочинила

двері та побачила японця, який, присівши навпочіпки посеред спальні, просто на підлозі допалював зошит у цупкій обкладинці. Француженка відразу впізнала щоденник Вадима Хорта, українського програміста, який загинув від рук ботів незадовго до прибуття в лабораторію Тимура Коршака. Вадим першим збагнув, що внаслідок надмірної електричної стимуляції з голів піддослідних малюків вилізло щось таке, чого там не мало би бути, якась незрозуміла та на початку напрочуд наївна форма свідомості. Він спробував спілкуватися з тією сутністю. Спершу це скидалося на гру, яка, втім, незабаром завершилася катастрофою. Той щоденник міг багато чого прояснити і тим самим урятувати чимало життів. Лаура закричала, кличучи на допомогу. На її крики до кімнати прибіг Тимур Коршак, за ним увірвався Ріно Хедхантер. Зрозумівши, що й до чого, українець кинувся гасити рештки зошита, а Хедхантер налетів на молодого японця. Схопивши Кацуро за шию, Ріно почав бити того головою об стіл. На той час із дев'яти бійців, що приїхали в Атакаму разом із Хедхантером, шестеро загинуло в сутичках із ботами, один лежав поранений у лазареті, а двоє зникли безвісти в пустелі (інакше кажучи: або загинули, або заразилися наноагентами, що було значно гірше, ніж просто загинути), відповідно, із мотивацією в Ріно проблем не було. Лаура чудово пам'ятала, як Хедхантер, озвіривши, вдовбував чорняву голову японця в поверхню письмового стола, як гевал бив, бив і бив, доки Такеда не припинив пручатися, а на столі не утворилась обрамлена мазками крові чималенька вм'ятина. Слухаючи Ріно зараз, вона не могла збагнути, як двометровий велетень, що наводив жах на всіх учених у «NGF Lab», докотився до того, щоб зачитувати напам'ять цитати з Біблії. Невже за п'ять років Хедхантер перетворився на безхребетного слимака?

- Ріно, у тебе все нормально... з головою? - її план «порятунку світу» розсипався на очах, танув, неначе піщаний замок під неухильним натиском прибою. Насправді Лаура Дюпре не мала нічого проти несподіваного перевтілення Ріно, просто на цей момент їй був потрібен нахрапистий і відчайдушний зірвіголова Хедхантер, а не вайлуватий преподобний Гроббелаар, що у відповідь на ляпас підставлятиме другу щоку.

- Так, Лауро. Приїзди. Я чекатиму. Приїжджай, і ми все обговоримо.

XIII

Понеділок, 12 січня, 17:49 (UTC +1).

Грутфонтейн, Намібія

Сутінки густішали, а разом із ними й хмари немовби ближче притискалися до землі. Ріно вийшов із прибудови, де знаходився кабінет секретарки, місіс Емілії Ворстер, і підсобне приміщення католицької місії, та присів на одну з лав, що підпирали південну стіну яскравої, нещодавно пофарбованої в жовте церковки. Склав руки, згорбився та сховав долоні між колінами.

Страшенно хотілося вилятися.

А ще десь глибоко в животі утворилася та поступово набирала обертів крижана кулька, ніби кинутій у воду камінь, поширюючи тілом холодні хвилі страху. Ріно не думав, що коли-небудь знову відчує його морозне поколювання. Страх... Чоловікові не подобалось, як крижані щупальці розповзаються тілом, сковують кінцівки, тягнуться до горла, але він нічого не міг із цим удіяти. Та найгірше – Ріно Гроббелаар передбачав, що так буде. Усі ці п'ять років знав: те, що трапилося на Ель-Татіо[34 – Ель-Татіо (ісп. El Tatio) – високогірне плато з гейзерами в Андах на півночі Чилі, висота – 4 200 метрів над рівнем моря.], – ще не кінець.

Після повернення з Атаками Ріно спати не міг, постійно згадував про двох ботів, чий фоторобот побачив у аеропорту Сантьяго-де-Чилі. Щоночі, уві сні, він раз у раз повертався до печери на плато Ель-Татіо, де разом із Тимуром Коршаком розстрілював малюків, котрі звивалися в екстазі, а протягом дня намагався уявити, що роблять ті двоє, яким пощастило втекти. Скількох іще людей вони вбили? І скільки ще вб'ють? Кілька тижнів Ріно стежив за новинами, вишукуючи звістку про нові жорстокі вбивства у Чилі, Перу чи Болівії, але малюки наче крізь землю провалилися. Із часом гевал припинив про них думати. Вирішив, що вцілілі близнюки померли з голоду, або сконали від нестачі альдостерону[35 – Альдостерон – гормон кори надниркової залози. Забезпечує регуляцію водно-сольового обміну між зовнішнім і внутрішнім середовищем людини. Під впливом альдостерону в організмі відбувається затримування хлоридів і води, він сприяє збільшенню об'єму крові та підвищенню артеріального тиску. Нестача альдостерону спричиняє різке погіршення стану організму.], або замерзли в болівійських Андах. Ріно остаточно заспокоївся, коли на початку жовтня 2009-го натрапив у Інтернеті на статтю про те, що в горах Болівії бекпекери з Бельгії знайшли тіла двох юнаків, які заблукали та померли від виснаження. Стаття не мала фотографій, і Ріно напевно не знав, чи були ті юнаки близнюками (та білошкірими врешті-решт), але примусив себе повірити, що отримав підтвердження загибелі останніх ботів. Йому страшенно хотілося в це вірити.

Тож у жовтні 2009-го неспокій від того, що парочка вирощених у «NGF Lab» ботів досі розгулює на волі, минув, зате нічні жахіття не зникли. Взимку 2009–2010 років кошмари стали нестерпними. Ріно боявся засинати, а якщо й провалювався у сон, то за півгодини прокидався з репетом і криками. Чоловікові снилося, що боти, яких він розстрілює в печері на плато Ель-Татіо, оживають. Він стріляє швидше, на його очах шріт із дробовика шматує хлопчаків, із кожним пострілом вириваючи шматки м'яса з їхніх тіл, однак малюки якимось дивом утримуються на ногах і продовжують напосідати. Ріно стріляє та перезаряджає, стріляє та перезаряджає... доки не закінчуються набої. Боти – зі скажено перекошеними обличчями, палаючими чорними очима, з ніг до голови у крові – навалюються на нього, втоптують у землю, а тоді, повиймавши з ран нутроші, пхають їх Ріно до рота. Ріно прокидається, горлає, дере пальцями горло, іноді навіть блює, проте не може позбутися відчуття того, як закривавлені уривки шкіри та ще теплі шматки хлоп'ячої плоти...

(кишок)

(кишки – це не просто плоть, фелла, о ні, кишки – це кишки!)

...сповзають униз стравоходом.

Замучений кошмарами, покинутий усіма, Ріно запив. Якогось дня він набрався до безпам'яті та ледь не загинув, похлинувшись власним блювотинням у канаві обіч шосе, що вело до Столової гори[36 – Столова гора (африкаанс Tafelberg) – гора з плоскою вершиною, розташована неподалік міста Кейптаун у ПАР, одна із його візитівок. Поруч знаходяться піки Дванадцяти Апостолів, Диявола та Лев'ячої Голови. Висота – 1 085 метрів.]. Його випадково врятував служитель однієї з католицьких церков Кейптауна, який проходив повз, прямуючи додому. Ріно прихистили у притулку біля церкви. Чоловік оклигав і несподівано виявив, що в храмі кошмари більше не мучать його. Наприкінці літа 2010-го, провівши півроку серед священників і їхніх прислужників, Ріно Гроббелаар ударився в релігію та вирішив, що час спокутувати гріхи. У вересні 2010-го чоловік вступив на навчання до коледжу Святого Августина в Йоханнесбурзі, який успішно закінчив 2014-го, отримавши ступінь бакалавра з теології. Тікаючи від спокус великого міста, Ріно виїхав до Намібії, осів у невеликому місті на півночі країни та згодом став помічником диякона місцевої католицької місії. Ріно не був священником. Для цього після коледжу потрібно закінчити Національну семінарію ім. Святого Івана Віаннея у Преторії. На цей момент, як і преподобний Кулутве, Ріно Гроббелаар займав найнижчий щабель священної ієрархії – був простим дияконом, – однак серйозно замислювався над тим, щоб колись у майбутньому зійти вище.

Точніше замислювався до того, як поговорив із Лаурою Дюпре. Зиркнувши на міцно стиснуті долоні, Ріно Гроббелаар відчув, як нечестиве бажання вилається, викричатися стало корком у горлі. Потилиця та шия засвербіли, кров застугоніла у скронях – так йому хотілося підскочити, зацідити ногою по лаві, роздубати її, закинути ген у кущі за дорогою, а потім задерти голову та, не добираючи слів, виплюнути в небо все, що нуртувало всередині, – так, як робив це колись.

Ріно стримався. Заплющив очі та згадав одну з настанов диякона Стівена Кулутве: «Нехай із ваших вуст не виходить жодне гниле слово, а лише добре, яке в разі потреби може зміцнити[37 – До Ефесян 4, 29.]».

І повторив уголос:

– Нехай із ваших вуст не сходить жодне гниле слово, а лише добре, яке... яке в разі потреби зміцнить... чи може зміцнити.

Але чому ці слова, такі гарні та правильні, насправді не зміцнюють і не допомагають? Чому йому досі хочеться волати так, щоб аж іскри летіли і повітря плавилось від лайки? Ріно почувався курцем, який покинув палити, п'ять років не торкався цигарок і раптом, після того, як віддубасив застуканого в ліжку дружини коханця, вловив ніздрями аромат запашної цигарки.

Сонце сідало, захмарене небо на мить стало сіро-блискучим, як ртуть.

«Потрібно було залишитися і добити їх тоді, – подумав він. – Знищити, поки вони були слабкими та наляканими. А тепер...»

Тепер уже нічого не зміниш.

Преподобний Ріно Гроббелаар підвівся. З півночі долинув відгомін грому. Питьма повільно сунула зі сходу.

Ріно був людиною твердих рішень і дії. Приймавши рішення, він більше не гаяв часу на непотрібні сумніви, спрямовуючи всю енергію на досягнення мети. Так було завжди: під час громадянської війни в Анголі, в пустелі Атакама 2009-го, ба навіть чотири роки тому, коли гевал надумав вступати до коледжу Святого Августина (із грецькою трохи не склалося, зате решту предметів, серед яких – політологія, етика, філософія, теологія та гомілетика, здоровань склав на відмінно). От і тепер Ріно знав, що має чинити.

Випроставшись, він промацав пальцями біцепс на лівій руці. Об'єму той не втратив, однак м'язи здавалися податливими та безформними. Ну що ж, це не смертельно, все можна швидко виправити. Лаура прилітає в четвер, може, навіть у середу, і кількох днів точно не вистачить для того, щоб повернути собі форму. «Ну, й що з того? – міркував Ріно. – Починати все одно треба. Що раніше, то краще».

Чоловік зайшов до будинку, де жив, без поспіху скинув сорочку та штани, замість них одягнув легку футболку з обрізаними рукавами та шорти, взувся у кросівки та повернувся на вулицю. Повітря обважніло від вологи, далеко на півночі затушований сутінками горизонт затулила суцільна стіна дощу – напевно, не найкращий час для стаерських пробіжок, – але преподобному було начхати.

– Що раніше, то краще, – гевал кілька разів удихнув на повні груди та порухав угору-вниз маслакуватими плечима, розминаючи м'язи трапеції, шиї та спини. – Три кілометри, – прошепотів він. – Окей, два. І півгодини на перекладині. – Ріно покинув палити ще в коледжі, але йому вже давно за сорок, тож у перший день рекорди, мабуть, ставити не варто. Лаура не зрадіє, якщо дізнається, що за день до її прильоту він гепнувся з інфарктом посеред вельду[38 – Вельд – африканський степ.]

Ріно Гроббелаар востаннє шумно видихнув і, нахиливши голову, підтюпцем побіг назустріч дощу.

XIV

Понеділок, 12 січня, 18:07 (UTC +1).

Париж, Франція

Laura Dupre? 18:07pm

Ріку, пробач, я б убила за можливість побувати на концерті Шора, тим більше на таких місцях, але сьогодні не можу. Даруй...

Rick Howey 18:08pm

Як щодо вечері? У середу ввечері. Вибирай: «Guy Savoy», «Pierre Gagnaire» чи «L'Astrance».

Лаура ледь не сповзла під стіл. Вона нарешті збагнула, що Хоуві закохався: «Pierre Gagnaire» є одним із найкращих і найдорожчих ресторанів не лише в Парижі, але й у світі, вартість вечері в ньому – від 350 євро на людину; «Guy Savoy» 2002-го отримав три зірки Мішлена. Про «L'Astrance» Лаура нічого не знала, але припускала, що понтів у ньому не менше, ніж у двох попередніх. Ніде правди діти, її тишило усвідомлення, що – якби захотіла – могла б залишити чванькуватого британця без штанів, але зараз було не до того. На той момент Лаура завершувала купівлю авіаквитків до Віндхука. Наступного дня о 16:40 рейсом AF1118 компанії «Air France» вона вилітає до Франкфурта, звідки о 20:10 літаком «Air Namibia», рейс SW286, попрямує до Віндхука.

Laura Dupre? 18:15pm

Я б із задоволенням, справді. Але в середу я вже буду в Намібії.

Rick Howey 18:15pm

Навіщо ти летиш до Намібії?

Laura Dupre? 18:16pm

Рятувати світ.

Лаура закрила вкладку з Facebook, щоб уникнути виснажливої та безглуздої розмови. Взяла до рук мобільний телефон, відшукала номер Тимура Коршака та натиснула клавішу «Виклик». Гудки пішли відразу, отже, принаймні номер дійсний. Через кілька секунд у динаміку пролунало невпевнене:

– Алло.

– Привіт, – сухо озвалася французенка.

– Це-е... це ти?

Він упізнав одразу.

– Так, Тимуре, це я – Лаура.

- Ого! Як ти? Стільки часу не чулися!

«Рано радієш».

- Я в нормі, ніби в нормі, а ти... взагалі ти можеш зараз говорити?

З її тону Тимур збагнув, що трапилося щось недобре, і відповів без запалу, тихіше:

- Так. Я тебе слухаю.

- У мене, на жаль, погані новини.

Лаура, як і в розмові з Ріно, не знала, з чого почати. Фрази, що крутилися на язиці, дратували своєю банальністю.

- Що сталося?

- Воно повернулося. Я вже розмовляла з Ріно, а тепер телефоную тобі.

- Що повернулося? - українець чи то не розумів, чи то вдавав, що не розуміє. Лаура схилилася до другого.

Жінка зітхнула:

- Психістота.

- Ти думаєш, що говориш? Як? Звідки воно повернулось? Ми ж убили їх усіх, а янки зрівняли із землею лабораторію, - Тимур докладав чимало зусиль, щоб не виявити справжніх емоцій, які крижаними клешнями стиснули горло, але швидкість, із якою слова вилітали з рота, і слов'янський акцент, який раптово посилювався, зводили всі намагання нанівець. - Лауро, це якась...

- Бачив новини про спалах насильства на півдні Еквадору та про те, що причиною, ймовірно, є невідомий вірус чи бактерія?

- Ні.

Француженка прищмокнула.

- Я справді не бачив, - запевняв Тимур, - щось чув про масовий викид риби та китів у тій місцині, але нічого про спалах насильства. Не думаю, що новини про далекий Еквадор аж так цікаві українським телеканалам.

«Такі новини мали б зацікавити», - подумала Лаура.

- Загалом протягом кількох останніх днів у еквадорському Гуаякілі відбулося різке зростання кількості тяжких злочинів. Люди без усілякої пояснюваної причини втрачали розум, кидалися на близьких, нападали на просто перехожих. Причому нічим не вмотивовані напади агресії траплялися однаковою мірою в представників різних верств - і серед бідноти, і серед заможних громадян. За три дні в Гуаякілі скоїли більше убивств, ніж в усьому Еквадорі протягом трьох місяців. Зрештою поліція мобілізувалася,

та ситуацію вдалося взяти під контроль: усіх чи, напевно, більшість божевільних переловили та доправили до «Instituto de Neurociencias»...

- Це що таке?

- Неврологічний інститут, місцева «психушка».

- Окей. Що далі?

- В «Instituto de Neurociencias» працює Антоніо Арреола, мій колишній одногрупник. Саме до нього звозили в'язаних психопатів. Тоні зателефонував мені сьогодні вранці, щоб поділитися враженнями та попросити поради. Каже, що ніколи такого не бачив. Ситуація, хай як це абсурдно звучить, скидається на епідемію повільного перетворення жителів півдня Еквадору на зомбі. Антоніо перерахував мені симптоми: страшенний головний біль, кровотеча з носа та очей, потьмарення свідомості з дуже нечастотними та нетривалими періодами рецесії, болюча реакція на магнітне поле. Й основне - у його хворих однакові галюцинації, вони всі...

- Я зрозумів, Лауро, - урвав її Тимур. - Навіщо ти телефонуєш? Який стосунок еквадорська епідемія зомбі має до психоістоти?

Жінка ледь стрималася, щоб не викрикнути: «Невже ти досі не втямив?»

- Ці люди... ну, психи, яких утримують в «Instituto de Neurociencias» і з якими зараз працює Тоні... вони в один голос кличуть когось на ім'я Тимур.

Лаура Дюпре усвідомлювала, що Тимур Коршак навряд чи стрибатиме від радощів після її слів, але настільки полум'яної реакції не очікувала.

- ЙДИ НА ХРІН! - випалив українець і поклав трубку.

XV

Понеділок, 12 січня, 18:37 (UTC - 5).

Міжнародний аеропорт Маямі.

Маямі, штат Флорида, США

- Усе нормально, капітане?

П'ятдесятидворічний Аріель Домінго Квінтана, другий пілот рейсу XL516 компанії «LAN Ecuador», що летів із Кіто до Маямі, скося зиркнув на Мігеля Суеро, свого найкращого друга, із яким не розлучався від часу служби в еквадорських ВПС. Мігель Суеро займав ліве від Аріеля капітанське крісло. Аріель Домінго був на шість років старшим і точно не менш

досвідченим за свого товариша, тож мав би давно стати командиром одного з лайнерів «LAN Ecuador», проте досі літав у правому кріслі. Спочатку 2004-го у дружини Аріеля діагностували рак, і лікування, що тривало три з лишком роки – до самої її смерті, відібрало забагато часу та сил, а невдовзі по тому через проблеми з важкими наркотиками Аріель відправив до реабілітаційної клініки старшого сина. Чоловікові просто ніколи було займатися кар'єрою. 2008-го Квінтана нарешті виявив бажання пройти атестацію, однак отримати погони з чотирма золотистими смужками завадила чергова економічна криза, яка восени того року докотилася до Еквадору. Як і десятиліття тому, найбільше постраждав банківський сектор, «здулося» кількадесят страхових компаній, люди почали менше літати, і керівництво «LAN» натякнуло Аріелю, що в найближчі п'ять-шість років компанія не розширятиметься, дай Бог «утримати в повітрі» той флот, що вже є, а отже, нові командири екіпажів їм точно не знадобляться. Більшість капітанів, що працювали у «LAN Ecuador», була приблизно того ж віку, що й Квінтана, здебільшого – навіть молодшими, тож сподіватись, що хтось із них найближчим часом склеїть ласта та звільнить місце, не доводилося. Квінтана вирішив не йти з компанії, якій віддав більше двадцяти років життя, та поступово змирився з тим, що до пенсії літатиме в кріслі другого пілота. Зважаючи на все це, звертання «капітане» в устах Аріеля зазвичай мало напівжартівливий, удавано зневажливий відтінок. Зазвичай, але не сьогодні. Дивлячись на Мігеля Суеро, другий пілот занепокоєно сунувся.

– Я в нормі. Все добре, – нечітко відповів Мігель Віктор Суеро.

От тільки Аріель Квінтана розумів, що його напарник каже неправду. Суеро виглядав хворим і якимось несфокусованим ще у залі відпочинку членів екіпажу аеропорту Гуаякіля, де вони очікували на найсвіжіші метеорологічні звіти про погодні умови на шляху до Кіто та Маямі. Шкіра на його щоках набула попелясто-сірого відтінку та звисала, неначе намокла постільна білизна. Потискаючи колезі руку, Аріель здивувався, настільки гарячою та сухою була долоня в Мігеля, а ще в момент привітання вловив терпкий запах і з відразою та ще більшим здивуванням усвідомив, що капітан Суеро – фанатичний чистьоха та педант – щонайменше два дні не ставав під душ. Квінтана запитав товариша, як той почуввається, на що Суеро знизав плечима, несамохіть скривив верхню губу та пробубнів щось про проблеми зі шлунком.

На передпольотному брифінгу Мігель Суеро відзначався небагатослівністю, говорив невиразно та неохоче, майже не розтуляючи рота. Голос долинав, наче крізь вату. Квінтана подумав, що так, напевно, розмовляють пірнальники під водою: ледь розтуляючи губи, щоб не випускати з легенів дорогоцінне повітря.

«Boeing 767», яким вони летіли спочатку до Кіто, а звідти – до Маямі, прибув до столиці Еквадору з Мадрида о 10:40 ранку. Квінтана та Суеро перекинулись кількома словами з екіпажем, який вів лайнер із Європи (якщо бути точним, то спілкувався лише другий пілот, капітан Суеро не зронив ні слова), після чого, не виявивши проблем, офіційно «прийняли» літак і почали готуватись до вильоту.

На брифінгу в аеропорту Квінтана із Суеро домовились, що під час сьогоднішнього рейсу Квінтана здійснюватиме зліт із Гуаякіля та посадку в кінцевому пункті призначення, тобто у Міжнародному аеропорту Маямі, а Суеро відповідатиме за проміжну посадку та виліт з аеропорту Кіто. Зліт

пройшов як по маслу, зате на шляху до столиці виникли проблеми. Спочатку Суеро повів 767-й до старого аеропорту. Новий аеропорт – «Маріскаль Сукре» – відкрили в лютому 2013-го біля містечка Табабела за 18 кілометрів на схід від Кіто, оскільки старий знаходився просто в межах міста, за п'ять хвилин ходьби від центру, і його більше не могли розширяти. Квінтана вказав на помилку, і Суеро поспіхом виправив курс, зате під час приземлення в Кіто вмолював лайнер у смугу з такою силою, що з багажних відсіків під стелею пасажирського салону повипадали сумки. Оглядаючи шасі на стоянці перед терміналом I нового аеропорту, Квінтана думав, що ім ще пощастило, що після такої посадки ніхто з людей на борту не зламав собі ребра... З Кіто вони вилетіли майже вчасно, о 14:26, і знову з проблемами. Під час зльоту Аріель Квінтана мусив тричі повторити Мігелю Суеро, що 767-й досяг швидкості відриву, перш ніж капітан зреагував і потягнув штурвал на себе, відриваючи ніс авіалайнера від землі.

У небі над Карибським морем Мігелю Суеро погіршало. Його тілом розбігалися судоми, на лобі та верхній губі кожні десять хвилин проступали краплини холодного поту, капітан безупинно щось бурмотів, а ліве око – зі свого місця Квінтана цього, на жаль, не бачив – цілковито заплило кров'ю.

О 18:05 пілоти розпочали підготовку до посадки в Міжнародному аеропорту Маямі. Сонце щойно зайшло, але безхмарне небо зберігало достатньо світла для чудового огляду. Другий пілот, як і було домовлено, перебрав керування; капітан стежив за приладами.

Передпосадковий check-list пройшли без заминок. 767-й планомірно знижувався, підскакуючи та подригуючи на турбулентних вихорах. До приземлення лишалося не більше двох хвилин.

Зашипіло радіо, і Квінтана почув у навушниках голос диспетчера:

– Ікс-ель-п'ять-один-шість, ваша смуга – 26L, посадку дозволено, – дозвіл був формальним. Аріель завчасно вирівняв лайнер уздовж смуги та добре бачив, що вона вільна. Після офіційної частини диспетчер вирішив нагадати: – Спостерігайте за вітром.

Із ранку над аеропортом дув сильний вітер із поривами, що в довільний момент змінювали напрямок і ускладнювали посадку.

– Диспетчерська, вас зрозумів, 26L, – відповів Квінтана, кладучи руки на штурвал. – Дякую.

«Boeing 767» труснуло. Одночасно в кабіні пролунав безбарвний голос машини:

– One hundred, – бортовий комп'ютер підказував пілоту, що літак перетнув позначку висоти 100 метрів.

Аріель Квінтана відімкнув автопілот і доповів:

– 26L, смуга вільна, сідаємо.

Капітан не відреагував. Хоча мав би.

Зліва вимальовувалися блискучі будівлі Північного терміналу.

Через кілька секунд вдруге озвалася машина:

- Fifty.

767-й задер ніс, але Квінтана миттю його вирівняв, віддавши штурвал від себе.

Несподівано Мігель Суеро поклав руки на штурвал і глухо витиснув:

- My airplane[39 - Мій літак (англ.)].

В авіації фраза «my airplane» означає, що пілот, який її промовив, бере керування на себе та надалі повністю контролює політ. Її може бути проказано одним із пілотів перед зльотом чи посадкою – таким чином льотчик підтверджує, що саме він керуватиме літаком, – або командиром екіпажу під час екстреної ситуації. В останньому разі «my airplane» слугує беззастережним наказом для другого пілота відсторонитися від керування. Чимось на кшталт «руки геть від штурвала та нічого не роби, поки я не попрошу».

- Мігелю? - Квінтана відчув, як із живота стравоходом підіймається чорна хвиля жаху. Причому найбільше його налякало не те, що Мігель Суеро дивився вперед холодними очима ящірки. І навіть не тонка цівка крові, що виткнулася з правої ніздрі та втратила колір, змішавшись із потом на верхній губі. Чомусь Аріель Квінтана найдужче злякався того, що Суеро звернувся до нього англійською. На коротку мить Аріелю здалося, що в лівому кріслі сидить хтось чужий, якась невідома йому істота, яка використовує тіло його товариша лише як оболонку, непрозору та гнучку шкаралупу для прикриття своєї лячної суті.

Довго розмірковувати про це він не зміг. Мігель Суеро поклав праву руку на важелі керування тягою двигунів і різким рухом поставив їх у крайнє переднє положення. Двигуни заревли, Квінтана відчув, як спину втиснуло в пілотське крісло – 767-й почав набирати швидкість. Швидкість – але не висоту.

«Друге коло? – подумав Квінтана. – Навіщо?»

Уголос повторив:

- Навіщо? – незважаючи на переляк, другий пілот дотримувався правил і не заважав командиру керувати лайнером.

Суеро щось зашепотів, проте слова потонули в реві двигунів.

- Що не так?! – рявкнув Квінтана.

Замість того щоб потягнути штурвал на себе та піднімати літак, Мігель Суеро нахилив стійку вліво. 767-й, не набираючи висоти, небезпечно накренився на лівий бік.

- Мігелю.. крен, крен! - скрикнув другий пілот. Лайнер зійшов з осі посадкової смуги. Про приземлення більше не могло бути мови. Треба негайно вирівнювати літак і набирати висоту - йти на друге коло.

- Знайдіть Тимура, знайдіть Тимура, знайдіть мені... - Суеро заговорив англійською.

Аріель подумав, що марить, йому сниться кошмар, це не може відбуватися насправді.

Їх неухильно зносило вліво. Краєчок лівого крила знаходився за лічені метри над землею.

- Мігелю, не туди! Що з тобою?! Вправо давай, ВПРАВО-О-О!!!

Під носом 767-го замиготіли руліжні доріжки. Засмагле обличчя Аріеля Квінтани стало сірим, як у мерця. Мігель Суеро осатаніло чеканив:

- Мені потрібен Тимур Коршак, Тимур Коршак, Тимур Коршак!

Ліворуч промайнуло праве крило Північного терміналу.

- Ні! Ні! Ні-і-і!!!

«Тільки не в термінал!»

- Тимур Коршак, Тимур Коршак, Тимур...

«Висоту! Висоту! Набирай висоту, йолопе!» - Квінтана нарешті схопився за штурвал і потягнув його на себе, одночасно повертаючи ручки вправо.

Проте вже було пізно. На відстані двохста метрів від височенних панорамних вікон зали D Міжнародного аеропорту Маямі «Boeing 767» авіакомпанії «LAN Ecuador» черкнув крилом асфальт. Лівий вінглет перетворився на іскристий феєрверк.

- О Боже...

- Тимур Коршак, Тиму...

Наступної миті двадцятиметрове крило розрубало навпіл фюзеляж «Boeing 737-800» компанії «American Airlines», що стояв біля одного з рукавів зали D і в салоні якого якраз розсідалися пасажери. Заповнений паливом 737-й миттю вкутало вогнем.

- О БОЖЕ, НІ-І-І-І-І!!!

Ще через півсекунди стотонний «Boeing 767» на швидкості 290 км/год урізався в будівлю терміналу.

Останнім перед очима Аріеля Домінго Квінтани постав темношкірий кучерявий хлопчина років п'ятнадцяти, який стовбичив біля вікна терміналу з фотоапаратом. Підліток не тікав і до останнього моменту не відривав камеру від ока. Напевно, сподівався, що літак пройде повз і впаде трохи

далі, а може, почувався надміру захищеним за товстими вікнами терміналу. Юнак не був професійним air spotter'ом; він просто вирішив познімати авіалайнери в очікуванні посадки на рейс до Х'юстона, де мав зустрітися з батьком. Його камеру знайшли вранці наступного дня серед решток трьох літаків і обгорілих уламків того, що було залюю D Північного терміналу. Карта пам'яті дивом уціліла, і протягом наступних двох днів чіткий і якісний знімок велетенського авіалайнера з обламаним лівим крилом, який продавлює носом височенну шибу суперсучасного аеропортового терміналу, облетів увесь світ.

До кінця тижня Америку лихоманило, як 2001-го.

Усі дороги до пекла

XVI

Вівторок, 13 січня, 19:30 (UTC +1).

Міжнародний аеропорт Франкфурт-на-Майні.

Франкфурт, Німеччина

У терміналі 2E найбільшого німецького аеропорту пахло парфумами та кавою. Лаура з наплічником за спиною неквапом походжала між яскраво підсвіченими вітринами duty free магазинів в очікуванні посадки на рейс SW286 до Віндхука. Багажу вона не здавала. Усі речі – пару легких кросівок для Намібії, змінну білизну, гігієнічні причандали та роман «Золотий Лис» Уілбура Сміта – вмістила в наплічнику. Попри те, що після Намібії їй, мабуть, доведеться летіти до України, психіатр не прихопила теплового одягу, вирішивши обмежитися тим, що на ній. Біля крамниці з пресою та книгами жінка спинилась і згадала, що за цілий день не зателефонувала Антонію. Вона дістала смартфон, під'єдналася до мережі та набрала Арреолу через Skype.

З'єднання встановилося через хвилину.

– Привіт, Тоні! – привіталась Лаура. – Як у тебе?

Навіть на крихітному екрані смартфона впадало в око, як змарнів за минулу добу Антонію. Чоловік відповів утомленим, розчавленим голосом:

– Без помітних змін. Убивств поменшало, за ніч привезли лише десятеро «сутінкових», але поки я не можу сказати, чи то епідемія згасає, чи то поліція та армія силою створили на вулицях міста крихку видимість порядку.

Тобто я не впевнений, що кількість «сутінкових» реально зменшується. Можливо, бійці спецпідрозділів просто розстрілюють усіх підозрілих на місці, не чекаючи, доки вони перегризуть комусь горлянку та потраплять до мене. Нормальні люди на вулицю не потикаються.

- А ти сам як?

- Сьогодні ночував у Інституті. Мені здається, тут безпечніше.

- Розумію. Як щодо того, про що я говорила?

- Ти про епіцентр, із якого, ймовірно, поширюється пошесть?

- Так.

- Є одна цікава інформація. За день до перших виявів агресії на південно-західному узбережжі Еквадору стався масовий викид риби. Власне, не лише риби. На берег викинулися кити, акули, морські скати, кальмари, черепахи – все, що було у воді. Місце локалізували, причину досі не з'ясували, але журналісти не сумніваються, що хтось із місцевих рибалок устиг набрати риби до того, як на місце прибули екологи та спеціалісти з рибнагляду, після чого продав її на ринку в Гуаякілі. Я спілкувався зі знайомими з армії. Вони не заперечують, що такий варіант...

- Це не може бути риба, – урвала його Лаура.

- Чому ти так упевнена?

- Бо я знаю, що це не риба, Тоні.

- Ти ЗНАЄШ?

- Шукайте далі.

- Чорт! – не стримався еквадорець. – Шукати що? Якщо ти щось знаєш, розкажи мені!

Лаура ніяк не відреагувала, хоча з тону зрозуміла, що Антоніо засумнівався в ній, подумав, що вона пудрить йому мізки.

Видовженим холлом терміналу пролетіло оголошення про посадку: «Пасажирів рейсу ес-дабл'ю-два-вісім-шість авіакомпанії «Air Namibia», що летить до Віндхука, просимо пройти до гейту Е-дев'ять».

- Ти в аеропорту? – здивувався Арреола. – Куди ти летиш?

- До Намібії, – побачивши розчарування на зім'ятому обличчі, Лаура швидко додала: – На день, не більше. Тоні, я все тобі поясню, наберись терпіння. Я лечу до Намібії, щоб... – вона затнулася, не знаючи, як розповісти про Ріно (...щоб запитати поради у відставного найманого вбивці? ...щоб поговорити зі святошею?), – ...щоб зустрітися з чоловіком, без якого нам із тобою нічого не вдасться, який допоможе нам, Тоні. Розумієш? Я намагатимусь умовити його полетіти зі мною до Гуаякіля.

Еквадорець трохи ожив, певно, подумавши, що Лаура вирішила привезти до Гуаякіля професора психіатрії зі світовим ім'ям. Байдуже, що він не знав жодного такого з Намібії.

- Отже, ти прилетиш?

- Обов'язково! Я взяла відпустку на два тижні. Просто дай мені трохи часу.

- Добре, - змирився Антоніо. - Є ще дещо. Вони помирають. «Сутінкові» почали вмирати, як мухи.

- А це погано? - психіатр пожалкувала, щойно слова злетіли з уст. Лікар не має права так казати.

- Помирають найбільш буйні. За добу сконало тридцять чотири, якщо не помиляюсь. Винятково ті пацієнти, у яких за весь час перебування в Інституті не було просвітлень.

- Як саме вони помирають?

- Блюють, верещать, рвуть волосся на голові, корчаться від болю. А потім частина впадає в кому і по-тихому відходить, решта конає у конвульсіях.

Лаура могла б пояснити, що це типовий вияв передозування наноагентами NB-7?G або - хто знає? - якимось новішим поколінням нанороботів, хоча Тоні навряд чи повірив би їй.

- Я прилечу за кілька днів, - сказала психіатр, потому хвильку помовчала і додала феєрично підбадьорливу фразу (насправді вона не хотіла, слова наче самі зіскочили з губ): - Спробуй дожити до цього часу.

На екрані за її спиною ведучий випуску новин розповідав про катастрофу рейсу XL516 у Міжнародному аеропорту Маямі.

XVII

Середа, 14 січня, 11:43 (UTC +1).

Джаспер-Роуд, Грутфонтейн, Намібія

Умовляти Ріно не довелося.

Лаура приземлилася в аеропорту Хосеа Кутако[40 - Хосеа Комомбумбі Кутако (1870-1970) - намібійський національний лідер, засновник першої націоналістичної партії Намібії - Південно-Західного Африканського Національного Союзу (South West African National Union, SWANU). Його іменем названо головний аеропорт намібійської столиці.] за розкладом - о 5:30 ранку. Вона проспала весь політ, а тому непогано почувалася перед

поїздкою на північ. Багажу Лаура не мала; зразу пройшла до стійки паспортного контролю й уже о 5:45 забирала зі стоянки щойно орендовану в «Hertz» машину. Малолітражок у наявності не було, жінці довелося брати потужний позашляховик «Toyota Hilux», за кермом якого тридцятип'ятирічна Лаура Дюпре мала себе за десятирічну дівчинку, що сіла покерувати батьковим робочим пікапом.

На вулиці перед машиною психіатр перевзулася, закинула зимове пальто на задне сидіння, після чого роздивилася детальну карту Намібії, яку їй видали в «Hertz». На північ вела одна дорога – траса B1. Орієнтуючись за знаками, Лаура обігнула Віндхук і вибралася на шосе.

Дорога, як і казав Ріно, була ідеальною. Зустрічні машини майже не траплялися, а на відстані ста кілометрів від столиці на узбіччях дороги почали з'являтися тварини: антилопи імпала, зебри, спрінгбоки. Одного разу жінка помітила вдалині трьох височенних жирафів.

Через три години Лаура досягла Отжіваронго, проїхала центральною вулицею міста, а після знака повернула праворуч.

Упродовж усієї дороги жінка зупинилася лише раз, щоб попити води, заправитися та сходити до туалету. Ранкове сонце заливало все навкруги м'яким бурштиновим сяйвом, повітря було чистим і п'яним на смак, тож ні сонливості, ні втоми вона не відчувала. Зачарована красою Намібії, французенка в якийсь момент пригальмувала та сфотографувала смартфоном дорогу, що аж іскрилася на сонці, після чого виклала фото на Instagram із підписом: «Just a sunny day. Somewhere in #Namibia».

За двадцять до дванадцятої Лаура дісталася Джаспер-Роуд у Грутфонтейні та майже відразу відшукала яскраво-жовту церкву і кілька будинків обабіч, один із яких із темно-синьою черепицею. Біля входу до будинку з черепицею кольору вечірнього неба височіла кремезна постать. Ріно Гроббелаар чекав на неї.

Не помітивши нічого схожого на стоянку, Лаура запаркувала позашляховик навпроти скромної хатини Хедхантера. Вийшла з автомобіля і розгублено спинилася. Серце нестямно калатало. У ту мить, побачивши Ріно, вона несподівано гостро відчула, що все це не сон, усе насправді, психоістота повернулася, а в Еквадорі п'ятий день поспіль гинуть люди. І ім – чорт забирай, як же їй цього не хотілося! – доведеться туди їхати.

– Привіт, жабоїдко! – прорипів гевал, розводячи руки для обіймів.

Лаура сторопіла ще дужче. Вона не пам'ятала, щоб Хедхантер коли-небудь із кимось обіймався. Обійми пасували йому, як слону мереживна білизна від «Victoria's Secret». І все ж вони обійнялися. Зовні Ріно не змінився – той самий грубуватий необтесаний велетень із коротко обстриженим волоссям

і крихітними, глибоко схованими під масивним надбрів'ям темними очима. Зміни були, але вони радше відчувалися, ніж впадали в око (якщо не брати до уваги білого комірця священнослужителя). Лаура відступила і відчула, що... чогось не вистачає. Втягнула носом повітря і збагнула: запах. Хедхантер пахнув дешевим лосьйоном для гоління, дещо заношеним одягом, але не смердів цигарками, і Лаура здогадалася, що чоловік давно покинув палити.

«Господи, Ріно, та що з тобою?»

- Звідки ти знав, коли мене дождати?

- Із Європи до Віндхука один-єдиний рейс - із Франкфурта. Приземляється щодня о пів на шосту. Добиратися сюди годин шість, тож я прикинув, що ти прийдеш десь о пів на дванадцятю - або сьогодні, або завтра.

- Так, справді, все просто, - Лаура відступила ще на півкроку. Її не полишало дике відчуття, що перед нею не Хедхантер, а якась його твереза, добре вимита та напахчена копія.

- То що? - примружившись, запитав здоровань.

- Що що? - дурнувато вторила йому Лаура.

- Я готовий летіти.

«Як усе просто».

- Гроббелаар - дві «б» і дві «а»?

- Так, - підтвердив Ріно. - А що?

- Учора я забронювала два квитки до Києва - на твоє та моє прізвища. Пробач, що ось так - не питаючи, просто у нас дуже мало часу.

- До Києва? - ледь помітно спохмурнів велетень.

- Так, спершу полетимо до України.

- Із якого дива?

- Тимур не хоче зі мною розмовляти. Воїться.

Лаура мимоволі напружилася, за звичкою приготувавшись до потоку лайки і яскраво змальованих картинок того, що чекає на Тимура, коли гевал до нього добереться. Натомість Ріно тихо сказав:

- Коли б знали, що то є: «Милості хочу, а не жертви», то ви не судили б невинних [41 - Євангеліє від Св. Матвія 12, 7.].

- Це ти про що?

- Це я щойно прочитав. Просто згадалося.

- Окей, - ошелешено промовила французенка. Вона ні слова не зрозуміла з того, що процитував Хедхантер. Помовчавши, додала: - Виліт завтра о 20:35. Із Віндхука.

- Добре. Встигнеш відпочити, - Ріно нарешті розвернувся і відчинив перед гостею двері: - Заходь. Ти, мабуть, голодна? Пообідаємо. Заодно й поговоримо.

Лаура мала що розказати та показати. Перед вильотом вона чотири години просиділа в мережі, визбируючи інформацію про події в Гуаякілі. Вони ситно поїли, і психіатр узялася переповідати Ріно все, що знала на той момент. Спочатку поділилася тим, що довідалася від Антоніо Арреоли. Почувши, що в гуаякільському Інституті неврології утримують більше ніж триста «сутінкових», гевал сіпнувся і так клацнув щелепою, що ледь не розкришив собі зуби. Коли Лаура згадала, що всі пацієнти дружно кличуть «когось на ім'я Тимур», преподобний Гроббелаар уперше повівся так, як колишній, добре їй знайомий Ріно, - злісно рохнув, стиснув кулаки та випнув щелепу. У крихітних збаламучених очах, немов молоко з кавою, змішувалися злість і страх; Лаура бачила, що лише завдяки неймовірним зусиллям Ріно стримався, щоб не вгатити кулаками по столу. Вони говорили про те, чому психоістота вимагає Тимура та навіщо він їй. Лаурі здавалося, що знайти відповідь на це запитання не менш важливо, ніж зрозуміти, яким чином стільки людей заразилися наноагентами. Психоістота могла шаленіти просто так, однак із якогось дива панічно шукає програміста, із яким спілкувалася п'ять із половиною років тому. По тому французенка дістала планшет і, гортаючи фотографії, описала Ріно кілька найжахливіших епізодів із того, що відбувалося в Гуаякілі впродовж минулих днів.

Час спливав. Сонце хилилося до заходу, Ріно та Лаура ніяк не могли наговоритися. Вони довго дискутували про те, у який спосіб психоістота змогла повернутися та проникнути в голови стількох людей, розмірковували, як діятимуть в Еквадорі, й основне - намагалися вигадати, як переконати Тимура Коршака вирушити з ними.

XVIII

П'ятниця, 16 січня, 15:56 (UTC +2).

Офіс компанії «Time-To-Play Technologies».

Київ, Україна

- I'm absolutely sure, the man you're looking for doesn't work here[42 - Я абсолютно впевнена: чоловік, якого ви шукаєте, тут не працює (англ.)], - секретарка посміхалася, проте відчувалося, що відвідувачі починають її дратувати.

- Будь ласка, ви не можете передивитися ще раз? - Лаура Дюпре теж посміхалась, от тільки очі за скельцями окулярів блищали, як у бійцівського бульдога, який учепився в горлянку супротивнику. Вона та Ріно прилетіли з Франкфурта о 13:15 рейсом «Люфтганзи» LH1490. На шляху з Віндхука до Франкфурта їхній «Airbus A340» дико теліпало, тож цього разу Лаура не виспалася і почувалася вкрай жакливо, однак відступати не мала наміру. - Він мусить у вас працювати. Або, можливо, працював колись. Змилюйтеся, ми стільки пролетіли, щоб із ним зустрітися.

За спиною французенки височів Ріно Гроббелаар. Вилітаючи з Намібії, він захопив із собою вицвілий ворсистий светр та блискучу, неначе дзеркало, пухову жилетку-безрукавку - все, що вдалося роздобути в Грутфонтейні, де температура найхолоднішої липневої ночі не опускається нижче від +5 °С, - та цього не вистачало. Того дня температура в Києві трималася на позначці -1 °С, але через стовідсоткову вологість здавалося, що на вулиці не менше ніж -10 °С. Ріно споглядав фірмовий логотип компанії над головою білявої секретарки і думав про те, як люди виживають у такому кліматі.

- Навіть якщо цей чоловік працював у нас, я не маю права оприлюднювати будь-яку інформацію про нього.

- Я вас дуже прошу! - Лаура налягла на стійку та нахилилася вперед. Секретарка змушена була відступити; її ввічлива маска розтанула, а губи неприязно скривилися. - Це питання життя та смерті.

- Пробачте, я більше нічим не можу вам допомогти. Якщо ви й надалі...

- Що відбувається? - Дмитро Віталійович Пузатий, застібаючи пальто, вийшов із ліфта та зупинився біля рецепції. Зиркнув на секретарку, відзначив перекошений вираз її обличчя та насупився: ресепшн гіrl за жодних умов не повинна демонструвати відвідувачам негативні емоції. А тоді повернувся до Ріно та Лаури та мимоволі поспівчував секретарці: - Вам щось потрібно?

Перед ним стояв двометровий засмаглий амбал із зачіскою «іжачок», у світло-синіх джинсах, стоптаних кросівках, засмальцьованому светрі з високим коміром і пуховій жилетці, та невисока худорлява жінка з пацанячою зачіскою, в чорних шкіряних берцях і коротенькому пальто - злегка підстаркуватий гібрид дівчинки-емо та школярки-задротки. Обое за спинами мали наплічники. Якби не обличчя, що виказували іноземців, парочка цілком скидалася на бомжів, які нещодавно непогано скупилися в секонд-хенді. Директор зі стратегічного розвитку «ТТР Technologies» чув, що секретарка розмовляла не українською, а тому запитання поставив англійською.

- Ми шукаємо чоловіка на ім'я Тимур Коршак, - сказала Лаура і по тому, як змінилося обличчя чоловіка в дорогому пальто, зрозуміла, що ім із Ріно щойно неабияк пощастило. - Ця пані стверджує, що він не працює в «Time-To-Play Technologies», а я стверджую, що п'ять років тому він точно...

- Хто його шукає? - зупинив її Пузатий.

- Ми, - психіатр відклеїлась від стійки рецепції та ступила крок до директора. - Ми працювали з Тимуром 2009-го.

- Де? - брови метнулися вгору. - У Чилі?

Лаура посміхнулася. Він знає. О, так, цей товстун чудово розуміє, про що йдеться.

- Так.

- Тимур тут більше не працює. Він звільнився через кілька місяців після повернення з того відрядження.

Ріно гмикнув із виглядом «ще б пак він не звільнився». Дмитро Пузатий, оцінюючи, зміряв гевала поглядом і несподівано крізь розстебнутий комір светра помітив білосніжний комірець священнослужителя.

- Де нам його знайти?

Пузатий перевів погляд на Лауру:

- Боюсь, я нічим не можу вам допомогти.

Француженка раптом підступила впритул і схопила чоловіка за руку:

- Ми повинні розшукати Тимура! - вона дивилась просто в очі Пузатому. - Повірте, це надзвичайно важливо. Можливо, вам відомо, де він працює зараз. Або знаєте, де він живе. Хоча б щось!

Жінка бачила вагання в очах директора, фізично відчувала, що чоловіка аж розпирає від цікавості. Він міг відшити, мотивувавши це тим, що не знає їх, а тому нічого не розповідатиме, натомість Дмитро Віталійович запитав:

- Це пов'язано з тим, що сталося в пустелі Атакама влітку 2009-го?

Лаура Дюпре відпустила його руку і трохи відсторонилася.

- Так.

Пузатий згадав джанджикуватого Оскара Штаермана, який майже шість років тому приїхав по Тимура, пригадав маячливі розповіді Тимура, а потім глипнув на гевала, що височів позади жінки:

- Ви теж працювали з Тимуром Коршаком?

На коротку мить Лаура заклала, очікуючи, що Ріно бовкне щось у своєму стилі (чи то пак у своєму колишньому стилі), щось на кшталт «ні, я тут, бляха, просто посрати зайшов, а ти, товстозадий, кажи бігом, де Тимур, інакше я тобі зараз яйця з корінням повисмикую!» Вона майже примусила себе повірити, що вже чує ці слова, коли Ріно ввічливо промовив:

- Так, пане.

- Ви священник, - чи то спитав, чи то ствердив Пузатий.

- Диякон, - заперечив Ріно, - просто диякон, пане.

- Ага, - гмикнув директор. «Це все пояснює». Він з обережністю роздивлявся велетня. Височенний, широкоплечий, кулаки, як бачки від унітазів, їй-богу. Шрам через півобличчя. Амбал не викликав довіри і якимось, на думку Дмитра Віталійовича, не дуже асоціювався з ідеєю милосердного та всепрощаючого Бога. Геть не асоціювався.

Дмитро Пузатий розумів, що не повинен допомагати їм. Це неправильно та неетично. Чоловік і жінка, що стояли перед ним, пробуджували в грудях тривожну важкість і взагалі не надто скидалися на людей, із якими варто мати справу. Від них аж несло неприємностями. Пузатий подумав, що і амбал, і брюнетка, вочевидь, устигли по кілька разів підставити свої задниці, коли Боженка на небесах роздавав пригоди. Та водночас він не міг примусити себе прогнати їх. Вони були такими ж дивними, як і розфранчений, але наляканий Штаерман, як і Тимур, який, повернувшись із Атаками, не знав, як зліпити до купи два рядки програмного коду. Дивлячись на них, можна було подумати, що Тимурова історія про Атакаму... «Ні, - осадив себе Пузатий, - вона не може бути правдою, не може, і все!» Просто ці двоє чудово вписувалися в ту історію про Атакаму. А Атакама - ось це Пузатий знав напевне - зжерла його найкращого програміста.

- Я дам вам номер його мобільного телефону, - по-змовницьки стишивши голос, сказав директор.

Лаура від розпачу прикусила щоку та ледь не скрикнула: «Та щоб ти провалився! У нас є його номер!» Упродовж трьох днів вона разів двадцять телефонувала Тимуру Коршаку - зі свого мобільного, зі Skype, з телефону в католицькій місії в Грутфонтейні, але поговорити не змогла. Одного разу їй, правда, вдалося докричати до кінця фразу «Тимуре, чорт забирай, це я, не кидай трубку!», до того, як українець розірвав зв'язок, а в решті випадків він натискав «Відбій», щойно чув її голос.

Але тут удача вдруге посміхнулася Ріно та Лаурі.

- От лихо, - Дмитро Пузатий гортав пальцем контакти у своєму iPhone. - У мене новий телефон, і я не зберіг контакти Коршака.

- Прикро, - зобразила розчарування Лаура. - І вам невідомо, де він живе?

Чоловік завагався.

- Розумієте, це вже буде... хм... занадто. Я не маю права дати вам його адресу.

У відділі кадрів «ТТР Technologies» зберігали паспортні дані всіх співробітників. Ці дані компанія використовувала для оформлення працівникам віз на відрядження за кордон. Дмитро Віталійович пригадував, що перед звільненням Тимур Коршак перебрався до нової квартири, - Пузатий особисто просив програміста надіслати e-mail із ксерокопією сторінки з новою пропискою у відділ кадрів. Директор знав, що без особливих зусиль можна зазирнути в базу даних і дізнатися адресу. Утім, зваживши все, він вирішив, що не робитиме цього. Це справді занадто.

- Ми просто хочемо його побачити, - збрехала Лаура.

- Пробачте, але - ні.

І тут, стягнувши наплічник із плеча, вперед виступив Ріно. Гевал відіпхнув Лауру, закинув рюкзак на стійку рецепції та дістав з однієї з кишень свій паспорт.

- Відскануйте паспорти, - пробасив він.

- Що?

Ріно розгорнув документ на першій сторінці та тицьнув в обличчя Пузатому. Лаура, збагнувши, що вигадав здоровань, дістала з кишені свій паспорт і також простягнула його директору. Потім доклала до паспорта свою візитівку:

- У вас будуть наші імена. Раптом ми набридатимемо чи якимось нашкодимо Тимуру, ви знатимете, де й кого шукати. Але, повірте, ми не маємо наміру нікому набридати. Навпаки - Тимур зрадіє, щойно нас побачить.

«Це точно. Просто в штани накладе від щастя», - подумав Ріно.

Дмитро Пузатий ковзнув поглядом по європейському паспорту Лаури. Трохи довше зупинився на насичено-зеленому паспорті Південно-Африканської Республіки із золотистим написом двома мовами на першій сторінці:

REPUBLIC OF

SOUTH AFRICA

REPUBLIQUE

D'AFRIQUE DU SUD

Він міркував, чому Тимур - якщо він так радітиме зустрічі - не залишив ім своїх контактів. Проте вголос нічого не сказав.

- Беріть, скануйте, але дайте нам адресу Коршака, - відчеканив Ріно. Гевал випнув щелепу й уп'явся в Пузатого промовистим поглядом: «Цей паспорт може стати останнім, що ти бачив у своєму гівняцькому житті, мазефакер». Чи то так лише здавалося Лаурі.

- Він потрібен нам, - благально додала психіатр. - І потрібен нам зараз.

Пузатого огорнуло химерне відчуття. З одного боку, серце підказувало, що, надавши цим дивакам адресу, він зробить Тимуру ведмежу послугу. З іншого - нутром відчував, що вчинить правильно. Ба більше - мусить дати ім адресу. Директор скосив погляд на секретарку, немов чекаючи від неї на знак чи підказку, як діяти, але білявка тупилася в монітор, удаючи, що не дослухається до розмови.

- Гарзд, - сканувати паспорти Пузатий не став, але, не подивившись, забрав Лаурину візитівку. - Зачекайте кілька хвилин, я зараз повернуся, - і закрокував назад до ліфта.

Він піднявся на третій поверх до свого кабінету, вивів комп'ютер зі сплячого режиму, зайшов у базу даних і відшукав адресу Тимура Коршака. Записав її друкованими літерами на блокнотному аркуші, після чого зійшов у хол до відвідувачів.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=65329346&lfrom=196351992) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Сноски

1

Coordinated Universal Time (UTC) - Синхронізований світовий час. Загальноприйнята точка відліку локального часу в часових поясах. За опорний UTC узято місцевий час на довготі Гринвіча чи Лондона (нульовий часовий пояс). UTC - 5 («мінус п'ять») означає, що поясний час в Екваторі на 5 годин відстає від поясного часу в Британії.

2

Гуаякіль (ісп. Guayaquil) - найбільше місто Еквадору із населенням 2,7 млн жителів, приблизно за 100 км на південний схід від селища Пуерто-Лопес; комерційна столиця Еквадору.

3

17 футів = 5,18 м.

4

Війна Альто-Сенепа (26 січня - 28 лютого 1995-го) - швидкоплинний територіальний збройний конфлікт між Еквадором і Перу за контроль над хребтом Кордильєра-дель-Кондор і верхів'ями річки Сенепа. Завершився підписанням «джентльменської» мирної угоди 26 жовтня 1998-го у Бразилії.

5

Злови та випусти (англ.).

6

Не маю наміру повертатися (англ.).

7

Ель-Ніньйо (ісп. El Niño - дитя, хлопчик) - сезонне підвищення температури поверхневого шару води та падіння атмосферного тиску в екваторіальній зоні Тихого океану, зокрема біля Еквадору та Перу. Ель-Ніньйо спричиняє різке збільшення рівня опадів на узбережжі Еквадору в січні-квітні (протягом інших місяців опадів на узбережжі практично немає). Впливає на клімат не лише екваторіальної зони, але й усєї Землі.

8

Чорт забирай! (ісп.).

9

Чурраско (ісп. churrasco) – термін, яким у Латинській Америці позначають засмажене на грилі м'ясо.

10

Севіче (ісп. ceviche) – страва з морепродуктів, батьківщиною якої вважають Еквадор і Перу. Рецепти різняться залежно від регіону приготування. Еквадорське севіче зазвичай готують із попередньо відварених і замаринованих у лаймовому соку креветок, часнику та томатного соусу з додаванням приправ і зелені.

11

Гладкий робало (англ. fat snook) – океанська риба виду *Centropomus parallelus*.

12

Невелике місто на сході провінції Гуаяс за 66 кілометрів від Гуаякіля.

13

Фрактал (лат. fractus – дроблений, зламаный, розбитий) – математична фігура (множина), яка повторює сама себе на різних масштабах. На основі методів фрактальної геометрії можна описати форму багатьох природних об'єктів, які важко або не можна описати за допомогою методів класичної

евклідової геометрії (берегові лінії, сніжинки, хмари, блискавки, крони дерев, листя та квіти рослин, кровоносна система людини тощо).

14

Атакама - пустеля на півночі Чилі, одна з найсухіших на планеті Земля.

15

Говард Шор (нар. 1946 р.) - канадський композитор, автор музики до багатьох голлівудських фільмів, найбільш відомий за саундтреками до кінотрилогій «Володар перснів» і «Хобіт».

16

Володар перснів. Повернення короля (фр.).

17

Вам телефонує доктор Антоніо Арреола (англ.).

18

Делірій - різновид потьмарення свідомості, який супроводжується тривалою дезорієнтацією в просторі та часі, ілюзіями, сценоподібними галюцинаціями.

19

Сутінкове потьмарення свідомості - різновид потьмарення свідомості, що виникає раптово, а виявами якого є дезорієнтація в навколишньому

середовищі зі збереженням звичних механічних рефлексів. Сутінкове потьмарення свідомості супроводжується збудженням, афектом, страхом, злістю та раптовим напливом галюцинацій страхітливого змісту, які нерідко призводять до агресивних руйнівних дій, спрямованих і проти людей, і проти неживих предметів.

20

«The Journal of Clinical Psychiatry», «Psychological Medicine», «Neuropsychopharmacology» – відомі наукові журнали, спеціалізація яких – психіатрія. Останній належить до «Nature Publishing Group» і є надзвичайно впливовим у науковому світі.

21

Ішемічний інсульт (інфаркт мозку) – різке порушення мозкового кровообігу, що розвивається в разі звуження чи закупорення артерій, які живлять мозок кров'ю, внаслідок чого клітини мозку гинуть. Ішемічний інсульт провокують хвороби серця, як-от інфаркт, ревматичні пороки чи аритмія, рідше – цукровий діабет. Геморагічний інсульт (внутрішньомозковий крововилив) – крововилив у мозок, зумовлений розривом стінок церебральних кровоносних судин. Найчастіше причиною геморагічного інсульту є гіпертонічна хвороба. Співвідношення ішемічного та геморагічного інсультів становить у середньому 4:1, тобто 80 % на 20 %.

22

Ліквор – спинномозкова рідина.

23

Лейкоцитоз – збільшення кількості лейкоцитів, або білих кров'яних клітин, у крові. Типове для багатьох інфекційно-запальних, а також окремих інших хвороб (зокрема для геморагічного інсульту).

24

Анамнез – сукупність даних про розвиток хвороби, умови проживання хворого, захворювання, на які він раніше хворів, тощо, котрі збирають для визначення діагнозу, прогнозу та призначення адекватного лікування.

25

Антофагаста – місто та морський порт на півночі Чилі, адміністративний центр однойменної комуни. Населення – 285 тисяч осіб.

26

Вид діяльності (англ.).

27

ОХОРОНА та БЕЗПЕКА (англ.).

28

Країна (англ.).

29

Південно-Африканська Республіка (англ.).

30

Гереро – африканський народ, що проживає в Намібії, Анголі та Ботсвані, чисельність на сьогодні – 240 тисяч осіб. Інша назва – мбанду.

31

Мінхеер (африкаанс) – містер, пан, звертання до чоловіків у Намібії та ПАР.

32

Невеликі фермерські поселення довкола Грутфонтейна.

33

Екклезіяст 3, 1.

34

Ель-Татіо (ісп. El Tatio) – високогірне плато з гейзерами в Андах на півночі Чилі, висота – 4 200 метрів над рівнем моря.

35

Альдостерон – гормон кори надниркової залози. Забезпечує регуляцію водно-сольового обміну між зовнішнім і внутрішнім середовищем людини. Під впливом альдостерону в організмі відбувається затримання хлоридів і води, він сприяє збільшенню об'єму крові та підвищенню артеріального тиску. Нестача альдостерону спричиняє різке погіршення стану організму.

36

Столова гора (африкаанс Tafelberg) – гора з плоскою вершиною, розташована неподалік міста Кейптаун у ПАР, одна із його візитівок. Поруч знаходяться піки Дванадцяти Апостолів, Диявола та Лев'ячої Голови. Висота – 1 085 метрів.

37

До Ефесян 4, 29.

38

Вельд – африканський степ.

39

Мій літак (англ.).

40

Хосеа Комомбумбі Кутако (1870–1970) – намібійський національний лідер, засновник першої націоналістичної партії Намібії – Південно-Західного Африканського Національного Союзу (South West African National Union, SWANU). Його іменем названо головний аеропорт намібійської столиці.

41

Євангеліє від Св. Матвія 12, 7.

42

Я абсолютно впевнена: чоловік, якого ви шукаєте, тут не працює (англ.).